

*Academia de Științe
a Moldovei*

INCE

*Institutul Național de
Cercetări Economice*

*Ministerul Economiei
al Republicii Moldova*

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 23 (trim. III) 2016

ISSN 1857-3126

Chișinău

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan, Alexandru Ceban, Zaharia Olărescu, Veronica Lazarenco, Olga Timofei, Viorica Popa, Tatiana Iațișin, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova.

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

© Institutul Național de Cercetări Economice al AȘM

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	10
Rezumatul ediției	13
Capitolul I. PRODUCȚIA	18
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	27
Capitolul III. FINANȚE	35
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	48
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	54
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	56
ANEXE STATISTICE	66

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Nicolae Timofti (Igor Dodon, ales la 13.11.2016)
Președintele Parlamentului	Andrian Candu
Prim-ministru	Pavel Filip
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați: Partidul Socialiștilor din Republica Moldova - 24, Partidul Liberal Democrat din Moldova - 10, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova - 7, Partidul Democrat din Moldova - 20, Partidul Liberal - 13, Deputați neafiliați - 27.
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 5 municipii (Chișinău, Bălți, Bender, Comrat, Tiraspol), UTA Găgăuzia, Unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilită	3555,2 mii locuitori (la începutul anului 2016)
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%) etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul III, 2016 - 1 USD = 19,8 MDL, 1 EUR = 22,1 MDL)

ABREVIERI

ACECL	- Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	- Avantajul Comparativ Relevat
AGCS	- Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	- Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	- Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	- Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	- Preferințe Comerciale Autonome
APC	- Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	- Biroul Internațional al Muncii
BMA	- Biroul Migrație și Azil
BNM	- Banca Națională a Moldovei
BPN	- Bugetul Public Național
BNS	- Biroul Național de Statistică
BPA	- Bune practici agricole
BTC	- Bariere Tehnice în Comerț
CBN	- Certificatele Băncii Naționale
CE	- Comisia Europeană
CFA	- Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	- Consumul Final al Populației
CNPF	- Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	- Capital Normativ Total
CPE	- Coeficientul Protecției Efective
CSCI	- Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
CT	- Contingent Tarifar
DPI	- Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	- Drepturi Speciale de Tragere
EAD	- Echivalent ad-valorem
FMI	- Fondul Monetar Internațional
INCE	- Institutul Național de Cercetări Economice
IHH	- Indicele Herfindahl-Hirschman
IMM	- Întreprinderi Mici și Mijlocii

IPC	- Indicele Prețurilor de Consum
IPP	- Indicele Prețului de Producție
IPPI	- Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	- Investiții Străine Directe
IVF	- Indicele Volumului Fizic
IVU	- Indicele Valorii Unitare
MAIA	- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	- Moldova Agroindbank
MDL	- Leu Moldovenesc
MF	- Ministerul Finanțelor
MSF	- Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	- Națiunea cea mai Favorizată
NEER	- Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	- Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	- Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	- Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	- Organizația Internațională a Migrației
OMC	- Organizația Mondială a Comerțului
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
PIB	- Produsul Intern Brut
RC	- Rata de concentrare
REER	- Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	- Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	- Tendințe în Economia Moldovei
TN	- Transnistria
TVA	- Taxa pe Valoare Adăugată
UE	- Uniunea Europeană
USD	- Dolar SUA
UTA	- Unitate teritorial-administrativă
VAB	- Valoare Adăugată Brută
VMS	- Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

Tabelul 1.1. Evoluția producției industriale pe principalele genuri de activitate în ianuarie-septembrie 2016,%	20
Tabelul 1.2. Indicii volumului de mărfuri transportate și parcursul mărfurilor realizat de întreprinderile de transport în ianuarie-septembrie 2016, pe moduri de transport, %.....	24
Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2015–mai 2016.....	32
Tabelul 3.1.1. Structura datoriei de stat pe valute la data de 30 septembrie 2016, % din total datorie de stat.....	37
Tabelul 3.1.2. Evoluția și structura veniturilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului în ianuarie-septembrie 2016.....	38
Tabelul 3.2.1. Structura portofoliului de credite pe ramuri, în perioada 2014-2016	44
Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în T III 2011-2016 față de perioada similară a anului precedent, %.....	54
Tabelul 5.2. Date privind numărul mediu de salariați în întreprinderile sectorului businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro (fără persoanele fizice) din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie-iunie 2016	55
Tabelul 6.1. Mișcarea naturală a populației țării pe regiuni de dezvoltare în trimestrul III al anului 2016	57
Tabelul 6.2. Tendințele ratelor salariului nominal vs tendințele ratelor salariului real (față de perioada similară a anului precedent), %	60
Tabelul 6.3. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului în trimestrul III al anului 2016	64

FIGURI

Figura 1.1. Evoluția PIB în ianuarie-septembrie 2009-2016, %	18
Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în T.III 2016 și la creșterea acestuia față de T.III 2015, %	19
Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB în T.III 2016 și la creșterea acestuia față de T.III 2015, %	19
Figura 1.4. Indicii producției industriale în ianuarie-septembrie 2009-2016, %	20
Figura 1.5. Indicii infraanuali ai volumului producției industriale în septembrie 2014-septembrie 2016, %	21
Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole în ianuarie-septembrie 2009-2016, %	21
Figura 1.7. Indicele roadei medii la hectar la principalele culturi agricole în primele 9 luni 2016, față de perioada similară a anului precedent, %	22
Figura 1.8. Evoluția producției anuale a principalelor produse animaliere în gospodăriile populației în 2001-2015	22
Figura 1.9. Structura investițiilor în active pe termen lung în ianuarie-septembrie 2015, %	23
Figura 1.10. Indicii de dinamică (de volum și valorici) în comerțul interior, %	24
Figura 1.11. Dinamica indicelui producției industriale, %	26
Figura 1.12. Dinamica indicelui investițiilor în mijloace fixe, %	26
Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %	27
Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %	28
Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %	29
Figura 2.1.4. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO	29
Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %	30
Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2014-2015	31
Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %	32
Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3	33
Figura 3.1.1. Evoluția veniturilor și cheltuielilor BPN în anul 2016	35
Figura 3.1.2. Structura veniturilor curente în BPN la 30.09.2016, mil. MDL	36
Figura 3.1.3. Deficitul finanțelor publice, mil. MDL	37
Figura 3.1.4. Dinamica datoriei externe în perioada 2010-2016, mil. USD	38
Figura 3.2.1. Evoluția calității capitalului bancar	40
Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar, 2014-2016	41
Figura 3.2.3. Evoluția principiului I și II de lichiditate pe sector bancar, %	41
Figura 3.2.4. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare	42
Figura 3.2.5. Ponderea creditelor neperformante în sectorul bancar, %	42
Figura 3.2.6. Evoluția calității portofoliului de credite în cadrul băncilor aflate sub supraveghere specială, luna septembrie 2016	43
Figura 3.2.7. Ritmul anual de creștere a creditelor în valută străină și în monedă națională, %	43
Figura 3.2.8. Evoluția marjei bancare*, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL și valută străină, %	45

Figura 3.2.9. Evoluția depozitelor atrase de bănci, mil. MDL	46
Figura 3.2.10. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor acordate de băncile din regiunea Transnistreană, %	46
Figura 4.1. Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice, trimestrial, 2010-2016	48
Figura 4.2. Evoluția lunară a exporturilor în anii 2013-2016, mil dolari SUA	49
Figura 4.3. Exporturile Republicii Moldova pe trimestre a. 2016, structurate pe grupe de țări, mil. dolari SUA	50
Figura 4.4. Evoluția lunară a importurilor în anii 2013-2016, mil dolari SUA	50
Figura 4.5. Importurile Republicii Moldova structurate pe grupe de țări pe trimestre a. 2016, mil dolari SUA	51
Figura 4.6. Tendințele comerțului exterior în anii 2013-2016, mil dolari SUA	51
Figura 4.7. Comerțului exterior al regiunii Transnistrene în primele 10 luni ale anului 2015-2016, mil. dolari SUA	52
Figura 4.8. Comerțului exterior al regiunii Transnistrene în primele 9 luni ale anului 2016 în comparație cu perioada similară a anului precedent	52
Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în T III 2010-2016, unit.	54
Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în trimestrul III în anii 2010-2016	56
Figura 6.2. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în T. III anii 2010-2016	58
Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și a celui real în perioada ianuarie 2015 - septembrie 2016, MDL	60
Figura 6.4. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T. I 2012 – T. III 2016	61
Figura 6.5. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T. I 2012 – T. III 2016	62

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Primele nouă luni ale anului 2016, au fost marcate de o serie de evenimente importante atât de ordin politic, cât și economic și social.

1 iulie

A intrat în vigoare Acordul de asociere între Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte. Acordul intră în vigoare ca urmare a încheierii tuturor procedurilor interne la nivelul UE, în baza finalizării procesului de ratificare a acordurilor de către toate cele 28 de state membre și de către Parlamentul European, în perioada 2014-2015.

1 iulie

Parlamentul Republicii Moldova a votat în lectură finală proiectul Legii bugetului de stat pe anul 2016. Documentul a fost votat de 51 de parlamentari.

5 iulie – 15 iulie

O nouă misiune a FMI condusă de Dna Ivanna Vladkova-Hollar a început vizita în Republica Moldova. Scopul principal al misiunii este de a crea condițiile necesare ajungerii la un acord privind setul de măsuri pentru menținerea stabilității macroeconomice, îmbunătățirea calității gestionării și sporirea transparenței acționarilor în sectorul bancar, precum și pentru a contribui la creșterea economică durabilă.

8 iulie

Consiliul de directori al Băncii Mondiale a aprobat alocarea pentru Republica Moldova a unui credit în valoare de 10 mil. MDL pentru finanțarea suplimentară a proiectului „Agricultura competitivă în Moldova” (MAC-P). Proiectul are drept scop sporirea competitivității sectorului agroalimentar al Moldovei prin susținerea modernizării sistemului managementului siguranței alimentare, facilitarea accesului fermierilor la piețe și raționalizarea practicilor agroecologice și durabile de management al terenurilor.

11 iulie

Viceprim-ministrul, ministru al Economiei al Moldovei, Dl Octavian Calmîc, a participat la a VII-a reuniune informală a miniștrilor economiei al țărilor Parteneriatului Estic, la Kiev. În cadrul întrevederii, miniștrii economiei ai Moldovei, Ucrainei, Azerbaidjanului, Republicii Belarus, Georgiei, precum și reprezentanții diverselor structuri din cadrul UE au discutat probleme legate de reformele economice care pot spori potențialul întreprinderilor mici și mijlocii, precum și perspectivele valorificării mai eficiente de către IMM a noilor oportunități comerciale prin integrarea acestora în cadrul lanțurilor europene și regionale de valoare adăugată. Dl viceprim-ministru a prezentat experiența Republicii Moldova în direcția dezvoltării și susținerii IMM-urilor, precum și politicile promovate de autoritățile de la Chișinău în direcția respectivă.

12 iulie

În cadrul Academiei de Științe a Moldovei a avut loc prezentarea publică a Raportului final de analiză și evaluare a sistemului actual al cercetării-dezvoltării-inovării din Republica Moldova. Raportul a fost elaborat în urma exercițiului european, de către o echipă independentă de experți. La evenimentul de prezentare a raportului au participat membrii AȘM, factorii de decizie în domeniul științei, reprezentanți ai ministerelor, responsabili pentru știință din cadrul

universităților, reprezentanți ai misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova, ai mediului de afaceri, societății civile, misiunea UE, cercetători științifici. În cuvântul său inaugural, președintele Academiei de Științe a Moldovei, acad. Gheorghe Duca, a mulțumit experților pentru implicarea și efortul depus la elaborarea Raportului, dar și pentru sugestiile oferite asupra reformelor pe care Academia le-a inițiat deja, dar, cu siguranță, vor contribui la îmbunătățirea administrării cercetării în Republica Moldova, precum și la identificarea modalităților de a atrage factorii de decizie în această activitate și, nu în ultimul rând, de a stimula performanța cercetătorilor pentru ca aceștia să fie cât mai activi în programele de cercetare.

21 iulie

Guvernul Moldovei a aprobat un proiect de lege cu privire la implementarea raportului unic privind plățile salariale și impozitele aferente. Scopul documentului este de a facilita activitatea antreprenorilor și a diminua volumul de date necesare pentru a fi prezentate autorităților publice. Amendamentele legislative simplifică procesul de raportare financiară și statistică prin lansarea unei platforme unice de raportare gestionată de Serviciul Fiscal de Stat.

8 august

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a adoptat menținerea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de 10,0% anual; menținerea ratelor de dobândă la creditele overnight la nivelul de 13,0% anual și la depozitele overnight la nivelul de 7,0% anual. În același context, se mențin norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în valută liber convertibilă la nivelul de 14,0% din baza de calcul și norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă la nivelul de 35,0% din baza de calcul.

25 august

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei, a adoptat menținerea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de 10,0% anual; menținerea ratelor de dobândă la creditele overnight la nivelul de 13,0% anual și la depozitele overnight la nivelul de 7,0% anual. De asemenea, se mențin norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în valută liber convertibilă la nivelul de 14,0% din baza de calcul și norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă la nivelul de 35,0% din baza de calcul.

13 septembrie

Ungaria va acorda Republicii Moldova un credit în valoare de 61 mil. EUR în scopul consolidării relațiilor comerciale între întreprinderile și agenții economici din cele două țări. Astfel, Ungaria își reiterează poziția de continuare a cooperării cu Republica Moldova, în special, în domeniul farmaceutic, agricultură și economie.

26 septembrie

Ministrul Transporturilor, Dl Iurie Chirinciuc și șeful oficiului BEI în Republica Moldova, Dl Antonio Castillo au semnat un acord de finanțare conform căruia Banca Europeană de Investiții urmează să acorde un credit în valoare de 52,5 mil. EUR pentru modernizarea căilor ferate în Republica Moldova. Conform prevederilor acordului, 50% din sumă vor fi folosite pentru procurarea locomotivelor, iar celelalte 50% pentru reabilitarea infrastructurii existente.

28 septembrie

Banca Europeană pentru Reconstrucții și Dezvoltare va acorda suma de 41 mil. EUR pentru extinderea gazoductului Iași-Ungheni până la Chișinău în scopul sporirii securității energetice a Republicii Moldova prin diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze naturale.

29 septembrie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a adoptat diminuarea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 0,5 puncte procentuale, de la 10,0% până la 9,5% anual; diminuarea la ratele de dobândă la creditele overnight cu 0,5 puncte procentuale, de la 13,0% până la 12,5% anual și la depozitele overnight cu 0,5 puncte procentuale, de la 7,0% până la 6,5% anual. De asemenea, se mențin norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în valută liber convertibilă la nivelul de 14,0% din baza de calcul și norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă la nivelul de 35,0% din baza de calcul.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

În primele nouă luni ale anului 2016, produsul intern brut al economiei naționale a marcat o creștere (în termeni reali) de 3,3% față de perioada respectivă a anului precedent. Ritmul modest înregistrat de principalul agregat macroeconomic din perioada analizată a fost condiționat de efectul cumulativ al unui an agricol favorabil și restabilirea pe etape a sistemului bancar.

Cea mai semnificativă influență asupra creșterii PIB a avut-o valoarea adăugată brută creată în: comerțul cu ridicata și cu amănuntul – cu 0,8%; agricultură, silvicultură și pescuit – 4,9%; industria extractivă și prelucrătoare; activitățile profesionale, științifice și tehnice – cu câte 0,2%; impozitele pe produse – cu 0,4%.

Sectoarele industriale care au generat cele mai mari contribuții la diminuarea ritmului de creștere a producției industriale a revenit: fabricarea echipamentelor electrice cauzând scăderea pe total industrie cu 1,6%, producția, transportul și distribuția energiei electrice – cu 7,2%, fabricarea altor produse din minerale nemetalice, etc. Aceste activități au contribuit la micșorarea producției industriale totale față de perioada similară a anului 2015 respectiv cu 0,7 și 0,6%.

Producția agricolă în toate categoriile de gospodării, în primele nouă luni ale anului 2016, a fost în creștere cu 18,9% față de aceeași perioadă a anului precedent, cauzată în exclusivitate de sporirea producției vegetale cu 28,4% și a producției animaliere cu 2,4%.

Întreprinderile de transport feroviar, auto, fluvial și aerian au transportat în volum 9 664,2 mii tone de mărfuri pe când în perioada similară din anul 2015 (8 578,6 mii tone de mărfuri) și au executat un parcurs al mărfurilor cu 1,9% mai puțin față de perioada similară a anului precedent. Numărul pasagerilor transportați în această perioadă a scăzut cu 0,4%, iar parcursul pasagerilor – cu 12,1% f.p.s.a.p. datorită creșterilor înregistrate în transportul cu troleibuze, taximetre și transportul aerian.

Volumul investițiilor în active pe termen lung în economia națională au constituit 9830,2 mil. lei, volumul acestora marcând o descreștere cu 17,6% (în prețuri comparabile) f.p.s.a.p. În perioada de analiză în structura investițiilor în active materiale pe tipuri de mijloace fixe, cota predominantă, ca și anul precedent, le revine utilajelor, mașinilor, instalațiilor de transmisie (37,5%).

Prețuri și rate de schimb

În primele nouă luni ale anului 2016, indicele prețurilor de consum a crescut cu 7,8%, diminuându-și ritmul de creștere cu 0,6 p.p. față de perioada similară a anului precedent. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 8,9%, produse nealimentare – 7,4%, servicii – 6,7%.

În trimestrul III, 2016 rata anuală a inflației, a coborât până la 4,5%, intrând în coridorul țintei stabilite de BNM și a constituie cu 6,6 p.p. mai puțin față de nivelul consemnat în perioada similară a anului precedent. Tendința de reducere se păstrează și în următoarele luni, IPC constituind în lunile octombrie și noiembrie anul curent 2,6% și 2,5%, corespunzător. Reducerea ratei anuale a inflației în această perioadă a fost determinată în special de neutralizarea treptată a influenței pagubelor generate de devalizarea sistemului bancar, cererii interne scăzute, precum și bazei înalte de comparație a indicilor înregistrați în anul 2015.

De la începutul anului inflația de bază și-a schimbat trendul ascendent urmărit de la sfârșitul anului 2013, descrescând treptat și constituind pentru trimestrul III al anului 2016 – 9,6% f.p.s.a.p. Din luna mai 2014 ritmurile anuale ale inflației de bază s-au majorat mai rapid decât IPC. Această devansare se datorează scăderii presiunilor din partea prețurilor la produsele alimentare asupra IPC, care nu sunt luate în considerație la calcularea inflației de bază.

În trimestrul III, 2016 creșteri neuniforme au înregistrat și alți indici ai prețurilor, care comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent au avut următoarele evoluții:

- ✓ indicele prețurilor producției industriale s-a diminuat ușor și a constituit 5,4%, în scădere cu 0,6 p.p. comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent;
- ✓ în sectorul construcțiilor prețurile s-au majorat față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 0,4 p.p. și a constituit 8,3%;
- ✓ prețurile producătorilor la produsele agricole au scăzut cu 7,5% față de perioada similară a anului 2015;
- ✓ prețurile pentru combustibili au scăzut, diminuându-se cu 4,06% f.p.s.a.p. ce se datorează în special introducerii corelării acestor prețuri cu cotațiile de la bursele regionale și internaționale.

În trimestrul III al anului 2016 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 22,1 MDL/EUR și 19,8 MDL/USD, depreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 2,3% față de moneda unică europeană și cu 2,1% față de dolarul SUA.

Politica monetară

În trimestrul III, 2016 BNM a redus ratele de politică monetară cu 3 p.p. față de nivelul trimestrului precedent. După reducerea semnificativă în prima jumătate a anului a ratei de dobândă de politică monetară la începutul trimestrului III aceasta a fost redusă încă o dată până la 13%. Deciziile de relaxare a condițiilor monetare nu au afectat și rata rezervelor obligatorii. În trimestrul III, 2016 BNM menține rata rezervelor din mijloacele atrase în MDL și în valută neconvertibilă la nivelul de 35%, cu 15 p.p. peste maxima istorică a ratei RMO înregistrată în anul 2008. Rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile a rămas și ea neschimbată la nivelul de 14%.

În trimestrul III, 2016 BNM a intervenit piața valutară interbancară exclusiv în calitate de cumpărător, ceea ce a favorizat creșterea soldului activelor oficiale de rezervă. Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul lunii septembrie 2016 a constituit 2,15 mld. USD, sporind cu 21% f.p.s.a.p. Creșterea stocului de active oficiale de rezervă a fost determinată nu doar de intervențiile pe piața valutară internă a BNM sub formă de cumpărări de valută, dar și de înregistrarea creditelor și granturilor în favoarea Ministerului Finanțelor al RM, veniturile de la gestionarea rezervelor valutare etc.

În trimestrul III al anului 2016, ritmul de creștere a tuturor componentelor masei monetare revine la valori pozitive după doi ani de evoluții volatile, preponderent negative. Principala contribuție la creșterea masei monetare au avut-o componentele agregatului monetar M2, în special depozitele la termen în monedă națională.

Finanțele publice

Problemele sectorului financiar din ultimii ani, lăsă amprentă negativă în anul bugetari 2016. Astfel, ritmul de creștere al veniturilor s-a plasat sub media înregistrată în anul 2014-2015 și a fost inferior dinamicii cheltuielilor publice în acest an. Totuși, în nouă luni ale anului 2016, veniturile bugetului public național, în pofida constrângerilor existente au avut o ascensiune moderată în jur de 2% f.p.s.a.p. La majorarea încasărilor bugetului public, au contribuit atât veniturile fiscale cât și nefiscale dar și majorarea unor taxe și impozite. În acest context,

cheltuielile realizate din BPN în al III-lea trimestru 2016, au sporit cu ritmuri superioare veniturilor încasărilor susținute preponderent de ponderea cheltuielilor socio-culturale (53%). Prin urmare, executarea bugetului public național în nouă luni ale anului 2016 a rezultat cu un deficit în mărime de 1045,7 mil. MDL, în creștere cu 21% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Cât privește datoria publică, la finele lunii septembrie 2016, se observă o reducere moderată a ponderii datoriei sectorului public în PIB (0,8 p.p. față de anul 2015). Iar în nouă luni ale anului 2016, granturile au crescut până la 252,3 mil. MDL. Deci, ultimele evoluții ale mediului economic și a cadrului legislativ în vigoare, s-au reflectat negativ asupra veniturilor și cheltuielilor bugetare din ultimele nouă luni ale anului 2016. Astfel, finanțele publice sunt în impas din cauza finanțării externe întârziate. Legea bugetului de stat pe anul 2016, se bazează în mare parte pe sprijinul extern pentru finanțarea deficitului.

Sectorul bancar

Deteriorarea climatului economic a avut un efect negativ asupra calității portofoliului de credite în ultimii ani. Acest lucru a devenit mai vizibil, îndeosebi în perioada 2014-2015 și 2016, înregistrându-se o deteriorare mai accentuată a calității portofoliului de credite la unele bănci, generate îndeosebi de încetinirea activității economice, creșterea inflației și deprecierea cursului monedei naționale. Acești ani, pot fi considerați „cei mai grei ani” pentru Republica Moldova, încorporat cu lichidarea celor 3 instituții financiare (B.C. „Unibank” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A. și B.C. „Banca de Economii” S.A.¹) cât și instituirea supravegherii speciale la cele mai mari bănci din Republica Moldova, și anume la B.C. Moldova Agroindbank, B.C. Victoriabank și B.C. Moldindconbank² la decizia BNM. Pe fondul crizei la nivel regional și a celei înregistrate la anumite bănci, posibilitatea de a obține un credit bancar rămâne a fi limitată în ultima perioadă și de accentuarea prudențială la nivelul băncilor comerciale. Tot la finele anului 2015 și 2016, stabilitatea sectorului bancar a fost pusă la încercare din nou – de lipsa transparenței structurii acționarilor și angajarea în tranzacții cu risc sporit, având un efect negativ asupra calității managementului bancar. Acest efect poate fi observat la cele trei bănci comerciale din Republica Moldova, care se află sub instituirea supravegherii specială (BC „Moldindconbank” S.A., B.C. „VICTORIABANK” S.A. și BC „MOLDOVA AGROINDBANK” S.A.). Riscurile fiind majore pentru aceste instituții financiare cât și pentru întreg sector bancar autohton.

Obiectivul primordial al noului management al băncii centrale rămâne a fi consolidarea cadrului de stabilitate financiară, urmărind ca băncile autohtone să acționeze prompt la orice risc din sector, pentru a remedia punctele slabe evidențiate de șocurile economice din ultimii ani. Deci, atribuții subsumate obiectivelor de stabilitate financiară sunt exercitate atât prin reglementarea și supravegherea prudențială a instituțiilor aflate sub autoritatea sa, cât și prin formularea și transmiterea eficientă a măsurilor de politică monetară și supravegherea funcționării în condiții optime a sistemelor de plăți și decontări de importanță sistemică. Banca Națională a Moldovei, ca autoritate de supraveghere, trebuie să aibă o monitorizare mai strică asupra băncilor comerciale și să reacționeze prompt la măsurile de îmbunătățire a cadrului de reglementare prudențială.

Sectorul extern

Transferurile bănești ale moldovenilor care muncesc în afara țării își continuă în perioada dată trendul descendent. Astfel, în nouă luni ale anului 2016, remiterile din străinătate s-au redus până la 796,89 milioane USD.

¹ Prin hotărârile Comitetului Executiv nr.62, nr. 63 și nr. 64 ale Băncii Naționale din 16.10.2015 au fost retrase licențele de desfășurare a activităților financiare a Băncii de Economii S.A., BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., respectiv B.C. „UNIBANK” S.A. și inițiate procesele de lichidare silită a acestora.

² Decizia a fost luată în baza Legii instituțiilor financiare.

Comerțul exterior cu bunuri al Republicii Moldova în perioada ianuarie-septembrie 2016 indică o scădere f.p.s.a.p. cu 1,8% sau cu 81,8 mil. dolari SUA. Comerțul exterior cu bunuri în 9 luni ale a. 2016 a constituit 4328,6 mil. dolari SUA.

Exporturile de mărfuri, în perioada ianuarie-septembrie 2016 au totalizat 1432,7 mil. dolari SUA, cu 1% mai puțin față de perioada similară a anului precedent. În luna septembrie 2016, exporturile de mărfuri realizate au constituit 193,6 mil. dolari SUA, cu 18,5% mai mult comparativ cu luna septembrie a. 2015 și cu 15,2% mai mult față de luna precedentă (august – 168 mil. dolari).

Importurile de mărfuri, în perioada ianuarie-septembrie 2016 au continuat să scadă și au constituit 2895,9 mil. dolari SUA, cu un volum inferior celui realizat în p.s.a.p. cu 2,2%.

Deficitul al balanței comerciale, în ianuarie-septembrie 2016, a constituit 1463,2 mil. dolari SUA, cu 51,6 mil. dolari SUA sau 3,4% mai puțin f.p.s.a.p., ca urmare a decalajului considerabil în evoluția exporturilor și importurilor.

Cifra de afaceri a comerțului exterior al regiunii Transnistrene în primele 9 luni ale acestui an s-a micșorat cu 25,5% sau cu 345,1 mil. dolari SUA, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut.

Mediul de afaceri

În T III 2016, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat s-a diminuat cu 5,1% f.p.s.a.p., continuând tendința de scădere înregistrată în TIII al anilor 2011-2015 (excepție făcând T III 2013 și T III 2014 în care a fost înregistrată o creștere). Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în TIII 2016, în Registrul de stat, au fost trecute 1304 întreprinderi noi. În TIII 2016, se atestă o diminuare a numărului de întreprinderi radiate cu 19,4% f.p.s.a.p. Astfel, în T III 2016, numărul întreprinderilor radiate a constituit 983 unități.

Sectorul social

Situația demografică. Trimestrul III din anul 2016 este caracterizat de o reducere mai mare a numărului celor decedați în comparație cu scăderea numărului de născuți-vii, în raport cu Trimestrul III din anul trecut. Prin urmare, se observă o ameliorare slabă a scăderii naturale a populației în raport cu aceeași perioadă a anului precedent. Numărul născuților-vii total pe țară a constituit 28264 pers., fiind în scădere cu 2,3% comparativ cu p.s.a.p., rata natalității constituind 10,6 născuți-vii la 1000 locuitori. Mortalitatea a constituit 28626 pers., înregistrând, o micșorare de 3,7% comparativ cu p.s.a.p., iar rata mortalității a constituit 10,8 decedați la 1000 locuitori. Numărul căsătoriilor total pe țară a constituit 16872, fiind în descreștere cu 9,9% față de aceeași perioadă din anul trecut, iar rata nupțialității a constituit 6,3 căsătorii la 1000 locuitori. Indicatorul în cazul numărului divorțurilor din țară a constituit 7955, fiind în scădere cu 4,3% față de aceeași perioadă a anului trecut. Rata divorțialității a alcătuit 3,0 divorțuri la 1000 locuitori.

Piața forței de muncă. În T. III 2016 populația economic activă a constituit 1337,0 mii pers., fiind în descreștere cu 0,9% f.p.s.a.p. Rata de activitate a populației a constituit 44,8%, fiind în ușoară descreștere cu 0,4 p.p. față de p.s.a.p. Populația ocupată a constituit 1298,3 mii pers., fiind în descreștere cu 0,5% față de același trimestru din 2015. Rata șomajului la nivel de țară a atins valoarea de 2,9%, fiind practic la nivelul T. III din 2015. Populația inactivă de 15 ani și peste a reprezentat 55,2% din totalul populației de aceeași categorie de vârstă, fără modificări semnificative față de aceeași perioadă din 2015. Pentru persoanele cu nivel de instruire secundar profesional, mediu general și pentru muncitorii necalificați, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a oferit 7312 locuri de muncă, ce constituie 79% din numărul total de locuri de muncă vacante, iar pentru cele cu nivel de instruire superior și mediu de specialitate – 1929, adică 21% din total.

Remunerarea muncii. În T. III 2016, în luna septembrie câștigul salarial nominal mediu a constituit 5170,6 MDL, înregistrând o majorare de 10,1% f.p.s.a.p. Indicele câștigului salarial real pentru luna septembrie 2016 față de luna septembrie 2015 a fost de 106,9%. Câștigul salarial mediu a constituit în luna septembrie curent 4236,8 MDL (+8,0% față de septembrie 2015), în sectorul economic (real) – 5555,8 MDL (+10,8% față de septembrie 2015). În comparație cu aceeași perioadă a anului precedent, în trimestrul III din 2016 indicii salariului real au fost mult mai mari, înregistrând o creștere a mărimii salariului real și anume în august-septembrie 2016, în comparație cu aceiași indici din perioada similară din 2015, când ei au prezentat scăderi. Conform datelor statisticii oficiale reiese, că cea mai mare parte din veniturile disponibile ale populației Republicii Moldova o ocupă câștigurile salariale. În intervalul de timp analizat, ponderea câștigurilor salariale constituie 41,6% în structura veniturilor totale disponibile. Astfel, acest indicator reprezintă componenta de bază în veniturile populației, însă comparativ cu T. III din anul precedent, contribuția acestor venituri s-a majorat cu 1,7 p.p.

Veniturile disponibile ale populației pe o lună în T. III 2016 au constituit 2080,5 MDL în medie la o persoană, ceea ce este cu 5,2% mai mult decât în același trimestru din 2015. În termeni reali creșterea este nesemnificativă 0,7%.

Cheltuielile de consum medii lunare a populației în T. III 2016 au constituit 2200,1 MDL și au fost în creștere în valoare nominală cu 3,2% față de T. III din anul trecut, însă în valoare reală s-au redus cu 1,3%.

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 octombrie 2016 a constituit 686,5 mii pers. sau cu 10,4 mii pers. mai mult comparativ cu 1 octombrie 2015. Mărimea medie a pensiei lunare a constituit 1277,7 MDL, cu 9,5% mai mult față de perioada precedentă a anului trecut.

Capitolul I

PRODUCȚIA³

Produsul intern brut

În ianuarie-septembrie 2016, PIB a constituit, în valoare nominală, 98280 mil. MDL, prețuri curente de piață, fiind în creștere – în termeni reali – cu 3,3%, față de perioada respectivă a anului precedent.

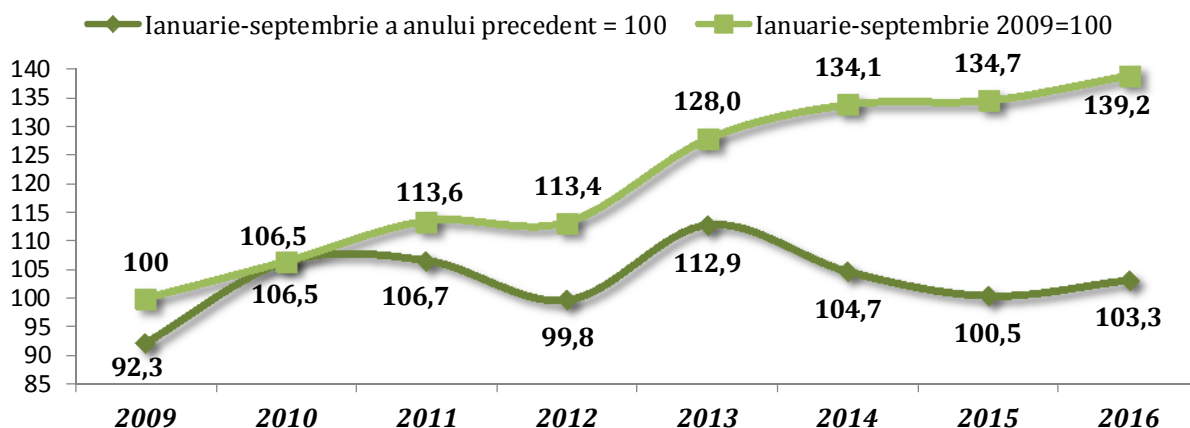

Figura 1.1. Evoluția PIB în ianuarie-septembrie 2009-2016, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Pe parcursul celor nouă luni ale anului 2016, se atestă o tendință continuă a ritmurilor anuale de creștere a volumului PIB, de la 0,8% în trim. I la 1,8% în trim. II, iar în trim. III economia a înregistrat o ascensiune de 6,3% f.p.s.a.p. (în serie brută). Amplificarea principalului agregat macroeconomic în trimestru III a fost determinată în principal de majorarea Valorii Adăugate Brute (VAB) în următoarele ramuri ale economiei naționale:

- *Agricultura, silvicultura și pescuitul*, al căror volum de activitate a crescut cu 24,2%, ce a determinat majorarea PIB-ului cu 4,9%;
- *Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor* au înregistrat majorarea VAB cu 6,8%, ceea ce a dus la mărirea PIB-ului cu 0,8%;
- VAB ce revine sectoarelor *industria extractivă și industria prelucrătoare; transport și depozitare; informații și comunicații* s-a majorat cu 1,2%; 3,3% și cu 2,9%, corespunzător, contribuind astfel la creșterea PIB cu câte 0,2%;
- Sporirea volumului *impozitelor nete pe produse* a generat creșterea cu 0,4%.

Influențele pozitive asupra PIB generate de activitățile specifice mai sus au fost atenuate parțial de diminuarea VAB înregistrate de *construcțiile* – cu câte 2,8% f.p.s.a.p., precum și de *alte activități* – cu 5,3% (Fig.1.2).

³ Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale, elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

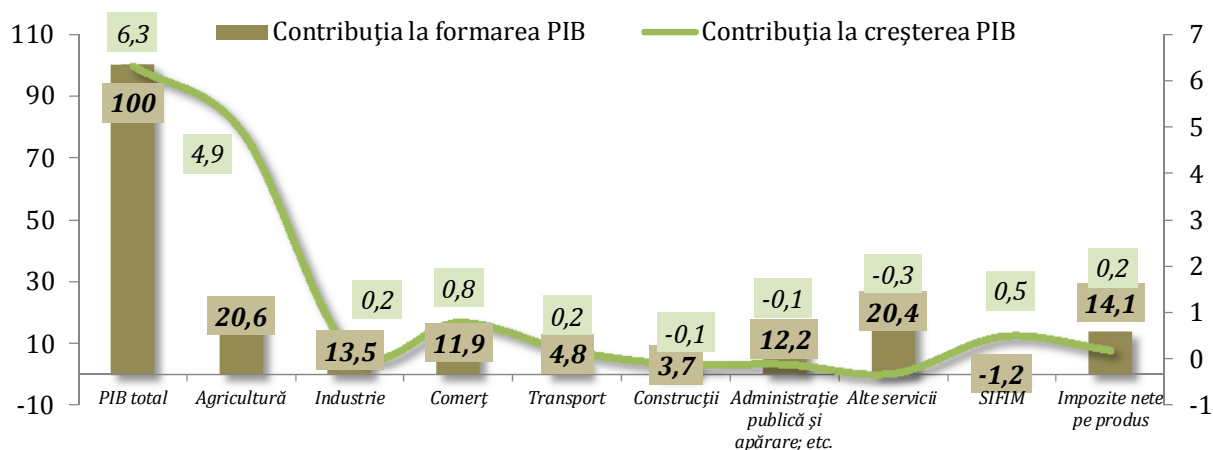

Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în T.III 2016 și la creșterea acestuia față de T.III 2015, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Sub aspectul utilizărilor, principala contribuție pozitivă asupra PIB-ului a avut-o consumul final, care i-a imprimat PIB-ului cu o creștere de 4,2% f.p.s.a.p., care a fost generată de consum al populației. O majorare cu 0,9% a fost cauzată de creșterea formării brute de capital. Exportul de bunuri și servicii a crescut într-o măsură mai mare cu 5,9% decât importul cu 4,7%. Astfel, soldul comercial s-a contractat cu o majorare a PIB-ului cu 1,2% (Fig.1.3).

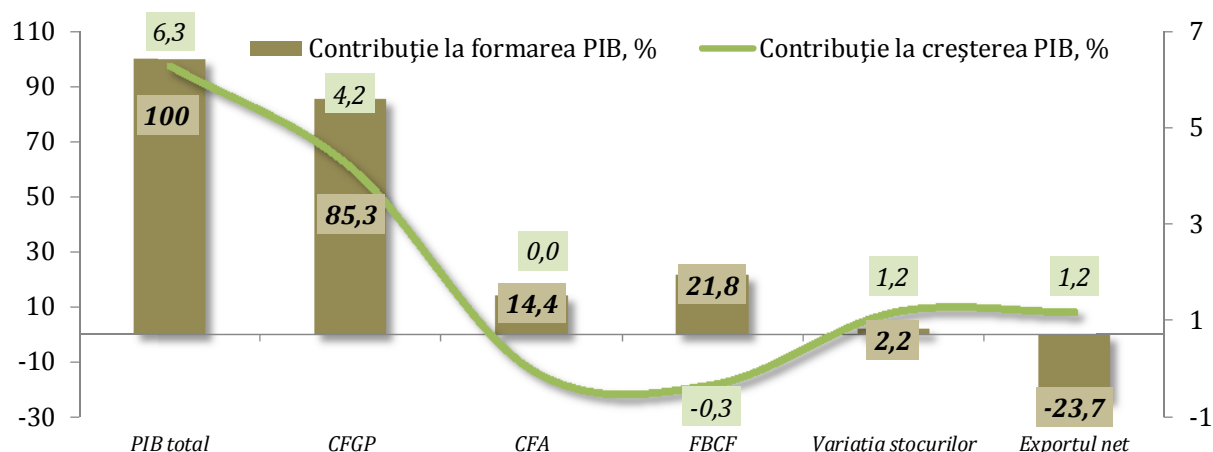

Figura 1.3. Contribuția componentelor de utilizări la formarea PIB în T.III 2016 și la creșterea acestuia față de T.III 2015, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Industria

În perioada ianuarie-septembrie 2016, producția industrială în economia moldovenească s-a diminuat cu 0,2% față de perioada similară a anului precedent, marcând, totodată, un spor de 35% față de nivelul anului 2009 (Fig. 1.4).

Acest efect a fost susținut de micșorarea volumului în industria extractivă cu 16,7%, producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă (-7,8%), care au contribuit la descreșterea pe total industrie, respectiv cu 0,6% și 1% (Tabelul 1.1). Sub influența evoluției pozitive a industriei prelucrătoare 1,7% volumul producției industriale total pe țară a crescut cu 1,4% (Tab. 1.1).

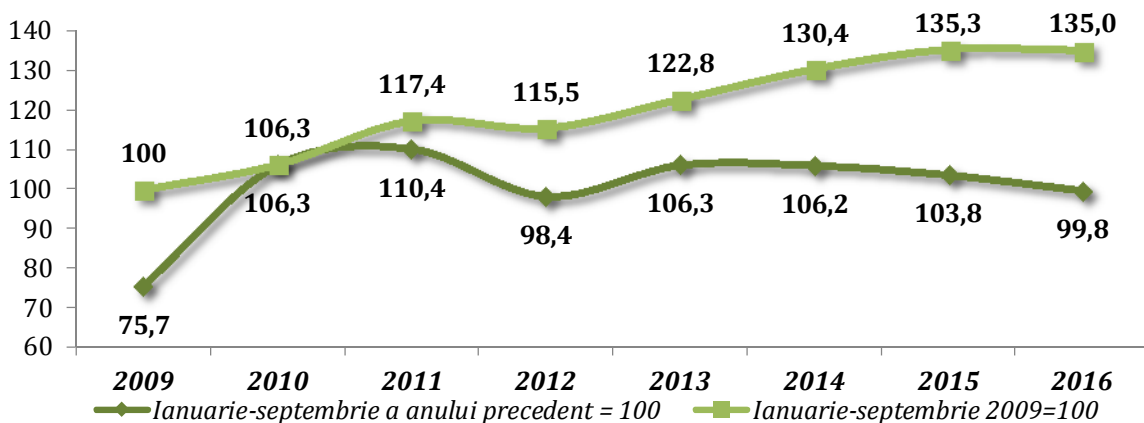

Figura 1.4. Indicii producției industriale în ianuarie-septembrie 2009-2016, %
Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Tabelul 1.1. Evoluția producției industriale pe principalele genuri de activitate în ianuarie-septembrie 2016,%

	Indicii producției industriale: 2016/2015	Ponderea valorii adăugate brute, %	Gradul de influență asupra variației (+/-) volumului producției, %
Industria - total	97,3	100,0	-0,2
Industria extractivă	90,5	3,6	-0,6
Industria prelucrătoare	99,7	84,6	1,4
din care industria alimentară	108,7	25,0	0,2
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	70,9	11,8	-1,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

La nivel dezagregat, sectoarele industriale care au generat cele mai mari contribuții la diminuarea ritmului de creștere a producției industriale a revenit: fabricarea echipamentelor electrice (cu o pondere de 5,4% în valoarea adăugată brută în industrie), cauzând scăderea pe total industrie cu 1,6%, producția, transportul și distribuția energiei electrice (9,2%) – cu 7,2%, fabricarea altor produse din minerale nemetalice (cu ponderea de 9,3% în valoarea adăugată brută în industrie) etc. Aceste activități au contribuit la micșorarea producției industriale totale față de perioada similară a anului 2015 respectiv cu 0,7 și 0,6%.

În cadrul industriei alimentare, cea mai mare contribuție la creșterea producției industriale globale a fost marcată de activitatea de fabricarea produselor lactate (5,7%, motivând un spor al indicatorului rezultativ cu 0,3%). Totodată, cea mai mare contribuție la diminuarea ritmului de creștere a producției industriale a revenit activităților de prelucrare și conservarea fructelor și legumelor (3,8%) – cu 13,7%, precum și producția de băuturi răcoritoare nealcoolice; producția de ape minerale și alte ape îmbuteliate – cu 35,5%, motivând descreșterea pe total industrie cu 0,6% (Fig. 1.5).

Analizând indicii lunari ai producției industriale se observă că, spre deosebire de ritmurile pozitive de creștere din lunile martie, aprilie și august ale 2016, în celelalte luni volumul producției industriale scade față de perioada similară a anului precedent. În rezultat, indicii producției cumulate (de la începutul anului), marchează la sfârșitul perioadei de analiză o traiectorie descrescătoare.

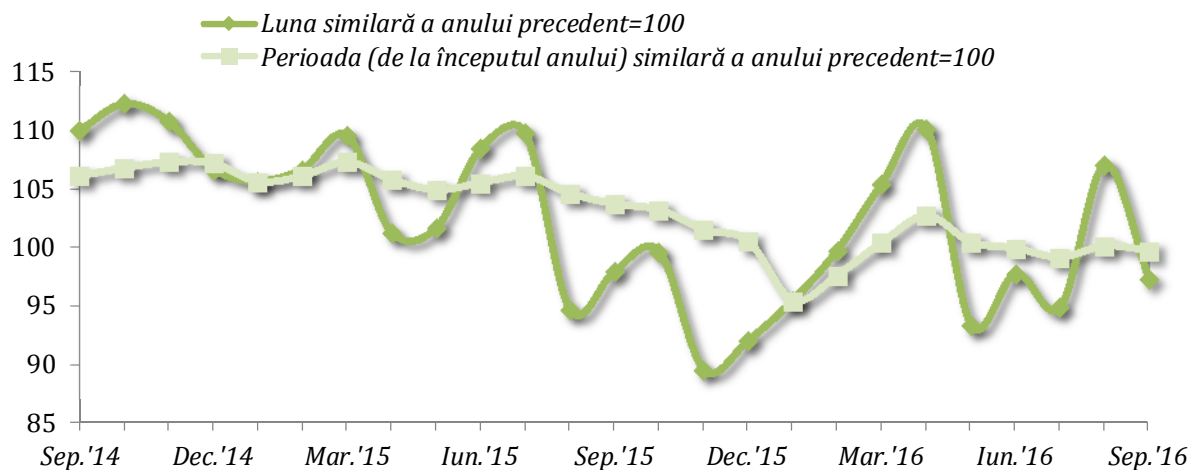

Figura 1.5. Indicii infraanuali ai volumului producției industriale în septembrie 2014-septembrie 2016, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Agricultura

În primele nouă luni ale anului 2016, producția agricolă în toate categoriile de gospodării a fost în creștere cu 18,9% față de aceeași perioadă a anului precedent, cauzată în exclusivitate de sporirea producției vegetale cu 28,4% și a producției animaliere cu 2,4%.

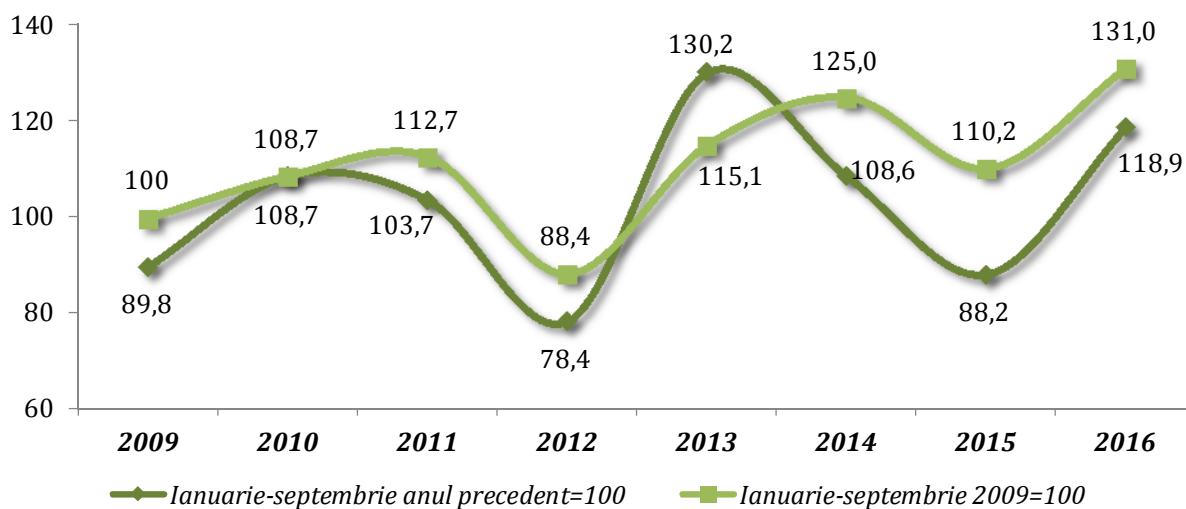

Figura 1.6. Evoluția volumului producției agricole în ianuarie-septembrie 2009-2016, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Majorarea producției vegetale se explică prin vremea favorabilă în prima jumătate a perioadei de vară din anul 2016, care a fost în fond benefică pentru creșterea și dezvoltarea culturilor agricole. În Fig. 1.7 pot fi urmăriți indicii anuali ai roadei medii în întreprinderile agricole⁴ conform datelor la 1 octombrie 2016 f.p.s.a.p., care reflectă creșteri de randament pentru toate principalele culturi agricole, pe când la cartofi randamentul producției scade semnificativ.

⁴ Rosta medie la hectar a culturilor agricole în întreprinderile agricole și gospodăriile țărănești (de fermier) cu suprafața terenurilor agricole de 50 ha și peste.

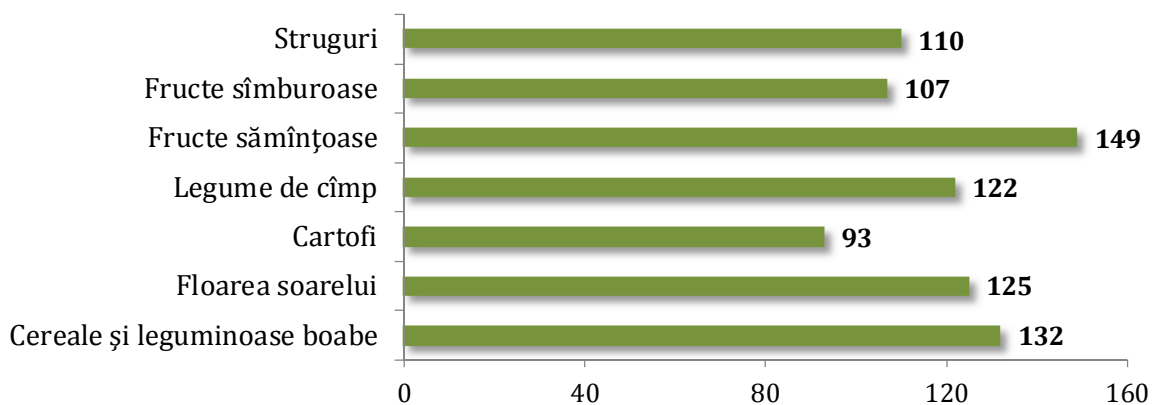

Figura 1.7. Indicele roadei medii la hectar la principalele culturi agricole în primele 9 luni 2016, față de perioada similară a anului precedent, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

În perioadă stabilită gospodăriile de toate categoriile au fost înregistrat majorarea cu 2,4% f.p.s.a.p. a producției animaliere, care a fost influențată de sporirea producției în întreprinderile agricole cu 7,8%, ca rezultat a majorării efectivului mediu de animale și păsări cu 2,8%, precum și sporului în greutate a bovinelor și porcinelor. În gospodăriile populației volumul producției (creșterii) vitelor și păsărilor a rămas la nivelul anului precedent.

Producția de lapte a crescut cu 0,3%, inclusiv în întreprinderile agricole – cu 4,6% în gospodăriile populației – cu 0,1%, drept urmare creșterii productivității vacilor atât în întreprinderile agricole (cu 5,2%), cât în gospodăriile populației (cu 1,7%). Volumele produse în gospodăriile populației în 2015 sunt semnificativ mai mici față de anii precedenți. În cazul producției de lapte, aceasta este cu 70% mai mică în 2015, comparativ cu volumul din 2001. În figura 1.8. pot fi urmărite ritmurile negative înregistrate în perioada 2001-2015. Producția de ouă în gospodăriile de toate categoriile a crescut cu 9,2% în rezultatul majorării șeptelului de găini-ouătoare în întreprinderile agricole (cu 28%).

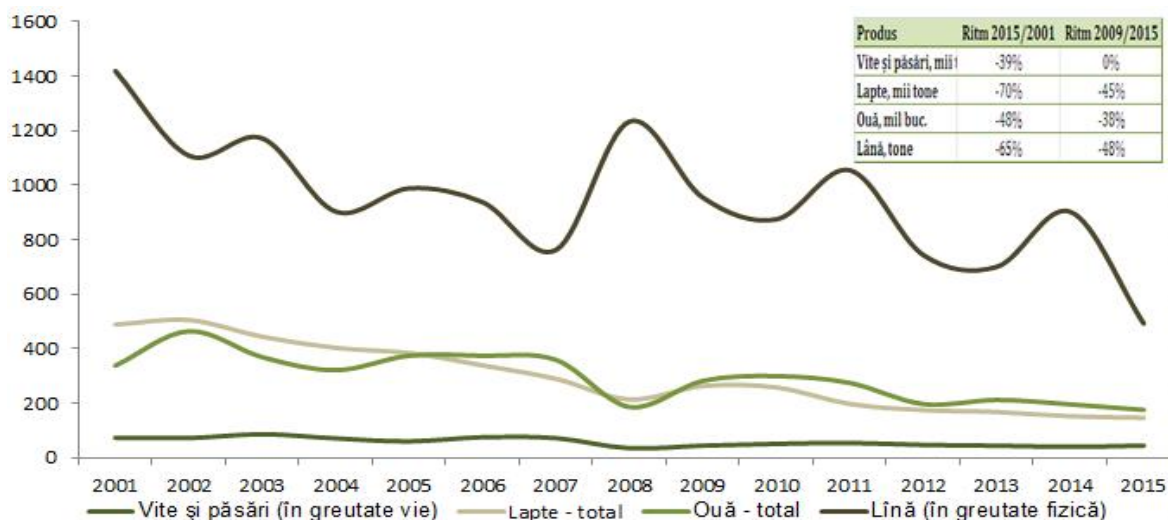

Figura 1.8. Evoluția producției anuale a principalelor produse animaliere în gospodăriile populației în 2001-2015

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Deși datele pentru primele nouă luni ale anului înregistrează ritmuri de dinamică în creștere de la an la an, datele pe întregul an indică o scădere semnificativă a producției animaliere în ultimii ani în economia națională, această tendință fiind imprimată de evoluția descendentă înregistrată

în gospodăriile populației care dețin ponderi majoritare în volumul total al producției animaliere.

Investițiile în active materiale pe termen lung

În perioada ianuarie-septembrie 2016, investițiile în active pe termen lung în economia națională au constituit 9830,2 mil. lei, volumul acestora marcând o descreștere cu 17,6% f.p.s.a.p.

În perioada de analiză în structura investițiilor în active materiale pe tipuri de mijloace fixe, cota predominantă, ca și anul precedent, le revine utilajelor, mașinilor, instalațiilor de transmisie (37,5%). Însă, la acest tip de mijloc fix investițiile au evoluat descendent (-26,3%), cum și în investițiile valorificate pentru construcția și dezvoltarea edificiilor rezidențiale și nerezidențiale, precum și altor categorii de mijloace fixe au înregistrat scăderi anuale, respectiv cu 6%, 22,9% și 14,1% f.p.s.a.p. pe fundalul majorării investițiilor în mijloace de transport cu 15,1% (Fig. 1.9).

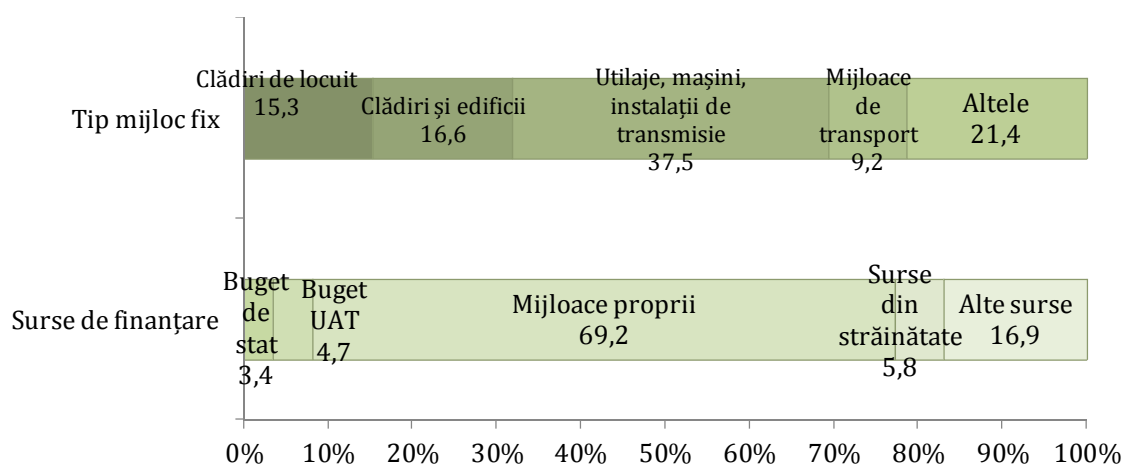

Figura 1.9. Structura investițiilor în active pe termen lung în ianuarie-septembrie 2015, %

Sursa:Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Ca și în anul precedent, investițiile rămân a fi finanțate preponderent din sursele proprii ale agenților economici și populației, deținând circa 70% din totalul finanțărilor. Totodată, volumul acestora a influențat negativ dinamica volumului investițiilor.

Comerț și alte servicii destinate pieței

După ce în anul 2015, comerțul intern de bunuri și servicii înregistra la general indici anuali de scădere, în perioada ianuarie-septembrie 2016 se atestă sporire pronunțată a evoluției lunare a principalilor indici. Volumul comerțului cu amănuntul (cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele) s-a majorat cu 0,4% în primele nouă luni ale anului față de perioada similară a anului precedent (comparativ cu descreșterea cu 4,5% în ianuarie-septembrie 2015 f.p.s.a.p.). (Fig. 1.10).

Volumul serviciilor de piață destinate populației în ianuarie-septembrie 2016, a crescut cu 15,4% f.p.s.a.p., ritm ridicat în comparație cu evoluțiile atestate în perioada similară a anului precedent (1% f.p.s.a.p.). Creșteri considerabile au fost înregistrate în comerțul cu autovehicule și motocicletele. În primele nouă luni ale anului 2016, cifra de afaceri în acest tip de comerț s-a majorat cu 19,3%. Pentru referință, în perioada respectivă din anul trecut indicatorul dat a fost în scădere cu 12,7% f.p.s.a.p. Totodată, valoarea cifrei de afaceri în comerțul cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motocicletele în ianuarie-septembrie 2016, a sporit doar cu 0,5% (în perioada corespunzătoare din 2015 – cu 7,5%) f.p.s.p.

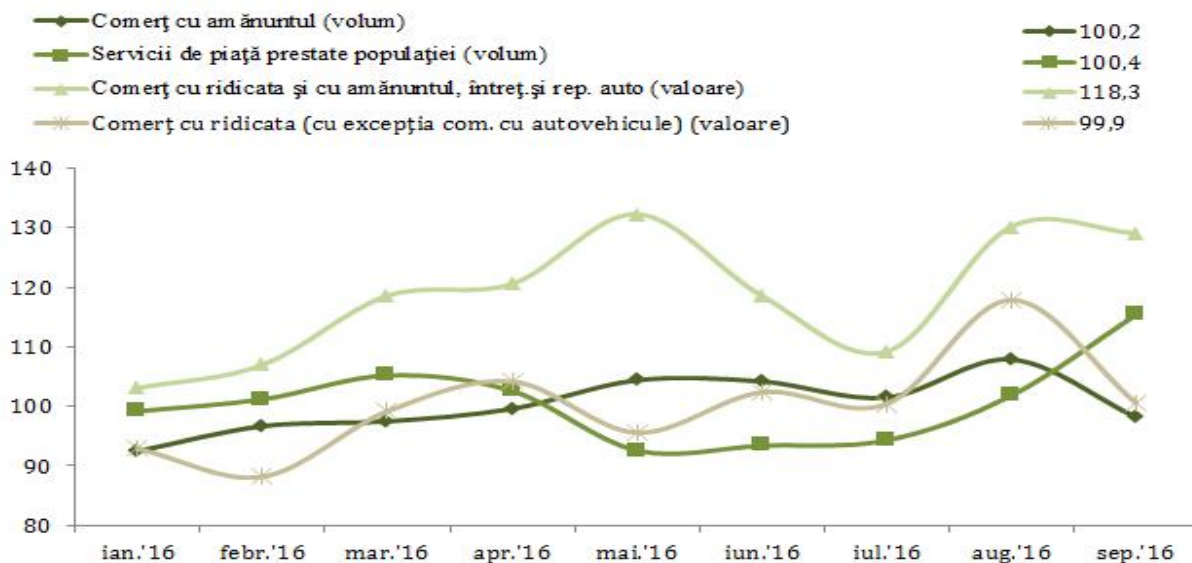

Figura 1.10. Indicii de dinamică (de volum și valorici) în comerțul interior, %

Sursa: Elaborat de autor în baza datelor Biroului Național de Statistică.

Transporturi

În perioada ianuarie-septembrie 2016, întreprinderile de transport feroviar, auto, fluvial și aerian au transportat în volum 9 664,2 mii tone de mărfuri pe când în perioada similară din anul 2015 (8 578,6 mii tone de mărfuri) și au executat un parcurs al mărfurilor cu 1,9% mai puțin față de perioada similară a anului precedent.

Tabelul 1.2. Indicii volumului de mărfuri transportate și parcursul mărfurilor realizat de întreprinderile de transport în ianuarie-septembrie 2016, pe moduri de transport, %

	Ianuarie-septembrie 2016/Ianuarie-septembrie 2015	Structura pe moduri de transporturi	Contribuția la creșterea volumului mărfurilor transportate și a parcursului mărfurilor (+/-)
Mărfuri transportate-total, mii tone	96,5	100	-3,5
din care, pe moduri de transport:			
feroviar	73,7	24,6	-8,8
auto ²	108,7	74,3	5,5
fluvial	86,7	1,0	-0,3
aerian	79,2	0,0	0,0
Parcursul mărfurilor-total, mil. tone-km	98,1	100	-1,9
din care, pe moduri de transport:			
feroviar	71	18,9	-7,5
auto ²	107,6	81,0	5,6
fluvial	68,4	0,0	0,0
aerian	81,2	0,0	0,0

Sursa: Calculele autorului în baza datelor furnizate de Biroul Național de Statistică.

Volumul mărfurilor transportate în ianuarie-septembrie 2016, pe mijloacele de transport fluvial (100 mii tone de mărfuri) a scăzut cu 13,3% mai puțin față de aceeași perioadă din anul 2015. Cel mai semnificativ impact asupra scăderii transportului total de mărfuri a fost generat de

contractă transportului feroviar (influențând micșorarea volumului pe total transporturi de mărfuri cu 27,2%).

Contractă parcursului feroviar de mărfuri a imprimat o reducere cu 7,5%, iar al celui auto a contribuit cu o creștere de 5,6% a parcursului total de mărfuri, care s-a redus în consecință cu 1,9%.

Concomitent s-a consemnat intensificarea activității transportului de pasageri. Astfel, numărul pasagerilor transportați în această perioadă a scăzut cu 0,4%, iar parcursul pasagerilor – cu 12,1% f.p.s.a.p. datorită creșterilor înregistrate în transportul cu troleibuze, taximetre și transportul aerian. Impactul principal asupra intensificării activității transportului de pasageri la exercitat transportul cu troleibuze, care a marcat majorarea numărului de pasageri transportați și a parcursului acestora cu peste 18%. Totodată, numărul pasagerilor care au circulat cu autobuze și microbuze s-a diminuat cu 10,8%, parcursul lor majorând-se cu 3,1%. Cu transportul feroviar au circulat cu 11,5% mai puțini călători, cu un parcurs mai mic cu 28,4% f.p.s.a.p.

Turism

În perioada ianuarie-septembrie 2016, structurile de cazare turistică din țară au găzduit 244,6 mii turiști, în creștere cu 8,6% față de perioada similară a anului precedent. Turiștii rezidenți au constituit 63,7%, iar nerezidenții 36,3%. Pe tipuri de structuri de cazare cea mai mare pondere a turiștilor revine tradițional hotelurilor și moteluri – 47,5%, taberelor de vacanță pentru elevi revenind – 19,3%, satelor de vacanță și altor structuri – 14,2%, structurilor de întremare – 9,7%, pensiunilor turistice și agroturistice – 7,6% și căminelor pentru vizitatori – 1,7%.

Deși numărul turiștilor a fost în creștere, numărul de înnoptări a scăzut cu 3,6%, în special în tabere de vacanță pentru elevi (-11,7%), structuri de întremare (-5,4%), căminelor pentru vizitatori (-4,3%) și în hoteluri și moteluri (-3,7%). Din numărul total de înnoptări circa 85,3% le revin turiștilor rezidenți și 14,7% – celor nerezidenți.

Numărul total de turiști și excursioniști care au beneficiat de serviciile agențiilor de turism și turoperatorilor în cele 9 luni ale anului 2016 au înregistrat 197,9 mii persoane, sau cu 5,3% mai puțin f.p.s.a.p. Numărul participanților la turismul receptor și la cel emițător a scăzut, respectiv cu 3,6% și 8,4%, pe când la turismul intern numărul acestora s-a mărit cu 13,4%. Cea mai mare parte a turiștilor și excursioniștilor sosiți în Moldova au venit din România (18,2%), Federația Rusă (12,4%), Germania (10,6%) și Ucraina (8%).

Activitatea de producție în regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun.Bender⁵

Conform informației diseminate de organul de statistică din regiunea transnistreană, indicele producției industriale pentru perioada ianuarie-septembrie 2016, în regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender a constituit 96,6% f.p.s.a.p.⁶.

Astfel, volumul producției industriale a coborât la nivelul de circa 92% din volumul anului 2009. Creșterea din primele 9 luni ale anului curent a fost determinată de contractă activității în majoritatea ramurilor industriale. Deși electroenergetica, industria metalurgică și industria poligrafică au marcat scăderi de volum de (-2,9%), (-19,8%) și de (-50,2%) respectiv, celelalte ramuri industriale au înregistrat contractă puternice comparativ cu perioada similară a anului trecut: industria alimentară – cu 2,4%, industria ușoară – cu 11,5%, industria materialelor de construcții – cu 28,3% și industria chimică – cu 52,7% etc.

⁵ Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană: <http://www.mepmr.org/gosudarstvennaya-statistika/informacziya> Din cauza implementării parțiale a standardelor internaționale la elaborarea statisticilor oficiale de către organul de statistică din regiunea transnistreană, precum și accesul redus la metadate, comparabilitatea datelor cu cele elaborate de către BNS este limitată și este dificil de evaluat.

⁶ Pe întreprinderile industriale, cu excepția sectorului micului business.

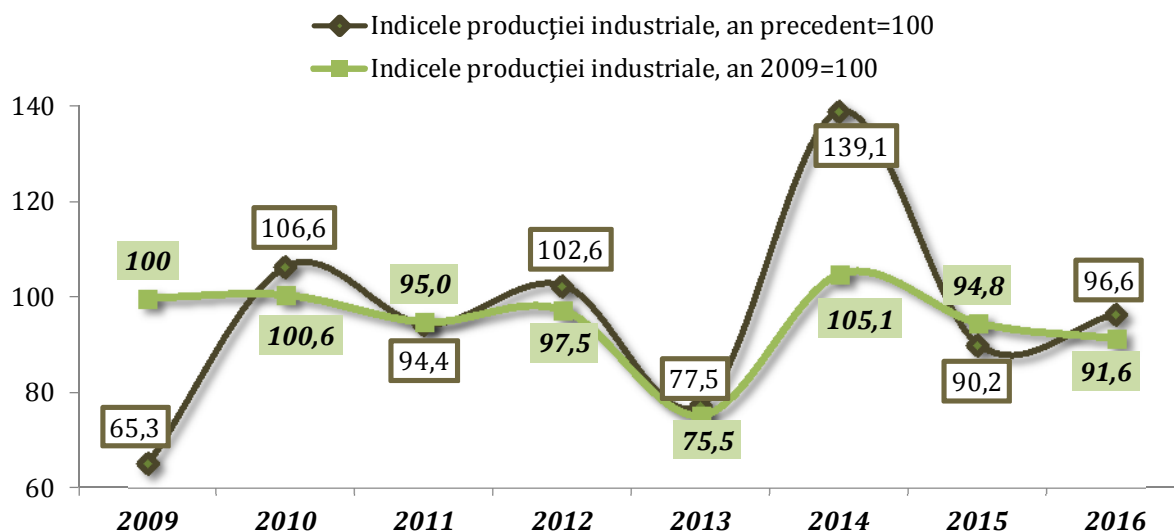

Figura 1.11. Dinamica indicelui producției industriale, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor organului de statistică din regiunea transnistreană.

Ca și în regiunea din partea dreaptă a Nistrului, volumul producției agricole în regiunea transnistreană a marcat evoluții negative, fiind în creștere cu 9,4% f.p.s.a.p. Tendința dată a fost determinată de reducerea producției vegetale cu 24%.

Fiind prin natura lor sensibile la fluctuațiile economice, investițiile în mijloace fixe în perioada analizată s-au contractat cu 12% f.p.s.a.p.⁷, coborând până la 87% față de nivelul anului 2009. Investițiile direcționate în construcția, extinderea și dotarea tehnică a obiectelor cu destinație productivă, care reprezintă cea mai mare cotă (82,%) în valoarea totală a investițiilor, s-au redus în termeni fizici cu 15,6% f.p.s.a.p. Pe direcții de investire, industriei îi revine cel mai mare flux de investiții în mijloace fixe (44,3%), urmată de comerț și alimentație (11%), comunicație (9,9%), etc.

Și cifra de afaceri în comerțul intern al regiunii a scăzut, constituind în perioada analizată 94,4% față de perioada similară a anului precedent. În structura comerțului produselor alimentare le revin peste 47% (+0,9 p.p. f.p.s.a.p.), iar celor nealimentare – circa 53% (-0,9 p.p.).

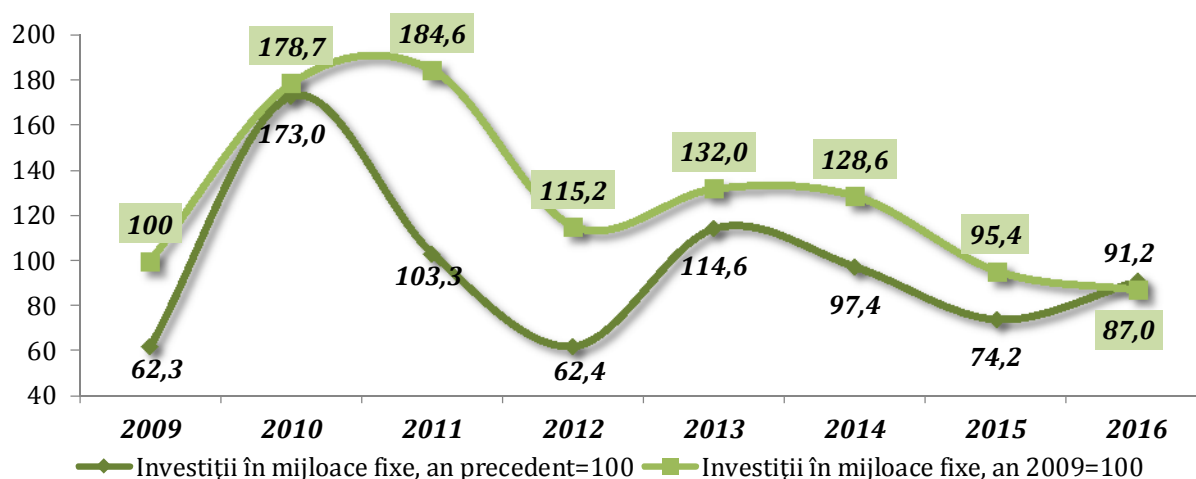

Figura 1.12. Dinamica indicelui investițiilor în mijloace fixe, %

Sursa: Calculele autorului în baza datelor organului de statistică din regiunea transnistreană.

⁷ Fără sectorul micului business.

Capitolul II

PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1. Prețuri și rate de schimb

Prețuri

Indicele prețurilor de consum de la începutul anului curent a înregistrat o tendință de descreștere constantă. În primele nouă luni ale anului 2016, creșterea IPC a constituit 7,8%, cu 0,6 p.p. mai mică comparativ cu perioada similară a anului precedent. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 8,9%, produse nealimentare – 7,4%, servicii – 6,7%.

În trimestrul III, 2016 rata anuală a inflației, a coborât până la 4,5%, intrând în coridorul țintei stabilite de BNM și a constituie cu 6,6 p.p. mai puțin față de nivelul consemnat în perioada similară a anului precedent. Evoluțiile lunare indică o diminuare a ratei anuale a inflației, ritmul de creștere a prețurilor în lunile iulie, august și septembrie 2016 f.p.s.a.p. fiind de 7%, 3,6% și 3%. Această tendință se păstrează și în următoarele luni, IPC constituind în lunile octombrie și noiembrie anul curent 2,6% și 2,5%, corespunzător.

Reducerea indicelui prețului de consum se datorează în special cererii interne modeste, afectate de deprecierea monedei naționale față de principalele valute de referință, precum și efectelor politicii monetare promovate de BNM în ultima perioadă.

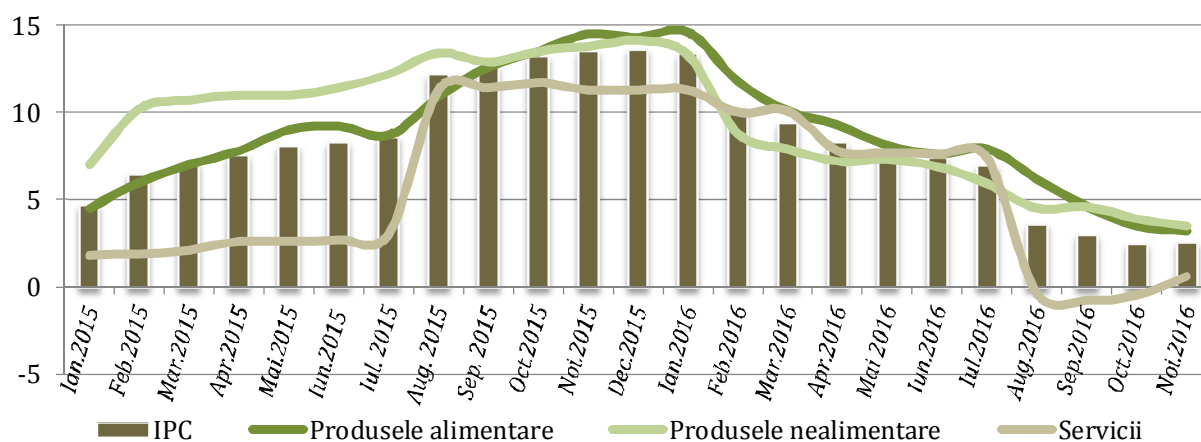

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul III, 2016 indicele prețurilor de consum la produsele alimentare s-a majorat cu 6,2%, ritmul de creștere a acestui indicator diminuându-se față de aceeași perioadă a anului 2015 cu 4,5 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în iulie – 7,9%, în august – 6,2%, în septembrie – 4,6%). În perioada dată au crescut considerabil prețurile la fructe proaspete cu 16,1%, în special la citrice cu 14,2%; la legume cu 14%, în special la usturoi cu 37,2%, la tomate cu 27,7% și la tomate cu 43,6%; la ouă cu 8,6%, la zahăr cu 16,0% și la uleiul vegetal cu 15,9%. Totodată, în această perioadă la unele produse au fost înregistrate și descreșteri de prețuri. Au scăzut prețurile la cartofi, morcov, ceapă, etc.

Prețurile la produsele nealimentare în trimestrul III, 2016 s-au majorat cu 5% f.p.s.a.p, diminuându-se față de valoarea indicatorului dat în aceeași perioadă a anului 2015 cu 7,8 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creșterile au fost de: 5,9% în luna iulie 4,5% în august și 4,6% în septembrie). În această perioadă, creșteri de preț au fost înregistrate la toate grupele de produse nealimentare cu excepția combustibililor a căror preț s-a redus cu 4,1% f.p.s.a.p. Cele mai înalte rate au fost înregistrate pentru prețurile la țigări – 16,3%, articole de galanterie – 11,3%, încălțăminte – 9,6% etc. *Majorarea prețurilor la produsele nealimentare este o consecință directă a deprecierei monedei naționale, care se realizează prin creșterea prețurilor nu doar la produsele din import, dar și la produsele autohtone confecționate din materie primă de import.*

În trimestrul III al anului 2016, prețurile la servicii au înregistrat o creștere cu 2,1% f.p.s.a.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele rate de creștere: în luna iulie – 7,4%, în august – (-)0,4% și septembrie – (-)0,8%). În perioada de referință, comparativ cu trimestrul III al anului precedent, cele mai mari majorări de preț au fost înregistrate la serviciile din educație și învățământ – cu 12,5%, serviciile rituale – cu 13,9%, și serviciile de repararea obiectelor de folosință îndelungată – cu 10,5% etc.

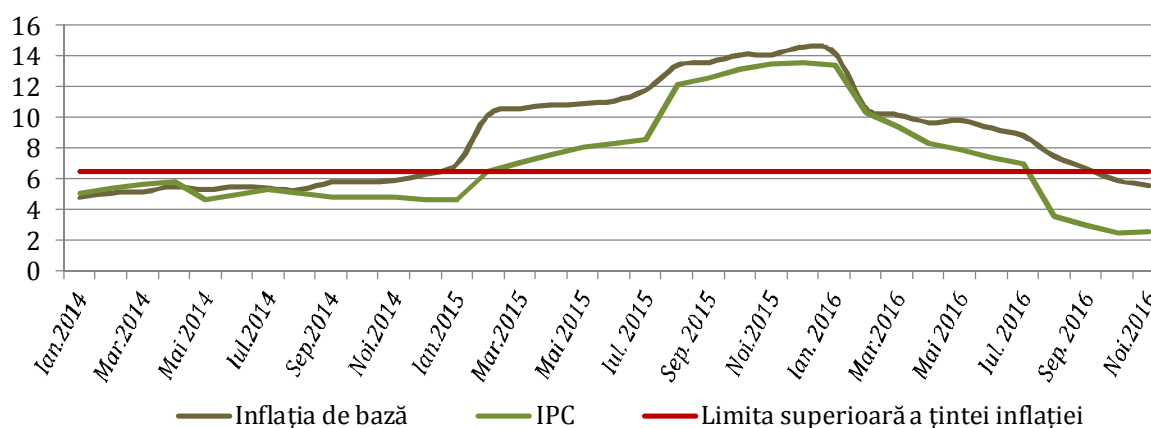

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Inflația de bază își continue trendul descendent înregistrat din luna februarie 2016, rata de creștere a acesteia devansând în continuare dinamica IPC. Ritmul anual de creștere al inflației de bază în perioada ianuarie – septembrie 2016 a fost de 9,6% f.p.s.a.p., diminuându-se față de nivelul atins pentru aceeași perioadă a anului 2015 cu 1,3 p.p.

În trimestrul III al anului 2016, indicele inflației de bază a fost de 7,7% f.p.s.a.p., cu 5,2 p.p. sub nivelul atins în aceeași perioadă a anului precedent. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele majorări: în iulie – 8,8%, în august – 7,5% și în septembrie – 6,7%. Revenirea inflației de bază pe palierul cu o singură cifră s-a datorat stabilizării fluctuațiilor monedei naționale față de dolarul SUA și moneda unică europeană.

În primele nouă luni ale anului 2016, s-a diminuat ușor dinamica anuală a prețurilor producției industriale. Aceasta a constituit 5,4%, în scădere cu 0,6 p.p. comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

În trimestrul III, 2016 indicele anual al prețurilor producției industriale a scăzut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 2,6 p.p. și a atins nivelul de 3,5%. Valori mai mici s-au înregistrat în cazul indicilor prețurilor de producție în industria extractivă cu minus 0,8 p.p. până la 2,7% și în industria prelucrătoare cu minus 3 p.p. până la 3,5%, f.p.s.a.p. O traiectorie

diferită a descris indicele anual al prețurilor de producție în sectorul energetic, care a sporit cu 0,2 p.p. până la 3,6% f.p.s.a.p.

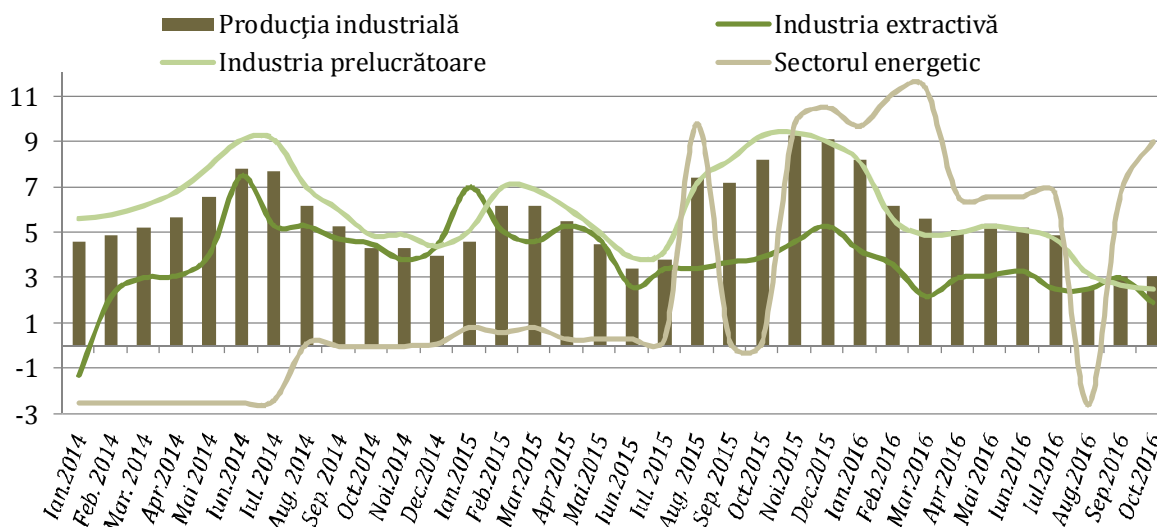

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Evoluția prețurilor în construcții în al treilea trimestru al anului 2016, a marcat o creștere sezonieră caracteristică perioadei. Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, în trimestrul III, 2016 s-a majorat față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 0,4 p.p. și a constituit 8,3%.

Ritmurile de creștere a prețurilor producătorilor agricoli în trimestrul III al anului 2016 au înregistrat descreșteri ușoare. În perioada de referință prețurile producătorului la produsele agricole au scăzut cu 7,5% față de perioada similară a anului 2015. La reducerea ritmului anual de creștere a acestei categorii de prețuri, în perioada corespunzătoare, au contribuit, atât produsele vegetale cât și cele animaliere a căror prețuri s-au diminuat cu 8,1% și 3,9% corespunzător f.p.s.a.p. La reducerea prețurilor producătorilor agricoli au contribuit atât factorii sezonieri cât și scăderea prețurilor mondiale la produsele agricole.

Prețul combustibililor în scădere. În trimestrul III al anului 2015, ritmul de creștere a prețurilor la combustibili este în scădere, diminuându-se cu 4,06% f.p.s.a.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent indicii prețurilor la combustibili au înregistrat următoarele valori: în iulie – (-)4,9%, în august – (-) 5,5% și în septembrie – (-) 1,8%. Tendința de scădere se menține și în primele luni ale trimestrului III ale anului. Aceasta se explică prin aprobarea în această perioadă a unei metodologii noi de formare și aplicare a prețurilor la produsele petroliere. Modalitatea nouă de stabilire a prețurilor de comercializare cu amănuntul la benzină, motorină și la gazul

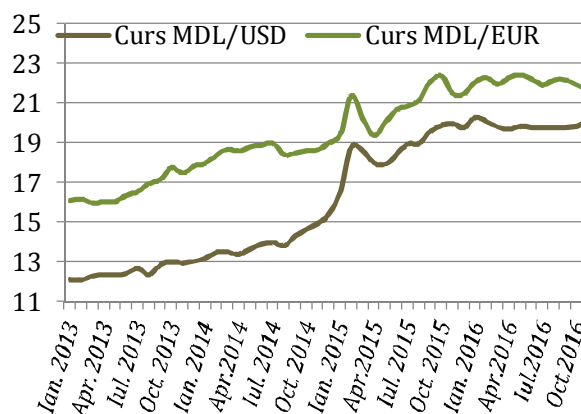

Figura 2.1.4. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

licefiat (pentru gazul lichefiat doar până în iulie anul curent, când au intrat în vigoare modificări legislative care au lipsit ANRE de această competență), prevede corelarea acestor prețuri cu cotațiile de la bursele regionale și internaționale.

Rate de schimb

Fluctuațiile cursului de schimb se atenuează ușor însă trendul de depreciere a monedei naționale față de principalele monede de referință se menține.

În trimestrul III, 2016 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 22,1 MDL/EUR și 19,8 MDL/USD, depreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 2,3% față de moneda unică europeană și cu 2,1% față de dolarul SUA.

În expresie lunară, cursul mediu de schimb al monedei naționale față de moneda unică europeană a avut o evoluție volatilă, constituind: în iulie – 21,9 MDL/EUR, în august și septembrie – 22,2 MDL/EUR. Cursului mediu de schimb al leului față de dolarul SUA în lunile iulie-septembrie, 2016 s-a menținut la nivelul de 19,8 MDL/USD.

În trimestrul III, 2016 cursul real al monedei naționale a evoluat diferit în funcție de moneda de referință. Față de USD cursul real al leului moldovenesc a înregistrat o apreciere ușoară de 1,5%, iar față de moneda unică europeană o depreciere ușoară – 0,2% f.p.s.a.p.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

La sfârșitul trimestrului III, rata anuală a inflației în regiunea din partea stângă a râului Nistru și-a modificat trendul evoluției intrând într-un teritoriu pozitiv. În iulie-august ritmul anual de creștere al IPC a constituit 1,5% sporind cu 3,2 p.p. față de perioada similară a anului 2015.

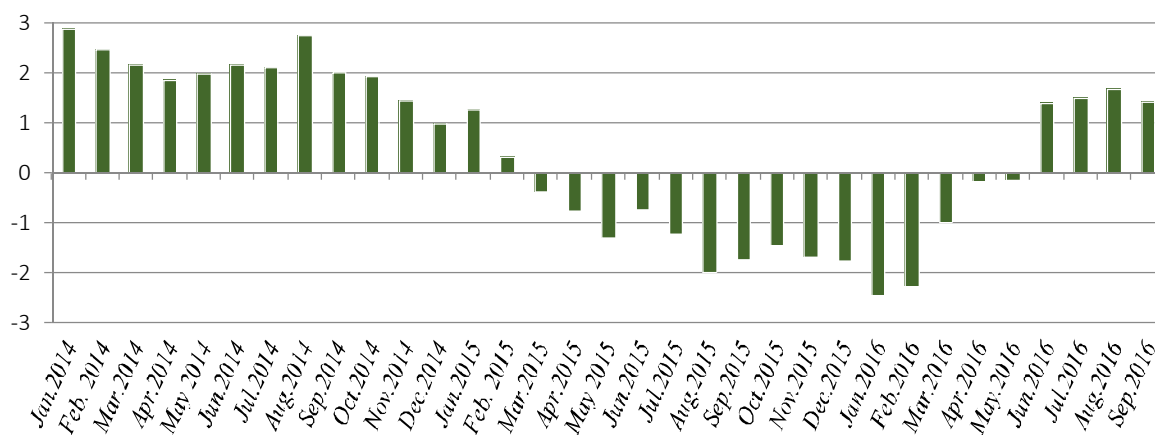

Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %

Sursa: Conform datelor Băncii Centrale a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

Pe parcursul trimestrului III, 2016, Banca Centrală a regiunii din partea stângă a râului Nistru și-a păstrat obiectivul general al politicii monetare, orientat spre țintirea cursului valutar de schimb, stabilit la mijlocul lunii martie 2016 sub presiunea recesiunii economice din regiune la nivelul de 11,3 PRB/USD.

După intervențiile Băncii Centrale, la sfârșitul trimestrului I, 2016 tendința de apreciere a rublei transnistrene demarată din luna septembrie 2014 s-a redus. Cursul mediu nominal de schimb, în perioada de referință, a fost de 12,61 ruble pentru un Euro, depreciindu-se față de valoarea perioadei similare a anului precedent cu 3%.

2.2. Politica monetară

Reducerea presiunilor inflaționiste a încurajat Banca Națională a Moldovei să relaxeze condițiile monetare din țară în primele nouă luni ale anului 2016 și să promoveze o politică monetară prudentă reieșind din situația economică încă incertă.

Instrumentele politicii monetare

În trimestrul III, 2016 BNM a redus ratele de politică monetară cu 3 p.p. față de nivelul trimestrului precedent. După reducerea semnificativă în prima jumătate a anului a ratei de dobândă de politică monetară la începutul trimestrului III aceasta a fost redusă încă o dată până la 13%. Totodată, în aceeași măsură au fost reduse și celelalte rate de politică monetară, rata dobânzii la creditele overnight situându-se la nivelul de 10%, iar rata dobânzii la depozitele overnight – 7%. Ulterior la sfârșitul lunii septembrie BNM a mai operat o modificare a ratei de bază, micșorând-o cu 0,5 p.p. până la 9,5%.

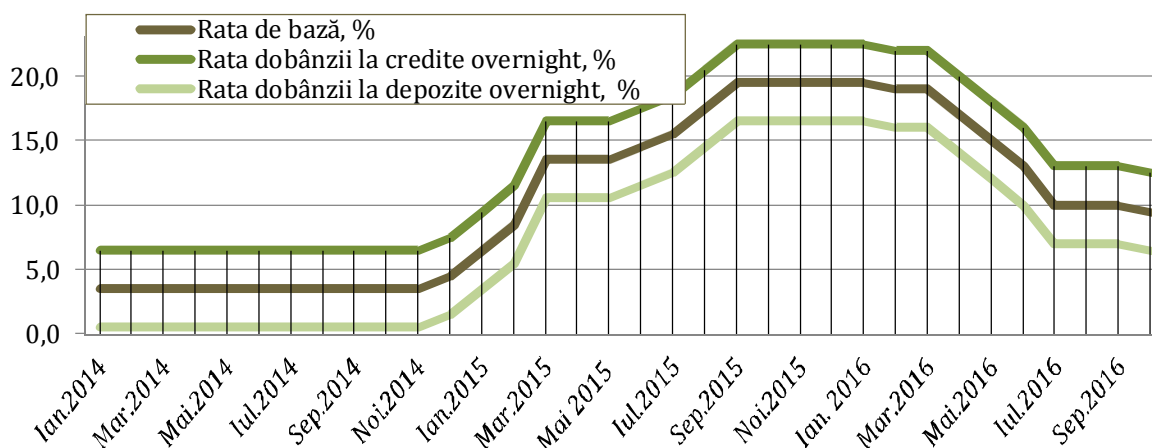

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2014-2015

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rezervele obligatorii

Deciziile de relaxare a condițiilor monetare nu au afectat și rata rezervelor obligatorii. Rata rezervelor obligatorii imobilizează, timp de peste un an, un volum impunător din resursele băncilor comerciale, care ar putea fi direcționate pentru creditarea și finanțarea economiei naționale. În trimestrul III, 2016 BNM menține rata rezervelor din mijloacele atrase în MDL și în valută neconvertibilă la nivelul de 35%, cu 15 p.p. peste maxima istorică a ratei RMO înregistrată în anul 2008. Rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile a rămas și ea neschimbată la nivelul de 14% (Fig. 2.2.2).

Operațiunile de piață deschisă și facilitățile permanente

În trimestrul III al anului 2016 BNM soldul mediu lunar al operațiunilor de sterilizare s-a situat la un nivel superior perioadei similare a anului precedent (plus 2674 mil. MDL) și a constituit 3605 mil. MDL. Cel mai înalt sold a fost înregistrat în luna septembrie 2016 și a constituit 4347 mil. MDL.

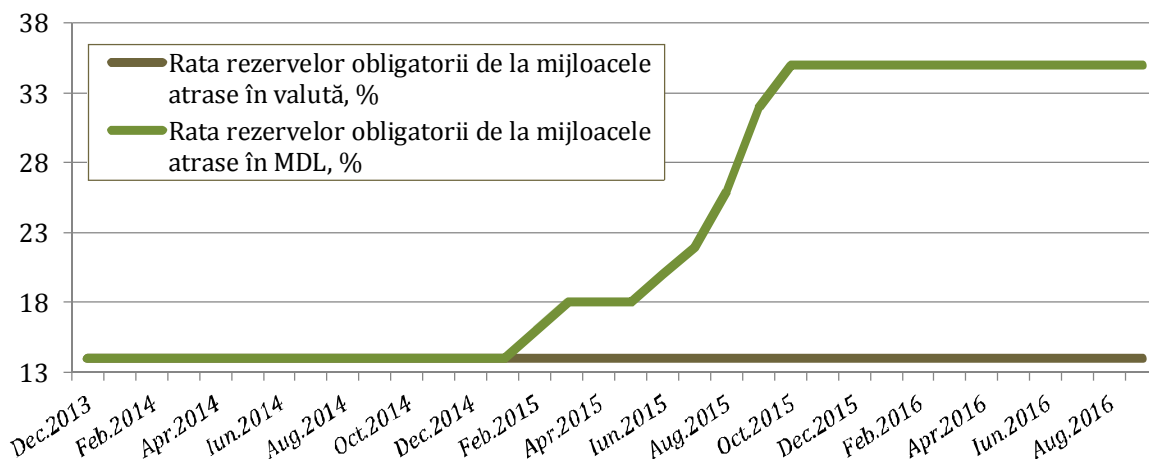

Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În trimestrul III al anului 2016, solicitarea de depozite overnight a avut o dinamică volatilă, soldul mediu zilnic constituind pentru lunile iulie, august și septembrie, 2016 – 538 mil. MDL, 739 mil. MDL și 823 mil. MDL, corespunzător. În aceeași perioadă, solicitări de oferire a facilității de creditare nu au parvenit.

Intervențiile pe piața valutară

În trimestrul III, 2016 BNM a intervenit piața valutară interbancară exclusiv în calitate de cumpărător. În perioada vizată volumul procurărilor de valută a constituit în sumă de 231,7 mil. USD, cu 185 mil. USD mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent. *Aceste intervenții au fost în concordanță cu politica monetară promovată de BNM și au avut drept scop ameliorarea situației pe piața valutară internă și suplinirea rezervelor valutare ale statului.*

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2015–mai 2016

Luna	Volumul procurărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)	Volumul vânzărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)
Ianuarie 2015	0	122,9
Februarie 2015	0,2	125,2
Martie 2015	2,95	10,2
Aprilie 2015	10,86	7,33
Mai 2015	-	4,91
Iunie 2015	-	-
Iulie 2015	2,0	22,0
August 2015	7,7	-
Septembrie 2015	-	12,7
Octombrie 2015	39,8	-
Noiembrie 2015	0,36	-
Decembrie 2015	8,1	-
Ianuarie 2016	0,38	-
Februarie 2016	0	-
Martie 2016	11	-
Aprilie 2016	108,8	-
Mai 2016	47,5	-
Iunie 2016	20,6	-
Iulie 2016	74,4	-
August 2016	94,3	-
Septembrie 2016	62,9	-
Octombrie 2016	5,98	10,7

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Volumul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul trimestrului III al anului 2016 s-a majorat de la începutul anului curent cu 389,9 mil. USD. Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul lunii septembrie 2016 a constituit 2,15 mld. USD, sporind cu 21% f.p.s.a.p. **Creșterea stocului de active oficiale de rezervă a fost determinată de intervențiile pe piața valutară internă a BNM sub formă de cumpărări de valută, înregistrarea creditelor și granturilor în favoarea Ministerului Finanțelor al RM, veniturile de la gestionarea rezervelor valutare etc.**

Indicatorii monetari

În trimestrul III al anului 2016, ritmul de creștere a tuturor componentelor masei monetare revine la valori pozitive după doi ani de evoluții volatile, preponderent negative. Principala contribuție la creșterea masei monetare au avut-o componentele agregatului monetar M2, în special depozitele la termen în monedă națională.

Ritmul de creștere a masei monetare, în această perioadă, a crescut ușor față de valorile acestuia înregistrate în perioada similară a anului precedent, creștere generată de majorarea volumului de depozite în monedă națională.

În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 31.09.2016, comparativ cu datele înregistrate la data de 31.09.2015 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o creștere cu 1,85, și a constituit aproximativ 16,8 mld. MDL;
- agregatul monetar M1 a crescut cu 11,9% și a atins un nivel de 27,1 mld. MDL;
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a sporit cu 15,2%, și a constituit 45,4 mld. MDL;
- agregatul monetar M3 a înregistrat o creștere de 5,9% și s-a cifrat la 69,8 mld. MDL.

La sfârșitul trimestrului III al anului 2016, volumului bazei monetare a înregistrat un spor de 10,5% f.p.s.a.p. și a constituit 33 mld. MDL.

Masa monetară în monedă națională își continuă fortificarea poziției în total masă monetară. În trimestrul III, 2016 urmare a unei expansiuni monetare s-au produs și unele modificări de structură, în ceea ce privește distribuția ponderilor diferitelor componente în cadrul masei monetare în sens larg.

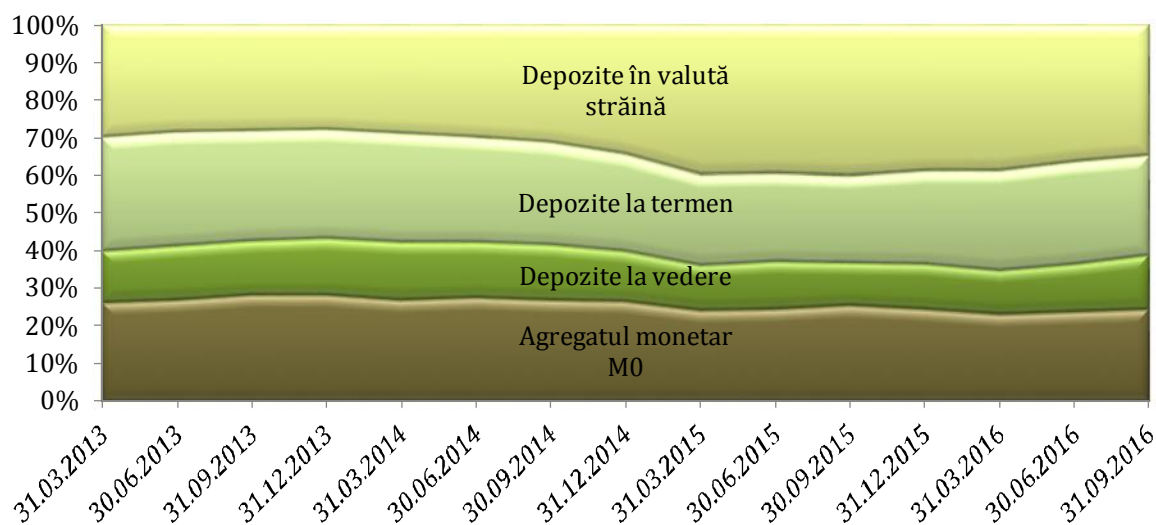

Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

La 31.09.2016 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 24,3%; depozite la vedere – 14,8%; depozite la termen – 26,2% și depozite în valută – 34,8%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului III al anului 2015, menționăm o reducere a ponderii banilor în circulație cu 1 p.p. și depozitelor în valută străină cu 5,3 p.p., evoluții ce determinate de consolidarea poziției depozitelor la vedere și la termen în monedă națională, care și-au sporit ponderea cu 3,1 p.p și 3,2 p.p. corespunzător.

Politica monetară în regiunea din partea stângă a râului Nistru

Strategia de politica monetară a băncii centrale din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru este menținerea stabilității sistemului financiar și susținerea creșterii economice bazată pe țintirea cursului valutar de schimb.

Pe parcursul trimestrului III al anului 2016, în condițiile unor procese deflaționiste stabil moderate în regiune, rata de refinanțare a băncii centrale s-a menținut la nivelul de 3,5%. La 1 iulie 2016 au fost majorate cu 2 p.p. ratele la rezervele obligatorii, care s-au situat în trimestrul III, 2016 la un nivel de 12% pentru sursele atrase în valută străină și de 14% pentru cele în ruble.

La sfârșitul trimestrului III, 2016, masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 5325,6 mil. ruble (echivalentul a cca 3044,6 mil. MDL⁸), descrescând cu 8% comparativ cu volumul ofertei monetare înregistrat la sfârșitul trimestrului III al anului precedent.

La 01.10.2016 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 18,2%; cvasimoneda – 23%; masă monetară în valută străină – 58,3%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, la sfârșitul trimestrului III al anului 2016 s-au înregistrat unele schimbări semnificative în structura masei monetare: a crescut ponderea banilor în circulație cu 7,5 p.p iar ponderea cvasi monedei și masei monetare în valută a scăzut cu 7 p.p. și 0,5 p.p. corespunzător.

⁸ Calculat conform cursului oficial de schimb al CBPMR la data de 30.09.16, <http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru>

Capitolul III

FINANȚE

3.1. Finanțe publice

În primele nouă luni ale anului 2016, Veniturile Bugetului public național au fost caracterizate printr-o tendință pozitivă de ascensiune ritmul de creștere oscilând în jurul mediei de 2,03% f.p.s.a.p. Astfel, încasările le BPN au constituit 32471,0 mil. MDL, în creștere cu 647,80 mil. MDL comparativ cu perioada similară a anului 2015. La majorarea încasărilor bugetului public în primele nouă luni ale anului 2016, au contribuit impozitele și taxe însumând 21142,6 mil. MDL, contribuții și prime de asigurări cu 9559,4 mil. MDL, granturi primite cu 252,3 mil. MDL și alte venituri cu 1516 mil. MDL. Din veniturile totale ale bugetului public național, veniturile bugetului de stat au constituit o pondere de 62,05%, veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat au avut o pondere de 34,21%, respectiv, veniturile din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală au avut o pondere de 11,4% și veniturile din bugetele locale au constituit o pondere de 26%.

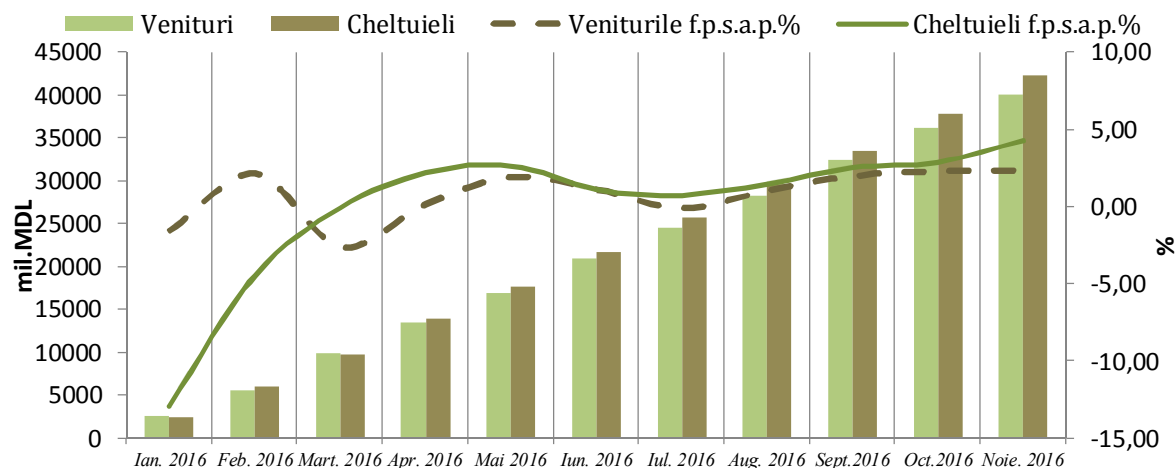

Figura 3.1.1. Evoluția veniturilor și cheltuielilor BPN în anul 2016

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor.

Aportul cel mai mare le-au impozitele și taxe pe mărfuri și servicii (46,4%) și impozitele pe venit (11% impozitele din venitul persoanelor fizice și 7,47% din venitul persoanelor juridice) și accize (10%). De altfel, începând cu anul 2014 se atestă o creștere continuă a ponderii veniturilor din impozitarea persoanelor juridice, atingând nivelul de 7% la 30.11.2016 (+1,3 p.p. comparativ cu 30.11.2014). În fond aceste tendințe ar putea marca anumite modificări pozitive în structura veniturilor publice naționale și reducerea dependenței acestora de tranzacțiile comerțului exterior.

Pe de altă parte, în perioada analizată a anului curent am putut asista la o creștere a contribuțiilor și prime de asigurări obligatorii cu 8,6% f.p.s.a.p. Respectiv, la data de 30.09.2016 a constituit suma de 9559,4 mil. MDL sau 29% din total venituri. De altfel, se observă o creștere a contribuției de asigurări sociale de stat obligatorii cu 7,22% f.p.s.a.p. și respectiv a prime pentru asigurările obligatorii de asistență medicală cu 13,1% f.p.s.a.p. Efectele crizei sectorului bancar din Republica Moldova în ultimii ani, s-au resimțit asupra granturilor externe din anul 2015 și 2016. În primele nouă luni ale anului 2016, Republica Moldova a primit granturi în sumă de 252,3 mil. MDL mai puțin cu 81% mai puțin f.p.s.a.p. Respectiv, în luna noiembrie 2016, granturile au crescut până la 391,5 mil. MDL.

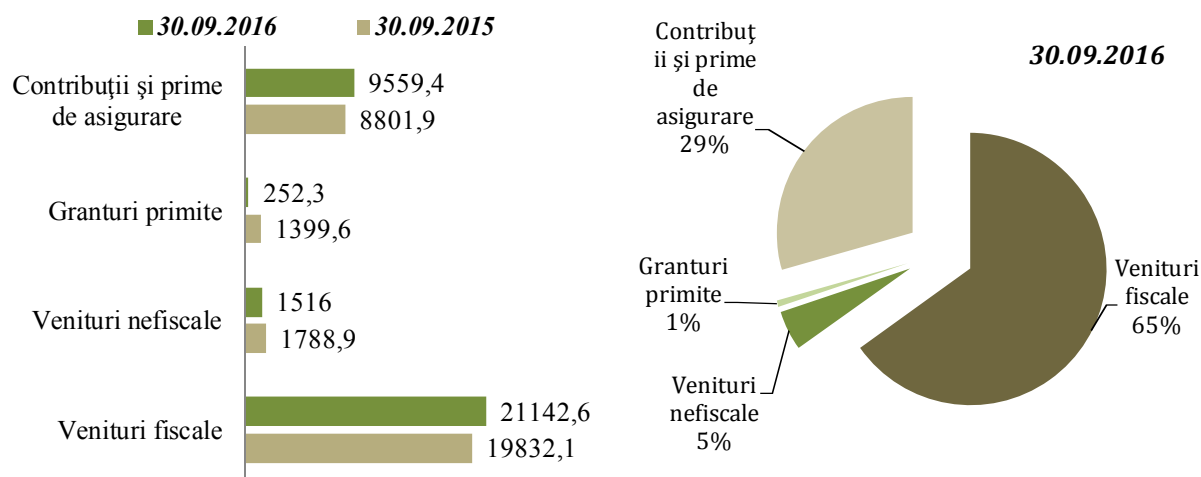

Figura 3.1.2. Structura veniturilor curente în BPN la 30.09.2016, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

În luna noiembrie, 2016, îndeplinirea volumului executat al veniturilor față de precizat constituia 86%. Veniturile administrate de Serviciul fiscal, care reprezintă 52% din veniturile publice, au avut cea mai mare evoluție comparativ cu alte componente ale BPN în primele nouă luni ale anului 2016, fiind în creștere cu 11,8% față perioada similară a anului 2015. În comparație cu aceeași perioadă a anului precedent, încasările au înregistrat o diminuare în proporție de 1,62%. Scăderea se explică prin reducerea veniturilor din proiecte externe, majorarea restituirilor TVA și excluderea Profitului net al BNM. Până în luna octombrie Ministerul Finanțelor a rambursat accize și TVA în proporție de 9,5% din veniturile totale, adică 2 144,0 mil. MDL. Fiind menținut ritmul de restituire zilnică, se încearcă să se asigure condiții prielnice pentru dezvoltare agenților economici.

În prima jumătate a anului cheltuielile realizate din BPN au sporit cu ritmuri superioare veniturilor încasărilor, susținute preponderent de dinamica cheltuielilor sociale. Partea de cheltuieli a bugetului public național în nouă luni ale anului 2016 s-a realizat în sumă de 33516 mil. MDL, fiind în creștere cu 2,53% comparativ cu perioada similară a anului 2015. În nouă luni ale anului 2016, ponderea cea mai mare au avut-o finanțările atribuite sectorului social:

- ✓ învățământ în descreștere cu 3% f.p.s.a.p. și însumând 5909,6 mil. MDL;
- ✓ servicii e stat cu destinație generală valoarea cărora au sporit comparativ cu perioada similară a anului trecut de 2,3 ori, până la o sumă de 3563,4 mil. MDL;
- ✓ ocrotirea sănătății în scădere cu 9,3%, care au scăzut de la 4543,7 mil. MDL în 2015 la 4119,9 mil. MDL în 2016.

În ansamblu, cheltuielile publice de ordin social-cultural au însumat în anul 2016 – circa 17703,1 mil. MDL ceea ce reprezintă în jur de 53% (-3,5 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea totală a cheltuielilor publice realizate în perioada dată. În al III-lea trimestru 2016, partea preponderentă a cheltuielilor publice – 88,4%, au fost direcționate pentru realizarea proiectelor pentru domeniul protecției sociale –38,1%, urmat de învățământ cu 18%, ocrotirea sănătății – 12,3%; servicii de stat cu destinație generală – 11%, servicii în domeniul economiei – 9% etc.

Rezultatul financiar bugetar. Executarea bugetului public național în nouă luni ale anului bugetar 2016 a rezultat cu un deficit în mărime de 1045,7 mil. MDL, iar majorarea a constituit 21% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Soldurile în conturile bugetului public național, comparativ cu situația din 1 ianuarie 2016 s-au majorat cu 2121,1 mil. MDL și la data de 30 septembrie 2016 au constituit 5303,5 mil. MDL.

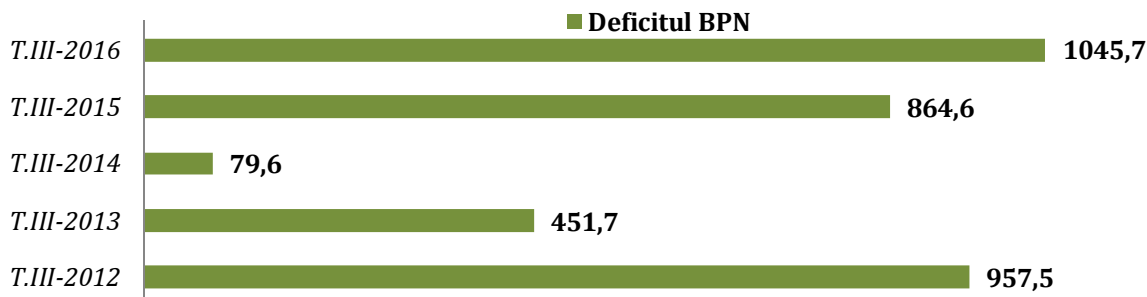

Figura 3.1.3. Deficitul finanțelor publice, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Fluctuațiile leului moldovenesc în prima jumătate a anului f.p.s.a.p., comparativ cu principalele valute ce formează datoria externă publică a țării (EURO și USD), determină evoluția ascendentă a datoriei publice totale exprimată în lei și a reducerii ponderii sale în PIB. La finele lunii septembrie 2016, ponderea **datoriei sectorului public** a constituit 34,7% din PIB, în descreștere cu 0,8 p.p. comparativ cu finele anului 2015. Prin urmare, soldul datoriei sectorului public a constituit 2716,1 mil. MDL, în creștere cu 6,3% față de sfârșitul anului 2015 și 5,16% față de I semestru 2015. Modificări neesențiale au suportat și componentele sale structurale.

Datoria de stat a însumat 37207,9 mil. MDL, în creștere cu 11% comparativ cu soldul acesteia la finele anului 2015. Această majorare a fost influențată de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 1301,4 mil. MDL și a datoriei de stat externă cu 2397,3 mil. MDL. Comparativ cu 30 septembrie 2015 față de 30 septembrie 2016, observăm următoarele modificări la principalele componente ale datoriei publice:

- ✓ Datoria de stat care forma circa 80,9% din datoria publică (37207,9 mil. MDL), a crescut cu 11% sau cu o majorare de 3668,9 mil. MDL;
- ✓ Datoria BNM ce constituia 13% din datoria publică (5970,7 mil. MDL) a fost în descreștere cu 15,4% și, respectiv cu 1085,8 mil. MDL;
- ✓ Datoria întreprinderilor din sectorul public, formată integral din angajamentele externe ale acestora constituia 5,2% din datoria publică totală, diminuându-se cu 12% (320 mil. MDL);
- ✓ Datoria externă a UAT cu o pondere mică de 0,9% (408,9 mil. MDL) în datoria totală, respectiv a înregistrat o descreștere cu 0,75% sau 3,10 mil. MDL față de luna septembrie 2015.

Fluctuațiile leului moldovenesc față de principalele valute de referință ce formează datoria publică externă – USD și EURO ce vor crea presiuni asupra deservirii acesteia (rambursarea sumelor principale și a serviciului datoriei de stat externă):

Tabelul 3.1.1. Structura datoriei de stat pe valute la data de 30 septembrie 2016, % din total datorie de stat

Tipul valutei	DST	USD	EURO	JPY	GBP	MDL
Cu descompunerea DST	-	29,4	35,2	7,5	4,9	22,9
Fără descompunerea DST	47,5	6,9	19,1	3,5	0,03	22,9

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Datoria externă brută a Republicii Moldova s-a majorat pe parcursul trimestrului III 2016 cu 164,99 mil. USD sau cu 2,6%, constituind 6,510,49 mil. USD la 30 septembrie 2016.

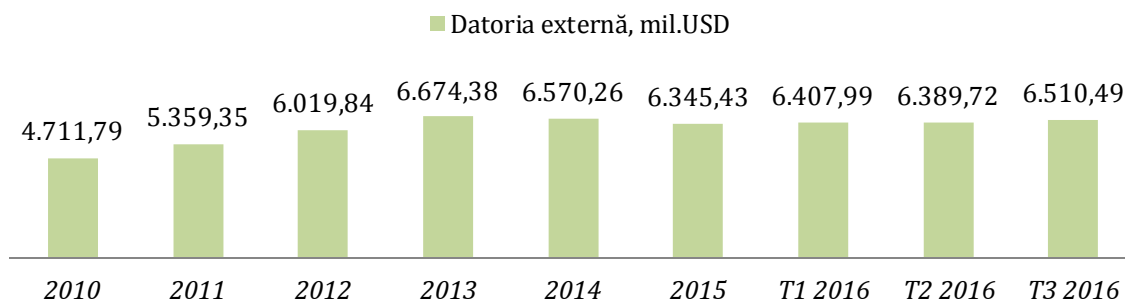

Figura 3.1.4. Dinamica datoriei externe în perioada 2010-2016, mil. USD

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Finanțele publice în regiunea din partea stângă a râului Nistru

La sfârșitul trimestrului III al anului 2016, veniturile bugetului regiunii din partea stângă a râului Nistru au constituit 1 125,1 mil. ruble, echivalentul a 1968 mil. MDL⁹. Raportate la suma veniturilor Bugetului public național (32 470,3 mil. MDL) realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova în perioada ianuarie-septembrie 2016, acestea au constituit 6,06%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, veniturile planificate în regiunea transnistreană pentru 9 luni ale anului curent au fost încasate în proporție de 59,32% majoritatea categoriilor de venit înregistrând încasări sub nivelul planificat, inclusiv veniturile fiscale – 66,19%, impozite asupra bunurilor și serviciilor, plăți pentru înregistrare și licențiere – 57,02% etc.

Tabelul 3.1.2. Evoluția și structura veniturilor publice ale regiunii din partea stângă a Nistrului în ianuarie-septembrie 2016

Categoria de venit	Valoarea totală ianuarie-septembrie, 2015, ruble	Valoarea totală ianuarie-septembrie, 2016, ruble	Ponderea în total venituri ianuarie-septembrie 2015,%	Ponderea în total venituri ianuarie-septembrie 2016, %	Ritmul de creștere față de anul precedent, %	Gradul de realizare al nivelului planificat indice; %
Total venituri publice	1 063 599 890	1 125 117 290	100	100	105,78	59,32
Veniturile fiscale	772 785 524	677 073 842	72,67	60,18	87,62	66,19
Impozite pe venit	396 412 428	371 652 944	37,27	33,03	93,75	94,07
Impozitul asupra veniturilor persoanelor fizice	20 037 043	21 813 970	1,88	1,94	108,87	101,25
Impozitul asupra activității jocurilor de noroc	6 815 423	6 845 326	0,64	0,61	100,44	105,51
Impozite asupra bunurilor și serviciilor, plăți pentru înregistrare și licențiere	103 868 764	75 152 138	9,77	6,68	72,35	57,02
Plăți pentru utilizarea resurselor naturale	16 780 853	19 000 934	1,58	1,69	113,23	94,58
Taxe vamale	233 001 430	190 370 949	21,97	16,92	81,70	42,18
Încasări nefiscale	20 557 048	27 141 079	1,93	2,41	132,03	110,96
Transferuri nerambursabile (ajutor umanitar)	2 651 390	2 115 585	0,25	0,19	79,79	1,67 ori
Veniturile fondurilor cu destinație specială	147 616 050	300 689 622	13,88	26,73	203,70	44,29
Veniturile din activitatea de întreprinzător și alte venituri	119 989 878	118 096 761	11,28	10,50	98,42	69,85

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor al Transnistriei (disponibil pe: <http://www.minfin-pmr.org/otchet-y-ministerstva>).

⁹ Calcul efectuat la cursul oficial al Băncii Republicane Transnistrene la data de 30.09.2016 – 1 MDL=0,5717 ruble.

Datele Ministerului Finanțelor Transnistriei prezentate în tabelul de mai sus denotă o evoluție ascendentă a veniturilor publice totale în regiunea din stânga Nistrului cu 61,5 mil. ruble sau cu 5,78% determinată de creșterea mai accentuată a impozitului asupra veniturilor persoanelor fizice (ritmul de creștere 108,87%), plăților pentru utilizarea resurselor naturale (113,03%), încasărilor nefiscale (132,03%), veniturile fondurilor cu destinație specială (203,70%). La celelalte categorii de venit se observă o tendință de scădere (cu excepția impozitului asupra jocurilor de noroc), iar gradul de realizare al nivelului planificat al acestor venituri variază între 42,18 % (taxe vamale) și 94,07% (impozite pe profit).

Analiza modificărilor structurale ale veniturilor în ianuarie-septembrie 2016 comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, arată că a scăzut ponderea veniturilor fiscale de la 72,67% la 60,18%, inclusiv impozitelor pe venit – de la 37,27 la 33,03%, impozitelor asupra bunurilor și serviciilor, plăților pentru înregistrare și licențiere de la 9,77% la 6,68%, veniturilor din activitatea de întreprinzător și altor venituri – de la 11,28 la 10,50%, etc. În același timp, observăm o creștere a importanței veniturilor fondurilor cu destinație specială, suma acestora dublându-se, iar ponderea în veniturile totale modificându-se de la 13,88% la 26,73%, deși gradul de îndeplinire a planului a constituit doar 44,29%.

Cheltuielile bugetului regiunii au reprezentat în perioada ianuarie – septembrie 2016, 2 069,4 mil. ruble - echivalentul a 3619,7 mil. MDL sau 10,8% din valoarea totală a cheltuielilor bugetului public național (33 516,0 mil. MDL) realizate pe teritoriul controlat al Republicii Moldova. Volumul total al cheltuielilor publice s-a majorat comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 595,7 mil. ruble sau cu 40,42%, creșterea cheltuielilor înregistrându-se la 16 din 19 domenii. Creștere semnificativă au înregistrat cheltuielile: administrație publică și guvern local – de la 82,8 mil. ruble la 122,1 mil. ruble; organele puterii judiciare – de la 16,1 mil. ruble la 23,2 mil. ruble (+43,89%); agricultura – de la 16,2 mil. ruble la 25,1 mil. ruble (+54,54%); protecția mediului – de la 6,9 mil. ruble la 10,6 mil. ruble (+53,15%); transport, drumuri, comunicare și informatică – de la 1,2 mil. ruble la 20,6 mil. ruble (+45,32%); educație – de la 140,1 mil. ruble la 206,0 mil. ruble (+47,04%); cultură, artă și cinematografie – de la 10,5 mil. ruble la 15,0 mil. ruble (+42,51%); mass-media – de la 16,9 mil. ruble la 23,4 mil. ruble (+40,30%); sănătate publică – de la 254,4 mil. ruble la 393,0 mil. ruble (+54,47%); asistența financiară a bugetelor altor nivele – de la 61,9 mil. ruble la 228,9 mil. ruble (de 3,7 ori); investiții capitale - de la 7,0 mil. ruble la 181,5 mil. ruble (de 25,83 ori).

Analiza structurii cheltuielilor bugetului public din regiunea stângă a râului Nistru, arată că cea mai mare pondere din totalul cheltuielilor o au cheltuielile pentru sănătatea publică, atât în structura planificată (17,16%), cât și cea efectivă (18,99%), urmând cheltuielile pentru ordinea publică și securitatea statului (respectiv plan 14,15% și 14,79% efectiv), cheltuielile pentru politica socială (respectiv plan 14,14% și 13,64% efectiv), cheltuielile pentru asistența financiară a altor nivele (11,52% și 11,06% respectiv), cheltuielile pentru educație (9,06% și 9,95% respectiv). S-a redus semnificativ, în comparație cu structura planificată, ponderea cheltuielilor destinate investițiilor capitale de la 0,14% la 0,01%, ponderea cheltuielilor fondurilor bugetare speciale de la 2,53% la 1,47%. Cheltuielile pentru apărarea națională a regiunii transnistrene au constituit în 9 luni ale anului 2016 – 120,1 mil. ruble (echivalentul a 210,1 mil. MDL), înregistrând o creștere cu 6,7 mil. ruble sau cu 5,9% și o pondere de 5,8% (nivelul planificat fiind 5,75%) din totalul bugetului cheltuielilor.

3.2. Sectorul bancar

În primele nouă luni ale anului 2016, se înregistrează tendințe de îmbunătățire a calității activului și capitalului bancar. În primele nouă luni ale anului 2016 se observă o revigorare a activului bancar de la 70233,7 mil. MDL în ianuarie 2016 la 72727,7 mil. MDL în septembrie 2016, în creștere cu 3,5%. Totuși, pe tot parcursul anului 2015 și 2016 ritmul anual de creștere a activelor bancare s-a situat pe o pantă descendentă. Această tendință este reflectată începând cu luna octombrie 2015 (-16,91%) persistând și în nouă luni ale anului 2016 (în luna septembrie

2016 (-30,4%) f.a.p. La capitolul active ponderate la risc se înregistrează o tendință de îmbunătățire în I semestru 2016, totalizând suma de 33094,7 mil. MDL în scădere cu 9,5% f.p.s.a.p. Instituțiile financiară care deținea cele mai multe active ponderate la risc în luna septembrie 2016, este BC Moldova Agroindbank, în sumă de 10331,12 mil. MDL și B.C. Moldindconbank cu 7369,29 mil. MDL.

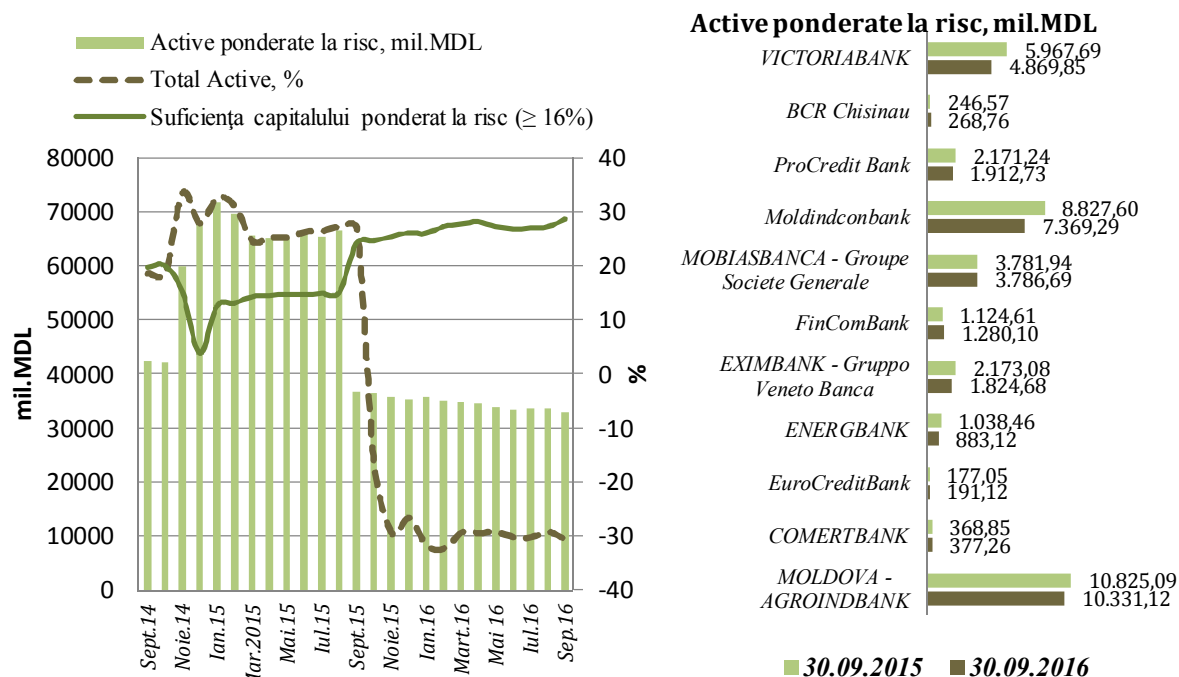

Figura 3.2.1. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Media suficienței capitalului ponderat la risc per sector bancar se menține în continuare la nivel înalt. Astfel, nivelul de capitalizare¹⁰ pentru 11 bănci comerciale din sector, în nouă luni ale anului 2016, înregistrează valori superioare de 28,7% (în creștere cu 5 p.p. față de septembrie 2015), ceea ce indică condiții de funcționare echitabilă pentru băncile autohtone. Conform informațiilor privind activitatea economico-financiară a băncilor comerciale, în nouă luni ale anului 2016, capitalul de gradul I al sectorului bancar a marcat o creștere de 6,2%, până la 9160,7 mil. MDL față de 30.09.2015. Iar rata capitalului de gradul I în active ponderate la risc s-a majorat în I semestru 2016, de la 23,51% în luna septembrie 2015 la 27,68% în septembrie 2016. Toate băncile au respectat cerința de a deține capitalul minim necesar corespunzător cuantumului stabilit în mărime de 200 mil. MDL (Fig. 3.2.2).

La 31.09.2016 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 24,3%; depozite la vedere – 14,8%; depozite la termen – 26,2% și depozite în valută – 34,8%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului III al anului 2015, menționăm o reducere a ponderii banilor în circulație cu 1p.p. și depozitelor în valută străină cu 5,3p.p., evoluții ce determinate de consolidarea poziției depozitelor la vedere și la termen în monedă națională, care și-au sporit ponderea cu 3,1 p.p și 3,2p.p. corespunzător.

¹⁰ sub limita minimă reglementată ($\geq 16\%$) de BNM

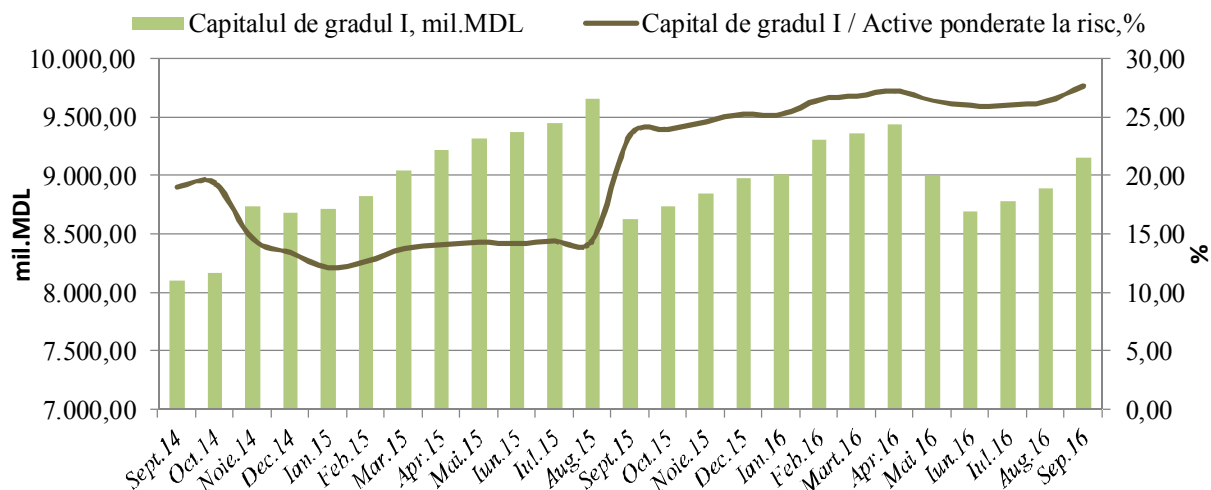

Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar, 2014-2016

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Lichiditatea sectorului bancar se menține în limitele prudențiale. În nouă luni ale anului 2016, indicatorii de lichiditate a sectorului bancar se încadrează în normativul stabilit de BNM, ponderea activelor lichide (principiul II al lichidității) înregistrează 47,20%, mai mult cu 8,4 p.p. față de 30.09.2015. Valoarea indicatorului de lichiditate pe termen lung (principiul I al lichidității (≤ 1)) al întregului sistem bancar a constituit 0,65%, la 30.09.2016, mai puțin cu 0,08 p.p. față de 30.09.2015. Prin urmare, observăm că majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară și corespund normelor prudențiale impuse de BNM.

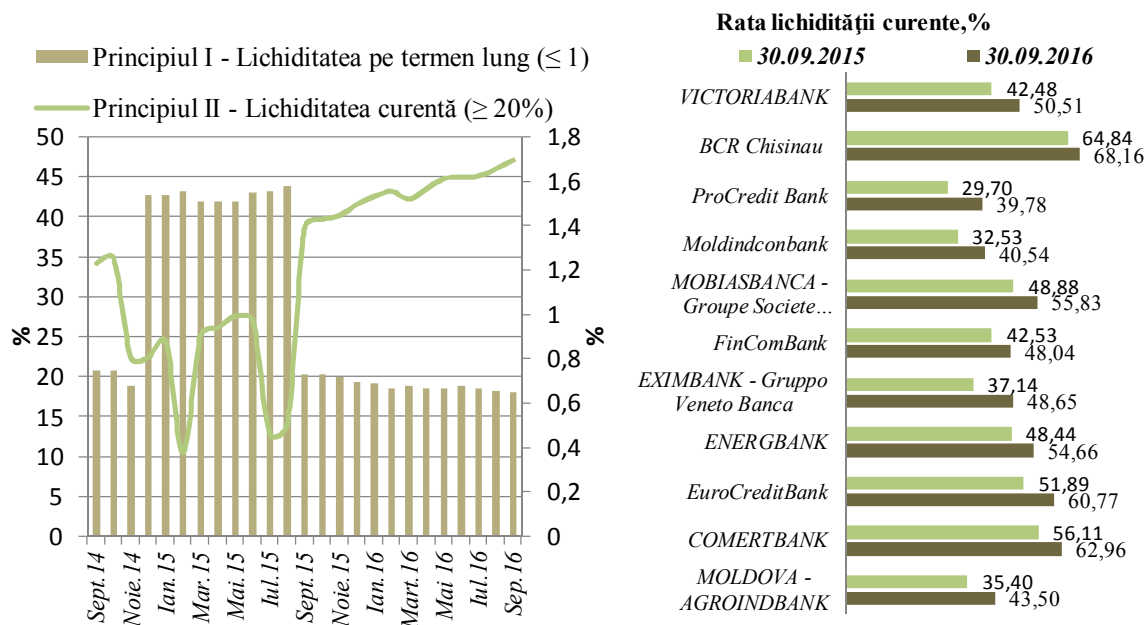

Figura 3.2.3. Evoluția principiului I și II de lichiditate pe sector bancar, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Redresarea sectorului bancar prin creșterea profitabilității bancare. În luna septembrie 2016, trei bănci comerciale au contribuit mai mult de 70% la profitul pe întregul sector, constituind 1365,5 mil. MDL, mai mult cu 2,2%, față de perioada similară a anului 2015. Această majorare se datorează principalelor componente a activității operaționale – cheltuieli cu

dobânzile cu 28,5% față de sfârșitul luni septembrie 2015. În acest context, valorile principalilor indicatori de profitabilitate (rata rentabilității activelor ROA – 2,47% și rata rentabilitatea capitalului ROE-15,01%) au fost în creștere în nouă luni ale anului 2016, față de lunile precedente. *Deci, instituțiile financiare autohtone au avut o activitatea profitabilă în nouă luni ale anului 2016, chiar și în pofida reducerii ratei dobânzii la depozite.*

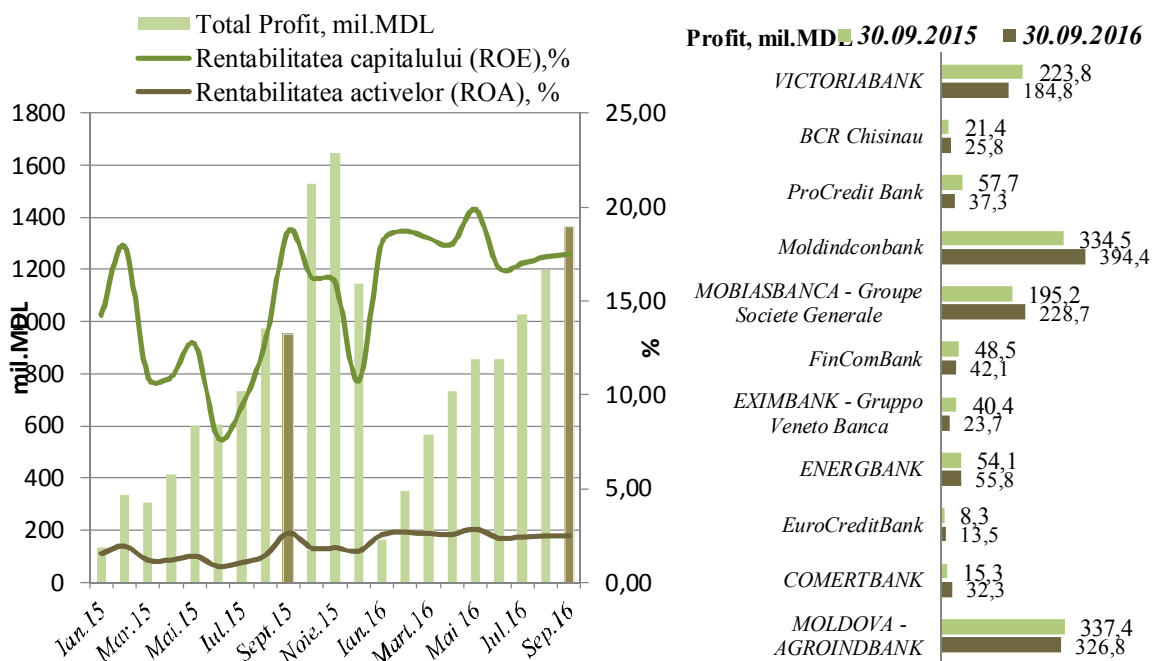

Figura 3.2.4. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Majorarea ratei creditelor neperformante în nouă luni ale anului 2016, redă înrăutățirea calității portofoliului de credite bancare. În nouă luni ale anului 2016, ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor, a crescut cu 6 p.p., față de data 30.09.2015, constituind 15,77%. Respectiv și ponderea creditelor neperformante nete în CNT a înregistrat o creștere de 17p.p. în septembrie 2016 (60,32%), față de perioada similară a anului precedent. În ceea ce privește valoarea creditelor neperformante a constituit 5729,11 mil. MDL la 30.09.2016, în creștere cu 48% față de 30.09.2015. *Totuși, activitatea de creditare a sectorului bancar autohton este influențată în continuare de capacitatea redusă a managementului băncii.*

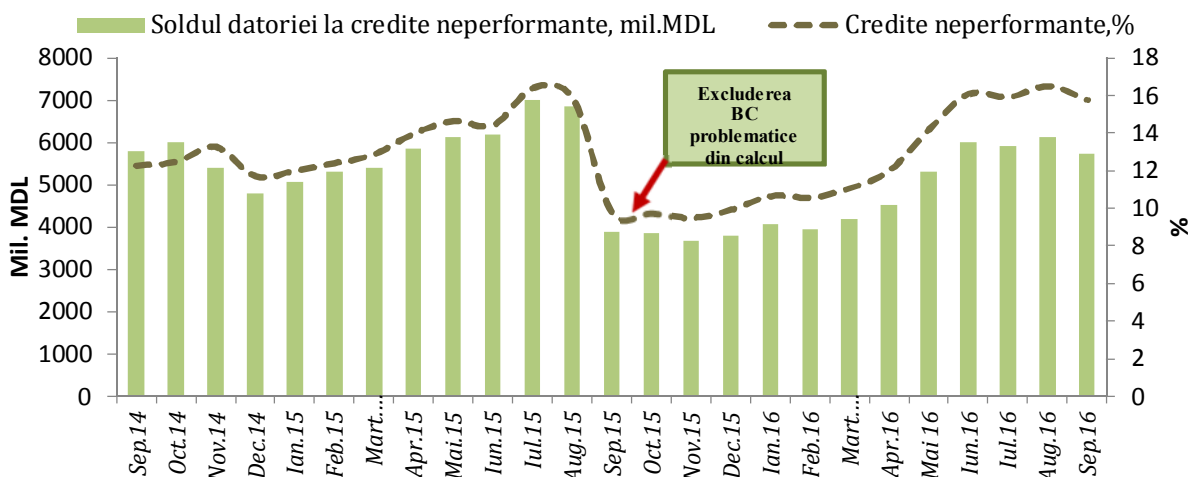

Figura 3.2.5. Ponderea creditelor neperformante în sectorul bancar, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Înrăutățirea situației portofoliului de credite este mai evidentă la băncile aflate sub supraveghere specială (BC „Moldindconbank” S.A., B.C. „VICTORIABANK” S.A. și BC „MOLDOVA AGROINDBANK” S.A.), în primele nouă luni ale anului 2016. Instituțiile financiare autohtone, nu și-au curățat bilanțurile de credite neperformante nici în primele nouă luni ale anului 2016. Acest aspect este evidențiat de creșterea ratei creditelor neperformante la BC „Moldindconbank” S.A., B.C. „VICTORIABANK” S.A. și BC „MOLDOVA AGROINDBANK” S.A., aflate sub instituirea supravegherii speciale la decizia BNM. Respectiv și creșterea ratei ponderea creditelor neperformante în CNT la fiecare bancă, observăm că la B.C. „VICTORIABANK” S.A. a crescut cu 122,17 p.p. (168,19%), la BC „MOLDOVA AGROINDBANK” S.A. a crescut cu 14,18% (59,35%) și la BC „Moldindconbank” S.A. cu 32,37 p.p. (58,52%) față de ianuarie 2016. Deci la moment riscurile sunt majore, acești indicatori reflectă o situație alarmantă în cadrul acestor bănci comerciale, iar acest aspect poate fi caracterizat și prin monitorizarea proastă a calității activelor bancare de către managementul instituțiilor financiare.

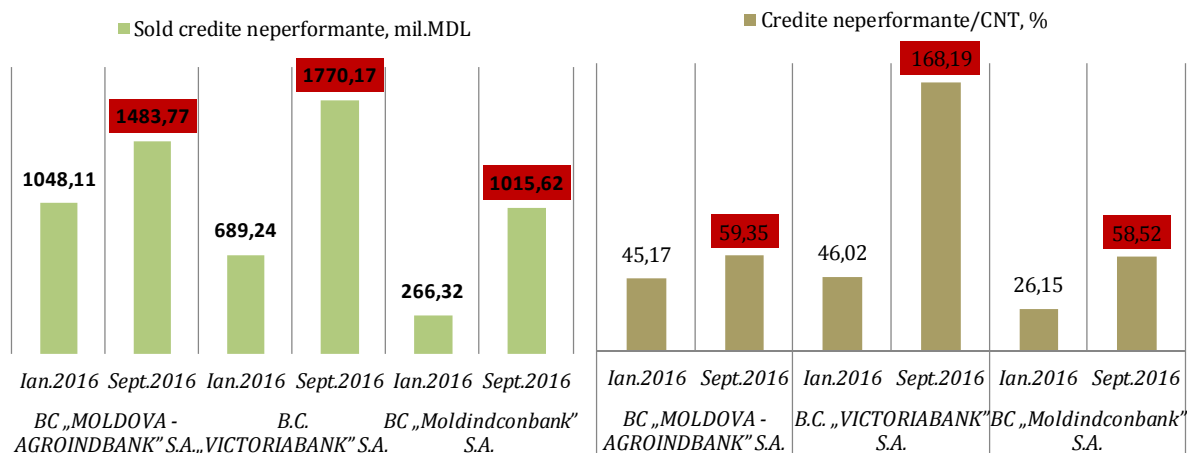

Figura 3.2.6. Evoluția calității portofoliului de credite în cadrul băncilor aflate sub supraveghere specială, luna septembrie 2016

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Tendința de scădere a creditelor acordate în valută națională. Portofoliul de credite brute acordate¹¹ de către băncile comerciale a avut o evoluție negativă în septembrie 2016 (-17% f.p.s.a.p.) și volumul creditelor noi acordate¹² s-a redus cu 16% f.p.s.a.p. Astfel, cea mai mare contribuție la descreștere, în luna septembrie 2016 au avut-o creditele în valută străină cu o

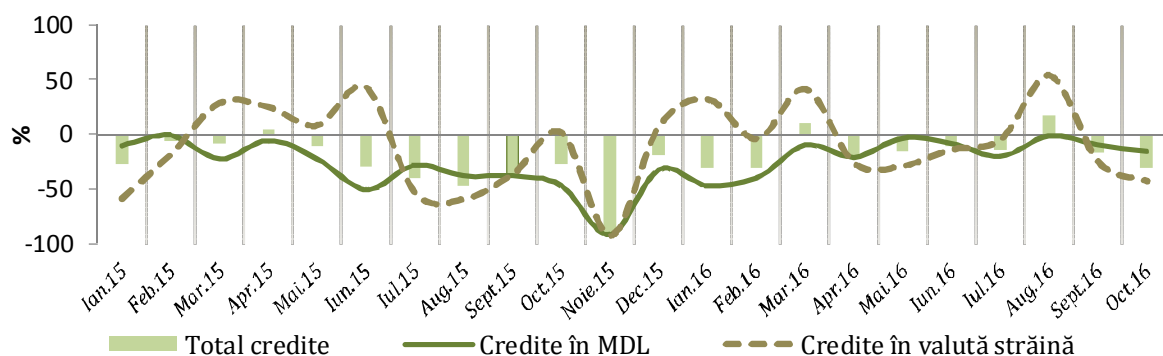

Figura 3.2.7. Ritmul anual de creștere a creditelor în valută străină și în monedă națională, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

¹¹ Portofoliul de credite brute acordate – 36336,5 mil.MDL la 30.09.2016

¹² Volumul creditelor noi acordate – 1675,44 mil. MDL la 30.09.2016

reducere de 24,4% f.p.s.a.p. și creditele în monedă națională cu o reducere de 9,2% f.p.s.a.p. *Tendința de scădere a creditelor acordate în valută națională care a început la începutul anului curent (odată cu înăsprirea politicii monetare promovate de BNM), ceea ce va restabili cu greu pe viitor credibilitatea și încrederea populației în sectorul bancar.*

În cadrul sectorului bancar, în contextul distribuirii riscurilor și al destinației operațiunilor investiționale, în perioada analizată, majorarea soldului creditelor în MDL s-a produs ca urmare a creșterii soldurilor creditelor acordate tuturor sectoarelor economiei. Astfel, în nouă luni ale anului 2016, ponderea cea mai mare, în total credite, au deținut-o creditele acordate comerțului (29%), urmate de creditele acordate industriei alimentare (10%), creditele de consum (9,2%) și creditele acordate agriculturii (8,2%) etc. Băncile din Republica Moldova sunt încă destul de reticente la acordarea împrumuturilor agenților economici, din cauza riscurilor neprevăzute care pot fi generate de situația financiară a acestora. Instituțiile financiare au devenit mai prudente după recesiunea financiară. Iar pentru a evita riscurile generate de activitatea de creditare, instituțiile financiare se orientează mai mult spre creditarea ramurilor care aduc profit imediat (ponderea cea mai mare în portofoliul total de credite fiind înregistrată de creditele acordate industriei și comerțului), economia reală având un acces limitat la resurse financiare ale băncilor.

Tabelul 3.2.1. Structura portofoliului de credite pe ramuri, în perioada 2014-2016

Nr.d/o	Ramura creditelor	2014	2015	2016 Sept	2014	2015	2016 Sept
		Sold la sf. de perioadă, MDL			Ponderea, %		
1	Credite acordate agriculturii	2 616 268 679	2 995 665 732	2 965 831 557	6,4	7,8	8,2
2	Credite acordate industriei alimentare	3 987 269 529	3 555 458 432	3 627 255 848	9,8	9,3	10,0
3	Credite acordate în domeniul construcțiilor	1 535 330 665	1 327 889 031	1 061 437 715	3,8	3,5	2,9
4	Credite de consum	3 016 661 747	3 062 383 503	3 297 724 516	7,4	8,0	9,1
5	Credite acordate industriei energetice	1 183 008 274	1 104 730 929	882 258 205	2,9	2,9	2,4
6	Credite acordate industriei productive	3 028 646 705	2 712 489 291	2 612 206 263	7,4	7,1	7,2
7	Credite acordate comerțului	13 421 744 329	11 648 538 828	10 494 056 890	32,9	30,5	28,9
8	Credite acordate mediului financiar nebanca	1 354 172 844	1 455 069 661	1 594 992 789	3,3	3,8	4,4
9	Credite acordate pentru procurarea/construcția imobilului	2 330 385 598	2 343 693 741	2 267 560 397	5,7	6,1	6,2
10	Credite acordate organizațiilor necomerciale	1 373 879	3 181 567	3 058 364	0,0	0,0	0,0
11	Credite acordate persoanelor fizice care practică activitate	1 551 433 988	1 168 921 247	1 016 116 303	3,8	3,1	2,8
12	Credite acordate în domeniul transport, telecomunicații și dezvoltarea rețelei	2 142 163 653	2 225 315 235	2 156 451 404	5,2	5,8	5,9
13	Credite acordate în domeniul prestării serviciilor	2 820 334 882	2 754 920 948	2 506 352 147	6,9	7,2	6,9
14	Alte credite acordate	1 771 172 145	1 416 966 918	1 716 282 401	4,3	3,7	4,7
	Total	40 841 975 015	38 187 611 672	36 336 494 794	100,0	100,0	100,0

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Evoluția ratei medii a dobânzii bancare. În primele nouă luni ale anului 2016, împrumuturile bancare s-au ieftinit cu 10 p.p., rata medie a dobânzii la creditele noi acordate pe sistemul bancar s-a micșorat de la 15,44% în septembrie 2015 la 13,79% în septembrie 2016. Respectiv și ratele medii ale dobânzii la credite în monedă străină, au scăzut și ele cu 1 p.p., de la 6,7% în septembrie 2015, până la 5,78% în septembrie 2016. Depozitele noi în valută națională au fost atrase de către băncile comerciale în septembrie 2016 la o rata medie de 7,6%, în creștere cu 6% față de septembrie 2015 (13,8%). În același timp, ratele medii ale dobânzii la depozite în monedă străină au constituit 2,12% în septembrie 2015 și 2016. Rata medie a dobânzii la credite

și depozite în valută națională și străină s-a redus constant în anii 2008-2015, ca urmare a reducerii inflației și reducerii treptate a ratei de bază la operațiunile de politică monetară. Însă la începutul anului 2015 și 2016, autoritatea centrală BNM a majorat ratei de bază de la 13,5% în luna februarie 2015 la 19,5% în luna septembrie 2015, precum și a rezervelor obligatorii. Rata de bază a crescut semnificativ în această perioadă, pe fondul crizei din sectorul bancar și a deprecierei leului. Iar, la începutul anului 2016, BNM a micșorat rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt de la 19% în luna februarie până la 9% anual în luna octombrie 2016.

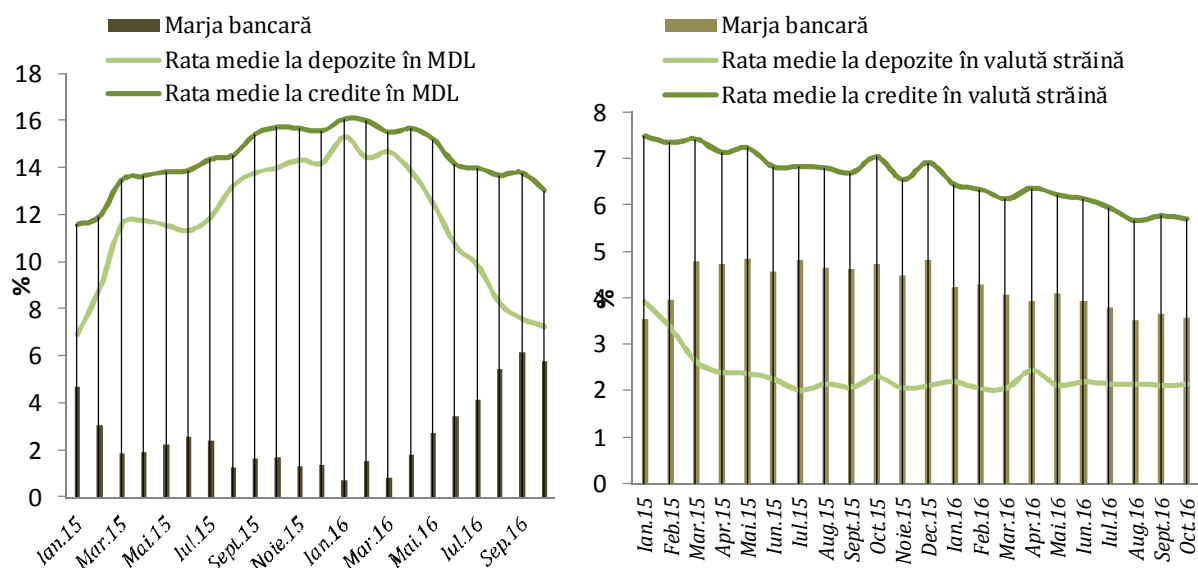

Figura 3.2.8. Evoluția marjei bancare*, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite în MDL și valută străină, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

***Notă:** Indicatorul Marja bancară a fost calculat ca diferență dintre rata medie la credite în MDL/valută străină și rata medie la depozite MDL/valută străină.

Marja netă a dobânzii pe sectorul bancar al Republicii Moldova pentru operațiunile în valută națională au cunoscut o variație mai mică comparativ cu marja pentru tranzacțiile în valută străină. La 30 septembrie 2016, marja bancară la operațiunile în monedă națională a înregistrat un nivel de 6,19%, fiind în creștere cu 4 p.p. față de septembrie 2015. Respectiv, și marja asociată operațiunilor în valută străină a evoluat stabil, înregistrând un nivel de 3,66% cu o scădere ușoară de 0,96 p.p. față de septembrie 2015.

Creșterea volumului depozitelor atrase atât în monedă națională cât și în valută străină. Soldul depozitelor băncilor la 30.09.2016 a constituit 54263,3 mil. MDL, în descreștere cu 23%, față de 30.09.2015. Această tendință de descensiune a fost soldată în mare parte de scăderea soldului depozitelor în valută străină cu 33% și creșterea soldului depozitelor în monedă națională cu 1% față de 30.09.2015. Volumul total al depozitelor noi atrase la termen de către băncile comerciale au crescut cu 3% în primele nouă luni ale anului 2016 față de perioada similară a anului precedent. Această tendință se menține și în următoarele luni ale anului 2016. Respectiv, în luna noiembrie 2016 volumul depunerilor noi la termen au crescut de la 3487 mil. MDL în noiembrie 2015, la 3513 mil. MDL în noiembrie 2016 cu 0,74% f.p.s.a.p.

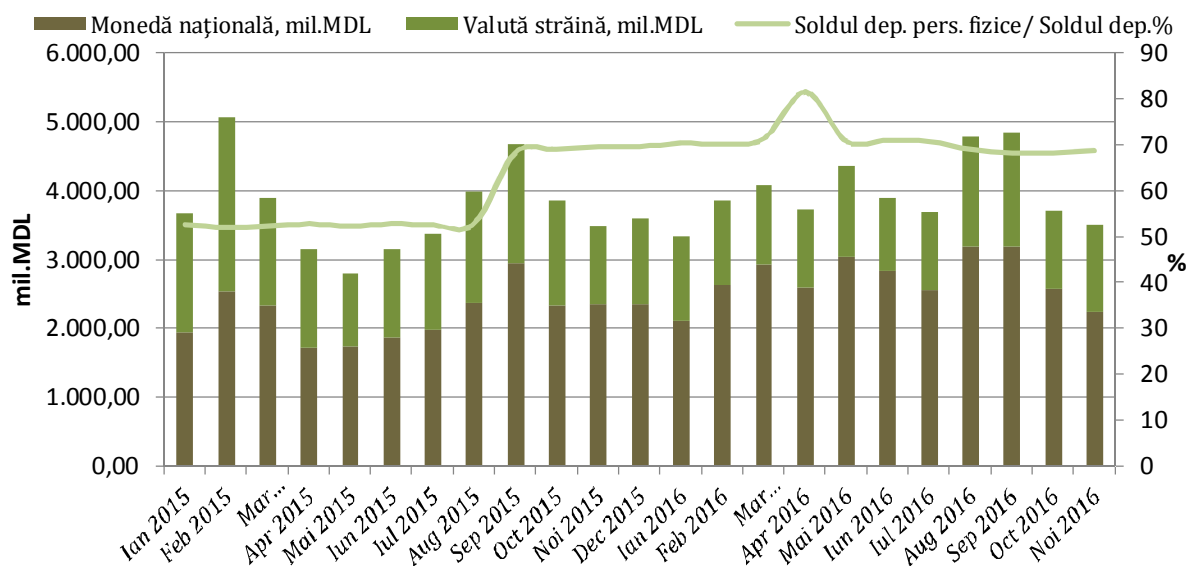

Figura 3.2.9. Evoluția depozitelor atrase de bănci, mil. MDL

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Sectorul bancar în regiunea din partea stângă a râului Nistru

Sectorul bancar al regiunii din partea stângă a Nistrului a înregistrat tendințe de creștere la principalii indicatori de activitate. În primele nouă luni ale anului 2016, ritmul mediu anual de creștere a activelor bancare în regiunea transnistreană s-a situat pe un trend ascendent, constituind o creștere de 9,3% f.p.s.a.p. atât exprimate în ruble¹³ cât și în USD. Activele totale ale sistemului bancar al regiunii la data de 01.11.2016 au însumat 6143,63 mil. ruble. Soldul creditelor acordate sectorului economic a atins la data de 01.11.2016 suma de 4405,03 mil. ruble mai mult cu 0,1% față de 01.11.2015. Soldul depozitelor bancare atrase, a constituit suma de 2833,55 mil. ruble, la data de 01.11.2016 mai mult cu 2% față de 01.11.2015. Respectiv, depozitele atrase de persoanele fizice, la data de 01.11.2016 constituie 985,78 mil. ruble în

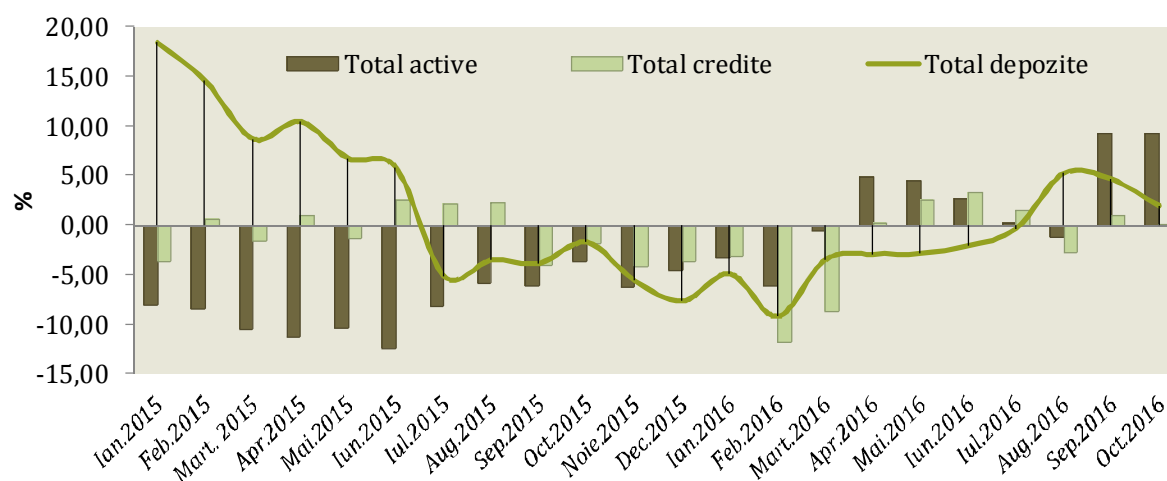

Figura 3.2.10. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor acordate de băncile din regiunea Transnistreană, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Transnistrene.

¹³ Rata de schimb a rublei din regiunea stângă a Nistrului comparativ cu leul moldovenesc la 01.11.2015 a fost de 0,5555 ruble/MDL. La data de 01.11.2016 cursul rublei față de principalele valute de referință a fost de 0,5638 ruble/MDL, 11,3000 ruble/USD, 12,3905 ruble/EURO, disponibil pe http://www.cbpmr.net/kurs_val.php?lang=ru

scădere cu 11,33% față de 01.11.2015. Din cauza nivelului redus de atragere a depozitelor, băncile sunt nevoite să facă eforturi mai mari de capital, sau să atragă fonduri din altă parte pentru a face față cererii de credite. Astfel, calculând relația credite/depozite totale în primele 10 luni ale anului 2016, băncile din Transnistria finanțează doar 1,55 din credite din contul depozitelor atrase. Ca și în cazul sectorului bancar din dreapta Nistrului, există o problemă importantă referitor ce ține de transparența acționariatul băncilor transnistrene, din cauza lipsei de informație publicate de către bănci ce ține de structura și componentele acționariatului bancar transnistrean.

Capitolul IV

SECTORUL EXTERN

Transferurile de mijloace bănești

Transferurile bănești ale moldovenilor care muncesc în afara țării își continuă în perioada dată trendul descendent. Astfel, în nouă luni ale anului 2016, remiterile s-au redus până la 796,9 milioane USD. În nouă luni ale anului 2016, transferurile de mijloace bănești s-au redus cu 5,6% sau cu 47,59 mil. dolari, față de perioada similară a anului precedent, și cu 36,6% (458,75 mil. dolari) față de 2014. Transferurile de mijloace bănești în perioada dată a. 2016 a constituit 796,89 milioane dolari. Drept rezultat, aceasta a avut consecință asupra consumului, activității investiționale și veniturilor bugetare. La scăderea transferurilor au contribuit, atât fluctuațiile cursului de schimb al valutelor originale față de dolarul SUA, precum și diminuarea efectivă a transferurilor (eliminându-se efectul cursului de schimb prin recalcularea sumelor la cursul perioadei respective a anului precedent).

În **Tr. III a anului 2016** au fost transferate mijloace bănești în valoare de 293,33 mil. dolari SUA, în descreștere cu 0,2% față de p.s.a.p. Cele mai multe transferuri au fost făcute în USD – 52% urmate de cele în euro – 35% și ruble rusești – 12,8%.

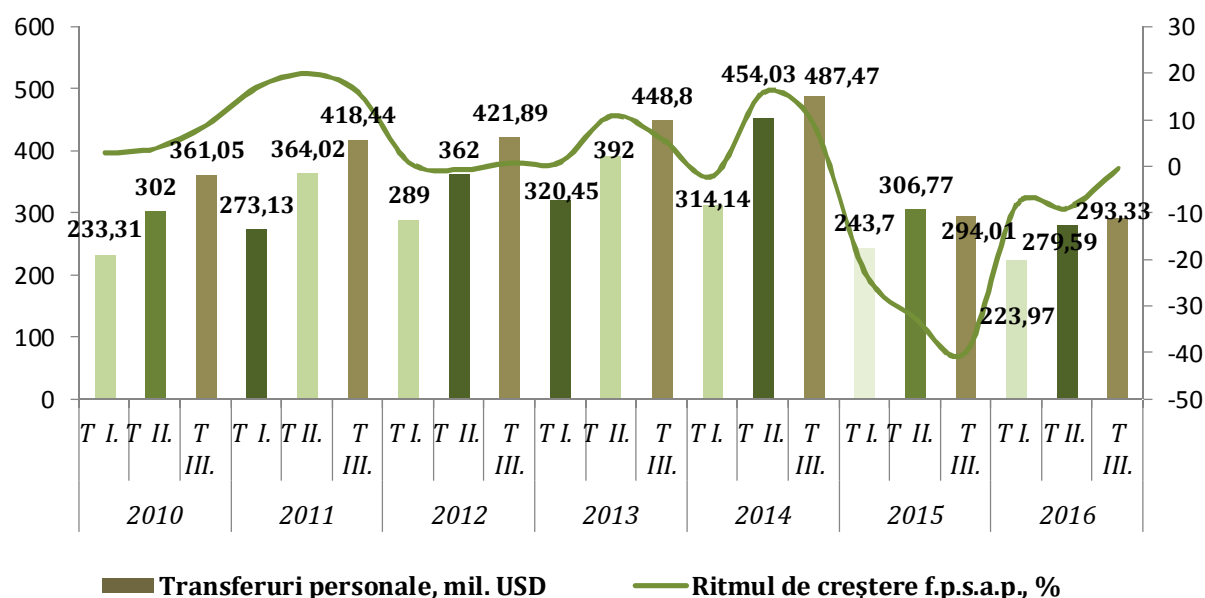

Figura 4.1. Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice, trimestrial, 2010-2016

Sursa: Conform datelor, Băncii Naționale a Moldovei.

În **luna septembrie**, remiterile de bani au constituit aproximativ 100 de milioane de dolari. De la începutul anului, aceasta este cea mai mare sumă transferată timp de o lună, de peste hotare. Totodată, transferul de bani din luna septembrie a fost în scădere cu 0,3% față de septembrie 2015, și cu 35,5 % față de aceeași lună a anului 2014. În schimb, față de luna august a acestui an creșterea este de trei milioane dolari. Cele mai puține transferuri de mijloace bănești au fost efectuate în luna ianuarie 2016, și au constituit 58 de milioane de dolari.

Comerțul exterior cu bunuri

Comerțul exterior cu bunuri al Republicii Moldova în perioada ianuarie-septembrie 2016 indică o scădere față de perioada similară a anului precedent cu 1,8% sau cu 81,8 mil. dolari SUA (în anul 2015 în perioada ianuarie-septembrie comerțul exterior cu bunuri a constituit 4410,1 mil. dolari SUA). Comerțul exterior cu bunuri în 9 luni ale a. 2016 a constituit 4328,6 mil. dolari SUA.

Exporturile de mărfuri, în perioada ianuarie-septembrie 2016 au totalizat 1432,7 mil. dolari SUA, cu 1% mai puțin f.p.s.a.p. În luna septembrie 2016, exporturile de mărfuri realizate au constituit 193,6 mil. dolari SUA, cu 18,5% mai mult comparativ cu luna septembrie a. 2015 și cu 15,2% mai mult față de luna precedentă (august – 168 mil. dolari).

Exporturile de mărfuri autohtone fiind în scădere cu 3,6% f.p.s.a.p., în această perioadă exporturile de mărfuri autohtone au constituit 913,4 mil. dolari SUA, care a determinat reducerea pe total exporturi cu 2,4%.

Comparativ cu ianuarie-septembrie 2015, **reexporturile de mărfuri străine** au însumat 519,3 mil. dolari SUA (36,2% din total exporturi), majorându-se cu 3,9%. Reexporturile de mărfuri după prelucrare au deținut 23,5% în total exporturi, iar reexporturile de mărfuri clasice, care nu au suferit transformări esențiale – 12,7%.

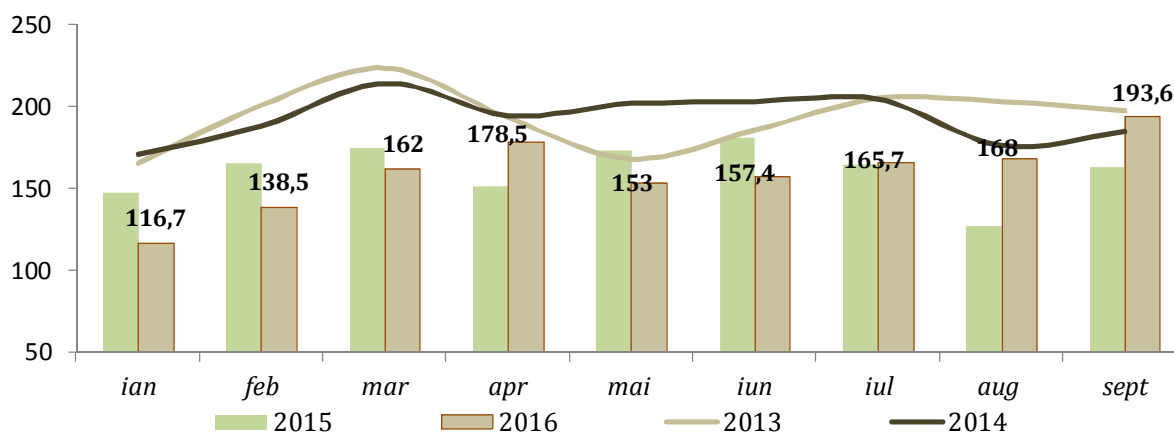

Figura 4.2. Evoluția lunară a exporturilor în anii 2013-2016, mil dolari SUA

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică.

În perioada ianuarie-septembrie, **exporturile de mărfuri destinate țărilor UE** au fost în creștere cu 1,7% f.p.s.a.p., deținând o cotă de 63,8% în total exporturi (62,1% – în ianuarie-septembrie 2015). Exporturile de mărfuri destinate țărilor UE în această perioadă a constituit 914,5 mil. dolari. Totodată, **exporturile de mărfuri destinate țărilor CSI** au constituit 300,9 mil. dolari, deținând o pondere de 21% (25,3% – în ianuarie-septembrie 2015) în total exporturi. Exporturile de mărfuri către aceste țări s-au redus cu 17,9%, comparativ cu ianuarie-septembrie 2015.

Evoluției **exporturilor pe țări** comparativ cu perioada similară a anului 2015, relevă **reducerea livrărilor** către Kazahstan (-81,4%), Belarus (-22,7%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (-17,9%), Italia (-5,1%), Federația Rusă (-3,5%), Letonia (-59,8%), Elveția (-12,5%), Statele Unite ale Americii (-27,9%), Spania (-47,2%), Cipru (-62,1%), Georgia (-18,4%), Indonezia (-40,5%), Grecia (-6,0%), Slovacia (-15,1%), Lituania (-15,9%), Uzbekistan (-27,9%), Danemarca (-43,6%) și Suedia (-71,9%), care a influențat la diminuarea pe total exporturi cu 9,2%.

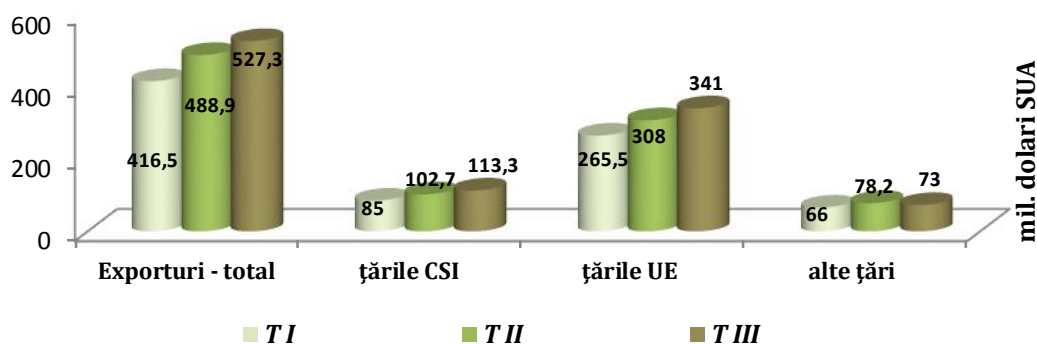

Figura 4.3. Exporturile Republicii Moldova pe trimestre a. 2016, structurate pe grupe de țări, mil. dolari SUA

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică.

În același timp, **s-au majorat exporturile** către Bulgaria (de 2,2 ori), România (+6,8%), Irak (de 2,6 ori), Ucraina (+16,3%), Malaysia (de 3,5 ori), Germania (+5,2%), Polonia (+9,6%), China (de 1,9 ori), Israel (de 3,9 ori), Austria (+16,0%), Liban (+55,0%), Egipt (de 8,1 ori), Myanmar (de 6,8 ori), Franța (+3,0%), Republica Cehă (+5,1%), Ungaria (+49,0%), Macedonia (de 2,3 ori), Iordania (de 4,8 ori), India (de 7,5 ori), Bangladesh (de 2,6 ori) și Arabia Saudită (de 3,4 ori), atenuând astfel scăderea pe total exporturi cu 7,9%.

La fel și importurile de mărfuri au continuat să scadă. În perioada ianuarie-septembrie 2016 importurile de mărfuri au constituit 2895,9 mil. dolari SUA, cu un volum inferior cu 2,2% celui realizat în p.s.a.p. Importurile de mărfuri realizate în **luna septembrie 2016**, au fost în creștere cu 3% față de luna anterioară și cu 7,1% – comparativ cu luna septembrie 2015. Importurile de mărfuri realizate în luna septembrie 2016 au constituit 361,7 mil. dolari SUA.

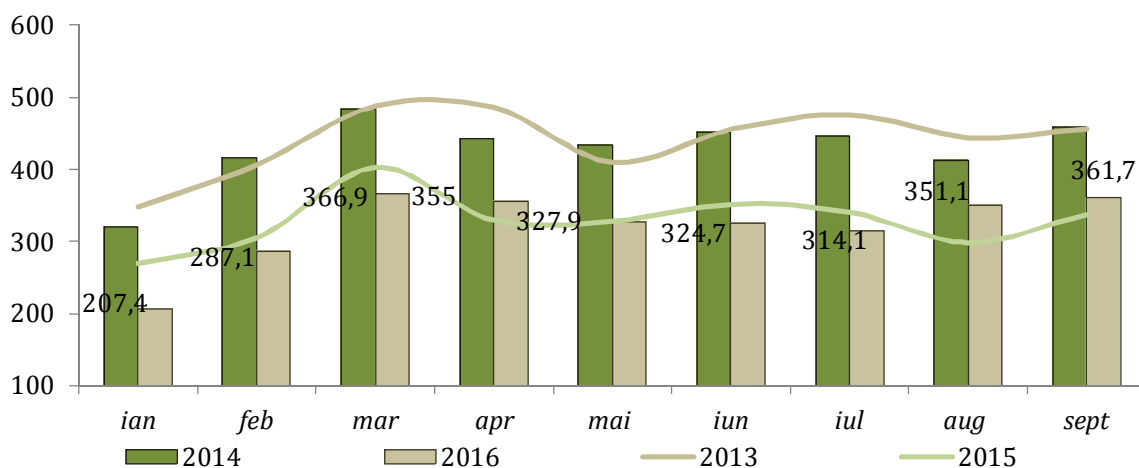

Figura 4.4. Evoluția lunară a importurilor în anii 2013-2016, mil dolari SUA

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică

Importurile de mărfuri din țările UE dețin o pondere de 49,6% în total importuri (49,3% – în ianuarie-septembrie 2015). Astfel, importurile de mărfuri din țările UE au constituit 1435,2 mil. dolari SUA, cu 1,8% mai puțin față de ianuarie-septembrie 2015. Pe de altă parte, **importurile de mărfuri provenite din țările CSI** au constituit o valoare de 729,2 mil. dolari SUA, care echivalează o cotă de 25,2% în total importuri (25,1% – în ianuarie-septembrie 2015). Scăderea acestora a fost la fel de ne semnificativă ca și în cazul livrărilor din UE, cu 1,8% față de aceeași perioadă a anului trecut.

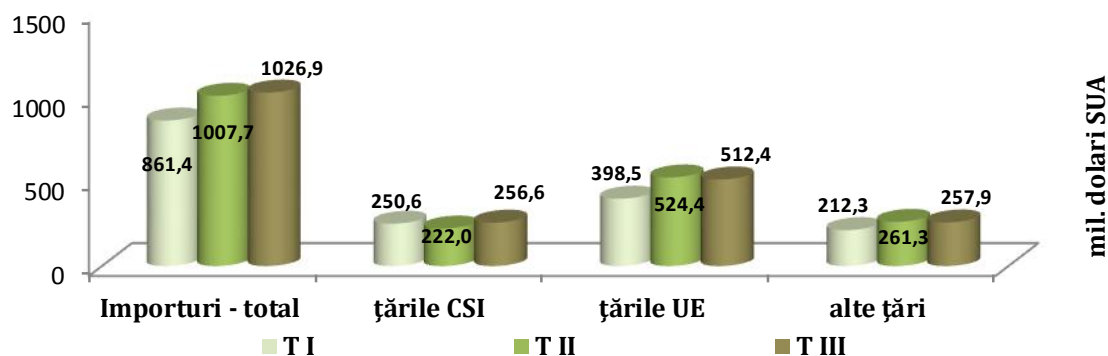

Figura 4.5. Importurile Republicii Moldova structurate pe grupe de țări pe trimestre a. 2016, mil dolari SUA

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică.

În ianuarie-septembrie 2016, comparativ cu aceeași perioadă din anul 2015, evoluția **importurilor pe țări** relevă micșorarea livrărilor din România (-9,6%), Turcia (-8,9%), Japonia (-43,1%), Federația Rusă (-3,5%), Austria (-18,5%), Israel (-54,3%), Uzbekistan (-79,0%), Germania (-2,7%), Bulgaria (-11,1%), Kazahstan (-71,4%), Belgia (-10,0%), Elveția (-15,0%), Coreea de Sud (-10,1%), India (-14,6%) și Danemarca (-26,2%), care a influențat la diminuarea pe total importuri cu 5,2%. Totodată, au fost înregistrate **creșteri la importurile** din Belarus (+23,5%), China (+4,0%), Ungaria (+15,6%), Polonia (+5,3%), Franța (+12,2%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (+18,5%), Vietnam (de 1,8 ori), Ucraina (+1,1%), Italia (+2,3%), Statele Unite ale Americii (+10,3%), Republica Cehă (+6,2%), Spania (+11,3%), Slovacia (+26,0%), Serbia (+15,9%), Taiwan (+27,3%), Portugalia (de 1,8 ori), Macedonia (de 3,8 ori), Islanda (de 1,8 ori), atenuând astfel scăderea pe total importuri cu 3,2%.

Deficitul al balanței comerciale, în ianuarie-septembrie 2016, a constituit 1463,2 mil. dolari SUA, cu 51,6 mil. dolari SUA sau 3,4% mai puțin față de perioada similară a anului precedent, ca urmare a decalajului considerabil în evoluția exporturilor și importurilor.

Cu țările UE balanța comercială s-a încheiat cu un deficit de 520,7 mil. dolari SUA (în ianuarie-septembrie 2015 – 562,7 mil. dolari SUA), iar cu țările CSI – de 428,3 mil. dolari SUA (în ianuarie-septembrie 2015 – 376,1 mil. dolari SUA).

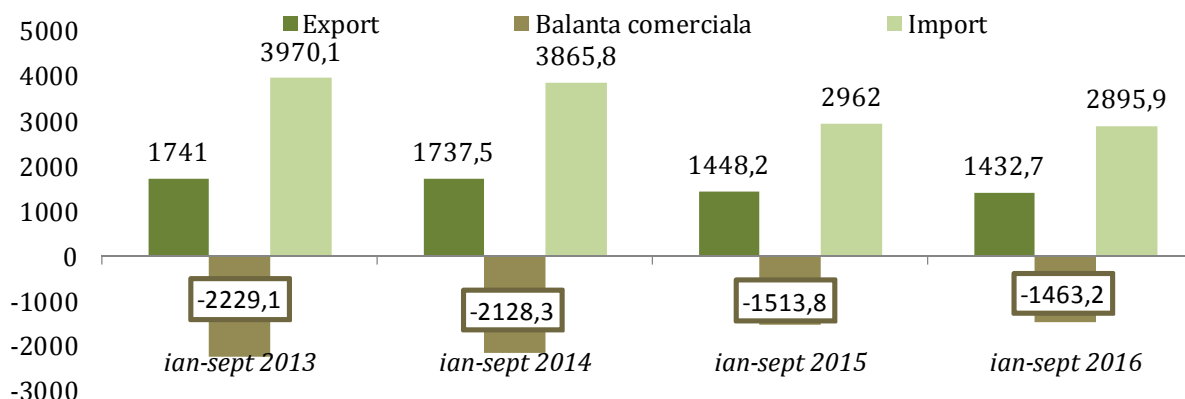

Figura 4.6. Tendințele comerțului exterior în anii 2013-2016, mil dolari SUA

Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

Cifra de afaceri a comerțului exterior al regiunii Transnistrene în primele 9 luni ale acestui an s-a micșorat cu 25,5% sau cu 345,1 mil. dolari SUA, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. Valoarea comerțului exterior cu bunuri în perioada dată a constituit 1009,5 de milioane de dolari SUA. Atât exporturile cât și importurile au înregistrat o tendință negativă, importul a scăzut cu 30,5% (importul a constituit 621,1 mil. dolari SUA) și exportul cu 15,7% (exportul a constituit 387,7 mil. dolari SUA) față de perioada similară a anului precedent.

În perioada ianuarie-octombrie 2016 regiunea Transnistreană, a realizat tranzacții comerciale externe cu 82 de țări ale lumii, inclusiv cu 11 țări din CSI. Exportul de bunuri, atât către UE cât și CSI a marcat o tendință negativă.

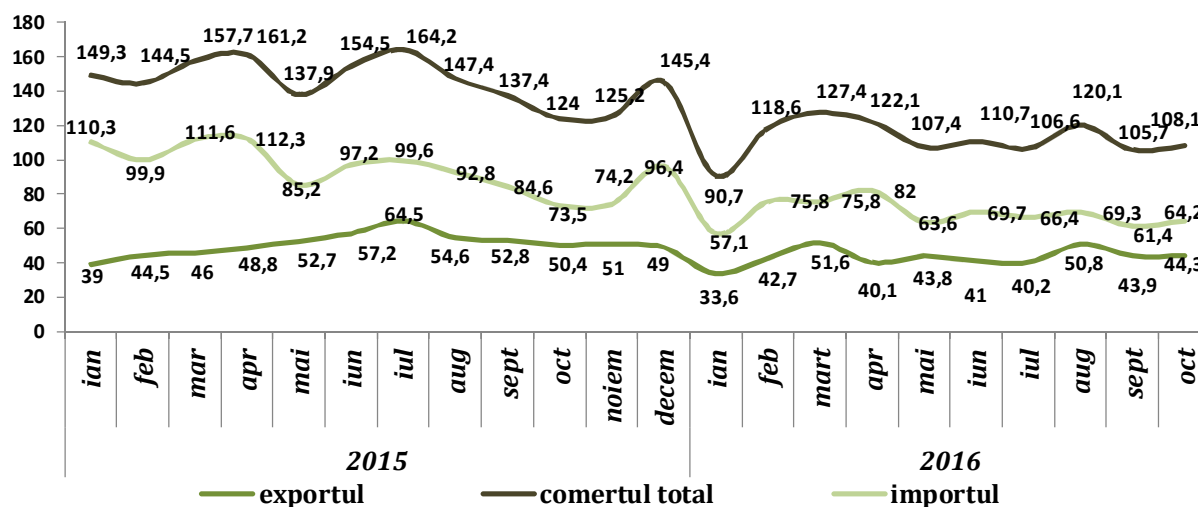

Figura 4.7. Comerțului exterior al regiunii Transnistrene în primele 10 luni ale anului 2015-2016, mil. dolari SUA

Sursa: Conform datelor, Comitetului vamal de Stat al regiunii din partea stângă a râului Nistru.

Valoarea **comerțului exterior de bunuri destinate țărilor UE** au constituit 318,6 mil. dolari SUA, cu 56,9 mil. dolari mai puțin față de perioada similară a anului precedent. Atât volumul exportului cât și a importului au scăzut cu 15,4% și respectiv cu 15% f.p.s.a.p. Valoarea comerțului exterior către România a constituit 72,4 mil. dolari SUA fiind în scădere cu 27,6% (sau cu -27,5 mil. dolari SUA) f.p.s.a.p.

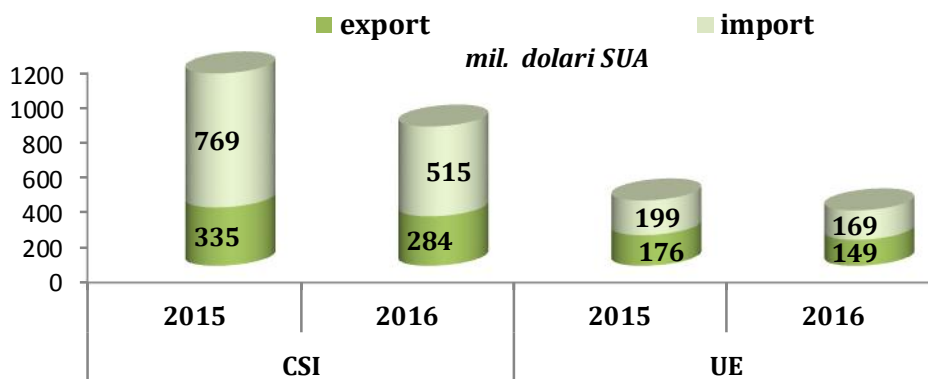

Figura 4.8. Comerțului exterior al regiunii Transnistrene în primele 9 luni ale anului 2016 în comparație cu perioada similară a anului precedent

Sursa: Conform datelor, Comitetului vamal de Stat al regiunii din partea stângă a râului Nistru.

Valoarea **comerțului exterior de bunuri destinate țărilor CSI** au constituit 799 mil. dolari SUA, cu 304 mil. dolari mai puțin față de perioada similară a anului precedent (în anul 2015 – 1103 mil. dolari SUA). Atât volumul exportului au scăzut cu 15,2%, cât și a importului cu 33%, f.p.s.a.p. Principalul partener al regiunii Transnistrene privind comerțul exterior rămâne a fi Federația Rusă, ponderea căruia a constituit 34% (378,4 milioane de dolari SUA), din totalul comerțului exterior. Totodată, volumul comerțului cu Federația Rusă a scăzut cu 31% f.p.s.a.p. (-169,7 mil. dolari SUA). Volumul exportului cu bunuri a constituit 36,2 mil. dolari SUA (-3,3 mil. dolari SUA f.p.s.a.), import 342,2 mil. dolari SUA (-166,6 mil. dolari SUA). Pe locul doi după volumul comerțului se află Republica Moldova cu 252, 9 mil. dolari SUA și Ucraina cu 120,9 mil. dolari SUA.

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate în trimestrul I 2015-2016. Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat, la 01.11.2016 Registrul de stat deținea informații despre 171 225 persoane juridice și întreprinzători individuali.

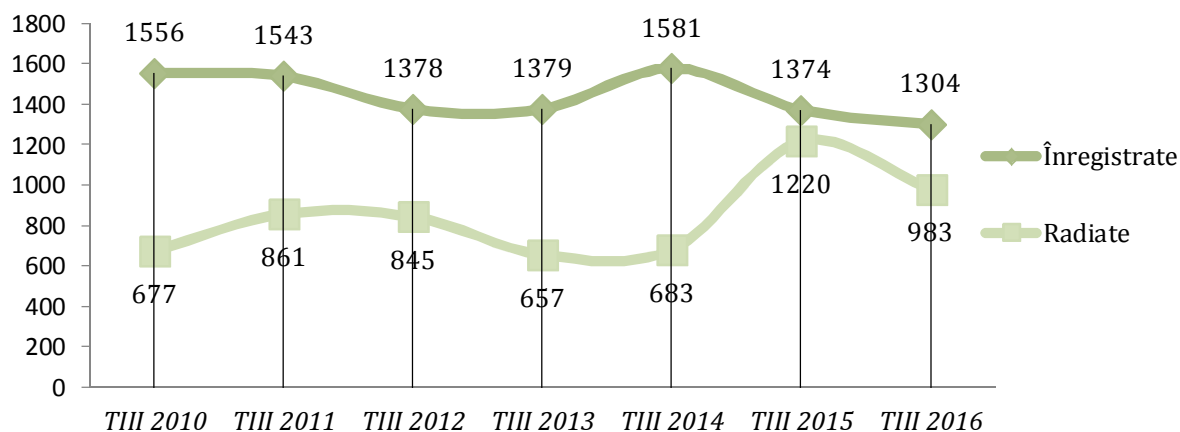

Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în T III 2010-2016, unit.

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

În T III 2016, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat s-a diminuat cu 5,1% f.p.s.a.p., continuând tendința de scădere înregistrată în T III al anilor 2011-2015 (excepție făcând T III 2013 și T III 2014 în care a fost înregistrată o creștere).

Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în T III 2016, în Registrul de stat, au fost trecute 1304 întreprinderi noi.

Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în T III 2011-2016 față de perioada similară a anului precedent, %

	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
Trimestrul III 2011	99,2	127,2
Trimestrul III 2012	89,3	98,1
Trimestrul III 2013	100,1	77,8
Trimestrul III 2014	114,6	104,0
Trimestrul III 2015	86,9	178,6
Trimestrul III 2016	94,9	80,6

Sursa: Calculele autorului conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

În T III 2016, se atestă o diminuare a numărului de întreprinderi radiate cu 19,4% f.p.s.a.p. Astfel, în T III 2016, numărul întreprinderilor radiate a constituit 983 unități.

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a Nistrului

În perioada ianuarie-iunie 2016, în regiunea din partea stângă a Nistrului, în sectorul businessului mic activau 3841 de întreprinderi. În perioada ianuarie-iunie 2016, în sectorul businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro (cu excepția persoanelor fizice) erau angajați 18894 salariați, în descreștere cu 1,7% f.p.s.a.p. În această perioadă, majoritatea sectoarelor economice înregistrează o tendință de diminuare a numărului de salariați

(o descreștere de -13,4% în sectorul industriei, -2,4% în construcții, -13,5% în sectorul comunicațiilor, -10,7% în agrement și turism). Totodată, în perioada analizată (ianuarie-iunie 2016) unele sectoare economice marchează o tendința de creștere a numărului mediu de salariați. Aici se includ Agricultură, Transportul, Gospodărie de locuințe și deservire comună, Logistica și distribuție, Cultura și arta, care au înregistrat o creștere a numărului mediu de salariați f.p.s.a.p.

Tabelul 5.2. Date privind numărul mediu de salariați în întreprinderile sectorului businessului mic¹⁴, inclusiv întreprinderile mici și micro (fără persoanele fizice) din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie-iunie 2016

	ianuarie-iunie 2016, pers.	ianuarie-iunie 2015, pers.	Indici, %
Total	18894	19221	98,3
Industrie	2848	3289	86,6
Agricultura	2188	1809	121,0
Transport	848	822	103,2
Comunicații	77	89	86,5
Construcții	1970	2018	97,6
Comerț și alimentația publică	7129	7236	98,5
Logistica și distribuție	32	30	106,7
Operațiuni imobiliare	902	937	96,3
Activitate comercială generală	342	313	109,3
Activitatea editorială	99	105	94,3
Gospodării e de locuințe și deservire comună	468	432	108,3
Sănătate și asigurare socială	239	234	102,1
Învățământ	293	302	97,0
Cultura și arta	134	129	103,9
Agrement și turism	341	382	89,3
Alte ramuri	439	465	94,4

Sursa: «Основные показатели деятельности субъектов малого предпринимательства, включая микро и малые предприятия (без физических лиц), за январь – июнь 2016 г.»

¹⁴ Datele sunt prezentate pentru întreprinderile sectorului businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro, cu numărul mediu de salariați până la 50 persoane și cifra de afaceri anuală până la 1200000 RU MZP (nivelul calculat al salariului minim)¹ RU MZP este echivalent cu 12,7 RUB transnistrene (a.2015)

Capitolul VI

SECTORUL SOCIAL

Situația demografică. Trimestrul III din anul 2016 este caracterizat de o reducere mai mare a numărului celor decedați în comparație cu scăderea numărului de născuți-vii, în raport cu Trimestrul III din anul trecut. Prin urmare, se observă o ameliorare slabă a scăderii naturale a populației în raport cu aceeași perioadă a anului precedent.

În trimestrul III al anului 2016, conform datelor preliminare ale BNS, numărul născuților-vii total pe țară a constituit 28264 pers., fiind în scădere cu 2,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, rata natalității constituind 10,6 născuți-vii la 1000 locuitori. Mortalitatea a constituit 28626 pers., mortalitatea înregistrând, de asemenea, o micșorare de 3,7% comparativ cu ianuarie-septembrie 2015, iar rata mortalității a constituit 10,8 decedați la 1000 locuitori.

Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an în această perioadă s-a micșorat cu 17 cazuri comparativ cu perioada similară a anului precedent, iar rata mortalității infantile constituind 9,1 decedați în vârstă sub 1 an la 1000 născuți-vii.

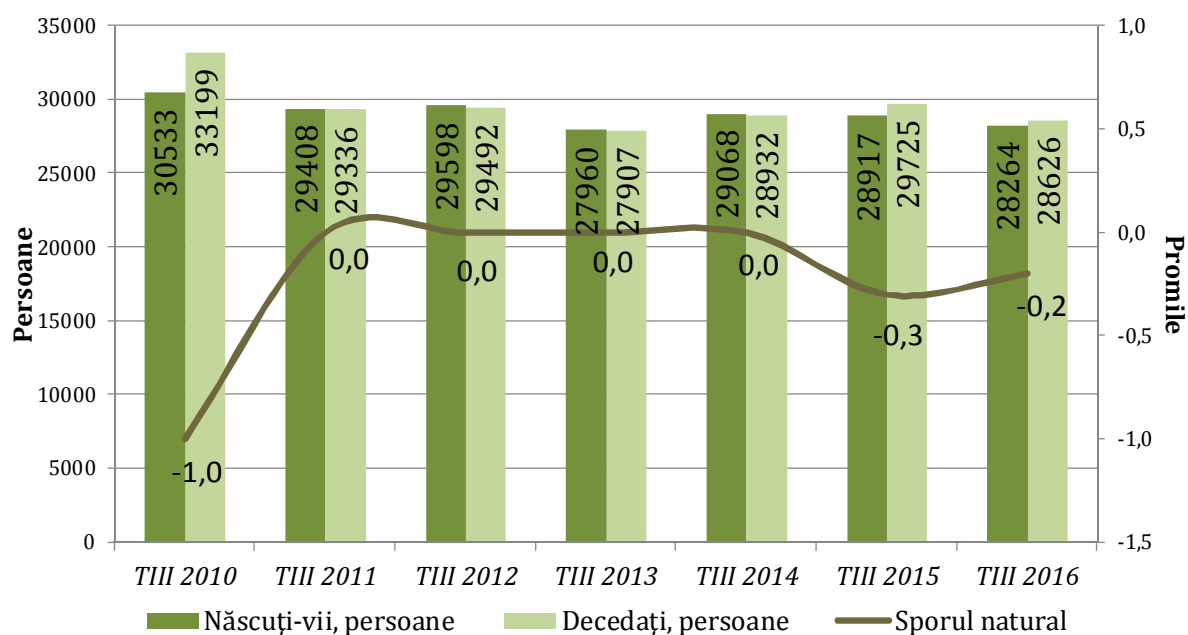

Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în trimestrul III în anii 2010-2016

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

După clase ale cauzelor de deces se relevă, că cele mai multe decese au drept cauză bolile aparatului circulator – 56,8%, tumorile maligne constituie 16,0%, bolile aparatului digestiv – 9,7%, accidentele, intoxicațiile și traumele – 7,1%, bolile aparatului respirator – 4,5%, alte clase – 5,9%.

Mișcarea naturală a populației Republicii Moldova pe regiuni de dezvoltare în T. III al anului 2016 indică faptul că Municipiul Chișinău, regiunile Nord și Centru au înregistrat cei mai mulți născuți-vii, dar și cei mai mulți copii decedați sub vârsta de 1 an. Dintre aceste regiuni cele mai multe persoane decedate și, respectiv, cele mai importante scăderi naturale au avut loc în regiunile Nord și Centru. Municipiul Chișinău este singura regiune cu un spor natural pozitiv. Căsătoriile, dar și divorțurile s-au înregistrat mai mult în Municipiul Chișinău, regiunile Nord și

Centru. Cele mai puține divorțuri s-au înregistrat în U.T.A. Găgăuzia în comparație cu celelalte regiuni.

Cea mai mare rată de natalitate a fost înregistrată în Municipiul Chișinău, iar cea mai mică – în regiunea Sud. În Municipiul Chișinău și U.A.T. Găgăuzia sporul natural este pozitiv, spre deosebire de regiunile Nord, Centru și Sud unde mortalitatea generală e cea mai ridicată, precum și scăderea naturală – cea mai mare.

Tabelul 6.1. Mișcarea naturală a populației țării pe regiuni de dezvoltare în trimestrul III al anului 2016

		Născuți-vii	Decedați	Decedați copii sub 1 an	Sporul natural	Căsătorii	Divorțuri
Mun. Chișinău	<i>pers.</i>	7759	4805	114	2954	4465	2174
	<i>‰</i>	12,7	7,9	-	4,8	7,3	3,6
Nord	<i>pers.</i>	7246	9183	51	-1937	4074	1896
	<i>‰</i>	9,8	12,4	-	-2,6	5,5	2,6
Centru	<i>pers.</i>	8123	9051	50	-928	5381	2519
	<i>‰</i>	10,3	11,4	-	-1,1	6,8	3,2
Sud	<i>pers.</i>	3835	4395	34	-560	2247	1095
	<i>‰</i>	9,6	11,0	-	-1,4	5,6	2,7
U.T.A. Găgăuzia	<i>pers.</i>	1301	1192	7	109	705	271
	<i>‰</i>	10,7	9,8	-	0,9	5,8	2,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Numărul *căsătoriilor* total pe țară în T. III a constituit 16872, fiind în descreștere cu 9,9% față de aceeași perioadă din anul trecut, iar rata nupțialității a constituit 6,3 căsătorii la 1000 locuitori. Indicatorul în cazul numărului divorțurilor din țară a constituit 7955, fiind în scădere cu 4,3% față de aceeași perioadă a anului trecut. Rata divorțialității a alcătuit 3,0 divorțuri la 1000 locuitori.

Piața forței de muncă. În trimestrul III din 2016 populația economic activă a constituit 1337,0 mii pers., fiind în descreștere cu 0,9% f.p.s.a.p. Rata de activitate a populației a constituit 44,8%, fiind în ușoară descreștere cu 0,4 p.p. f.p.s.a.p. Populația ocupată a constituit 1298,3 mii pers., fiind în descreștere cu 0,5% față de același trimestru din 2015. Rata șomajului la nivel de țară a atins valoarea de 2,9%, fiind practic la nivelul trimestrului III din 2015. Populația inactivă de 15 ani și peste a reprezentat 55,2% din totalul populației de aceeași categorie de vârstă, fără modificări semnificative față de aceeași perioadă din 2015. Pentru persoanele cu nivel de instruire secundar profesional, mediu general și pentru muncitorii necalificați, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a oferit 7312 locuri de muncă, ce constituie 79% din numărul total de locuri de muncă vacante, iar pentru cele cu nivel de instruire superior și mediu de specialitate – 1929, adică 21% din total.

În T. III din 2016 populația economic activă a constituit 1337,0 mii pers., fiind în descreștere cu 0,9% (12,2 mii) față de T. III din 2015. Structura populației active nu s-a modificat semnificativ: 97,1% ocupați și 2,9% șomeri. Rata de activitate a populației a constituit 44,8%, fiind în ușoară descreștere cu 0,4 p.p. față de trimestrul respectiv al anului precedent – 45,2%. În cadrul persoanelor economic active s-au înregistrat: bărbați – 50,3% și femei – 49,7%. Ponderea persoanelor economic active din mediul rural a fost mai mare față de cea a populației active din mediul urban: respectiv 55,2% și 44,8%. Acest indicator a atins valori mai înalte în rândul bărbaților – 47,8%, în comparație cu rata estimată pentru femei – 42,1%. Ratele de activitate pe medii au înregistrat: 45,1% în mediul urban și 44,5% în mediul rural. În categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea 32,5%, iar în categoria 15-64 ani – 49,6%. Rata de

activitate a populației în vârstă de muncă conform legislației naționale (16-56 ani pentru femei și 16-61 ani pentru bărbați) a fost de 52,4%.

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a fost de 43,5%, fiind practic la nivelul trimestrului III din 2015 (43,7%). La bărbați ea a fost mai înaltă (46,2%) în comparație cu femeile (41,1%). În distribuția pe medii de reședință, rata de ocupare a avut valoarea de 43,2% în mediul urban și 43,7% în mediul rural. Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (16-56/61 ani) a fost de 50,7%, a populației în vârstă de 15-64 ani – 48,1% și în categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea de 30,6%.

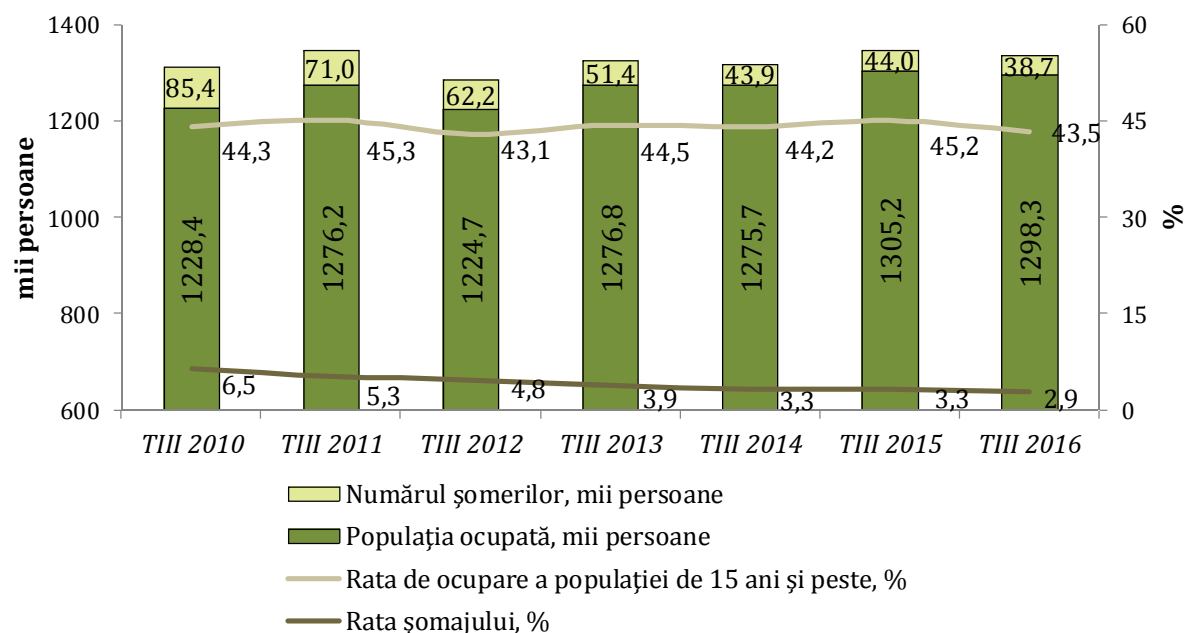

Figura 6.2. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în T. III anii 2010-2016

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Populația ocupată a constituit 1298,3 mii persoane, fiind în descreștere cu 0,5% față de trimestrul III din 2015. Ca și în cazul populației economic active, nu au fost înregistrate disparități pe sexe – 50,0% la bărbați și 50,0% la femei, ponderea ocupării în mediul rural a fost mai mare față de cea din mediul urban: 55,9% – în mediul rural și 44,1% – în mediul urban.

Numărul șomerilor, conform Biroului Internațional al Muncii a fost de 38,7 mii pers., fiind în scădere față de T. III al anului 2015 (44,0 mii). Șomajul a afectat într-o proporție mai mare bărbații – 58,6% din numărul total de șomeri, la fel și persoanele din mediul urban – 66,5%.

Rata șomajului la nivel de țară a înregistrat valoarea de 2,9%, fiind practic la nivelul trimestrului III din 2015 (3,3%). Rata șomajului la bărbați a constituit 3,4%, iar la femei – 2,4%. Au fost înregistrate disparități între ratele șomajului în mediul urban și cel rural (respectiv, 4,3% și 1,8%). În rândurile tinerilor (15-24 ani) rata șomajului a constituit 8,9%. În categoria de vârstă 15-29 ani acest indicator a avut valoarea de 5,7%.

Populația inactivă de 15 ani și peste a reprezentat 55,2% din totalul populației de aceeași categorie de vârstă, fără modificări semnificative față de T. III din 2015 (54,8%). Persoanele descurajate în a-și găsi un loc de muncă dorit au constituit circa 9,3 mii – față de 6,0 mii în T. III din 2015. Numărul persoanelor declarate de către gospodării plecate în alte țări la lucru sau în căutare de lucru a fost, de circa 347,0 mii pers. – față de 328,9 mii în T. III din 2015. Mai mult de

două treimi din numărul celor declarați plecați au constituit-o bărbații (68,2%), la fel și persoanele plecate din localitățile rurale (70,2%).

Boxa 6.1 Locuri vacante pe piața forței de muncă în Republica Moldova

Conform datelor Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă la data de 25.10.2016 erau în evidență 9241 locuri de muncă vacante. Cele mai multe locuri de muncă se găsesc în zonele urbane. Mai multe oferte de locuri vacante de muncă se găsesc în: Chișinău – 4219, Bălți – 745, Ungheni – 317, mai puține oferte în: Drochia – 33, Dubăsari – 33, Edineț – 26 de locuri vacante. Pentru persoanele cu nivel de instruire superior și mediu de specialitate sunt disponibile 1929 locuri de muncă vacante, constituind cca 21% din numărul total de locuri vacante.

Multe oferte sunt pentru specialiștii în domeniul sănătății – 281 (medic specialist – 109, asistent medical – 96, medic din medicină generală – 96, medic veterinar – 8, farmacist – 8, laborant farmacist – 6, felcer laborant – 5), specialiști în învățământ – 247 (profesor de învățământ liceal – 80, educator în învățământ preșcolar – 67, profesor în învățământ gimnazial – 50, profesor în învățământ profesional – 9, profesor în învățământ preșcolar – 9), inspectori – 255, specialiști în activitatea financiară, economică sau comercială – 104, manageri – 58, ingineri – 57. Pentru persoanele cu nivel de instruire secundar profesional, mediu general și pentru muncitorii necalificați, Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă oferă 7312 locuri de muncă, ce constituie 79% din numărul total de locuri de muncă vacante: lucrători în industria textilă și confecții – 1816, lucrători calificați în întreprinderi industriale – 645, lucrători în construcții – 534, lucrători în domeniul vânzărilor – 530.

Remunerarea muncii. În trimestrul III al anului 2016, în luna septembrie câștigul salarial nominal mediu a constituit 5170,6 MDL, înregistrând o majorare de 10,1% f.p.s.a.p. Indicele câștigului salarial real pentru luna septembrie 2016 față de luna septembrie 2015 a fost de 106,9%. Câștigul salarial mediu a constituit în luna septembrie curent 4236,8 MDL (+8,0% față de septembrie 2015), în sectorul economic (real) – 5555,8 MDL (+10,8% față de septembrie 2015). În comparație cu aceeași perioadă a anului precedent, în trimestrul III din 2016 indicii salariului real au fost mult mai mari, înregistrând o creștere a mărimii salariului real și anume în august-septembrie 2016, în comparație cu aceiași indici din perioada similară din 2015, când ei au prezentat scăderi.

În trimestrul III al anului 2016, în luna septembrie câștigul salarial nominal mediu a constituit 5170,6 MDL, înregistrând o majorare de 10,1% față de luna septembrie 2015 și a fost în scădere cu 1,4% față de luna precedentă din 2016. Indicele câștigului salarial real pentru luna septembrie 2016 față de luna septembrie 2015 (calculat ca raport între indicii câștigului salarial nominal brut și indicii prețurilor de consum) a fost de 106,9%, sau în creștere cu 6,9% față de nivelul anului trecut. Câștigul salarial mediu a constituit în luna septembrie curent 4236,8 MDL (+8,0% față de septembrie 2015), în sectorul economic (real) – 5555,8 MDL (+10,8% față de septembrie 2015). Potrivit tipurilor de activități economice, cel mai mare salariu mediu lunar în luna septembrie 2016 s-a înregistrat în: Informații și comunicații – 12900,0 MDL, Activități financiare și de asigurări – 9259,6 MDL, Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – 9732,8 MDL și Alte activități de servicii – 9381,8 MDL. Cele mai mici salarii se găsesc în următoarele activități economice: Învățământ – 4115,0 MDL, Agricultură, silvicultură și pescuit – 3745,3 MDL, Activități de cazare și alimentație publică – 3585,0 MDL și Artă, activități de recreare și de agrement – 3745,0 MDL.

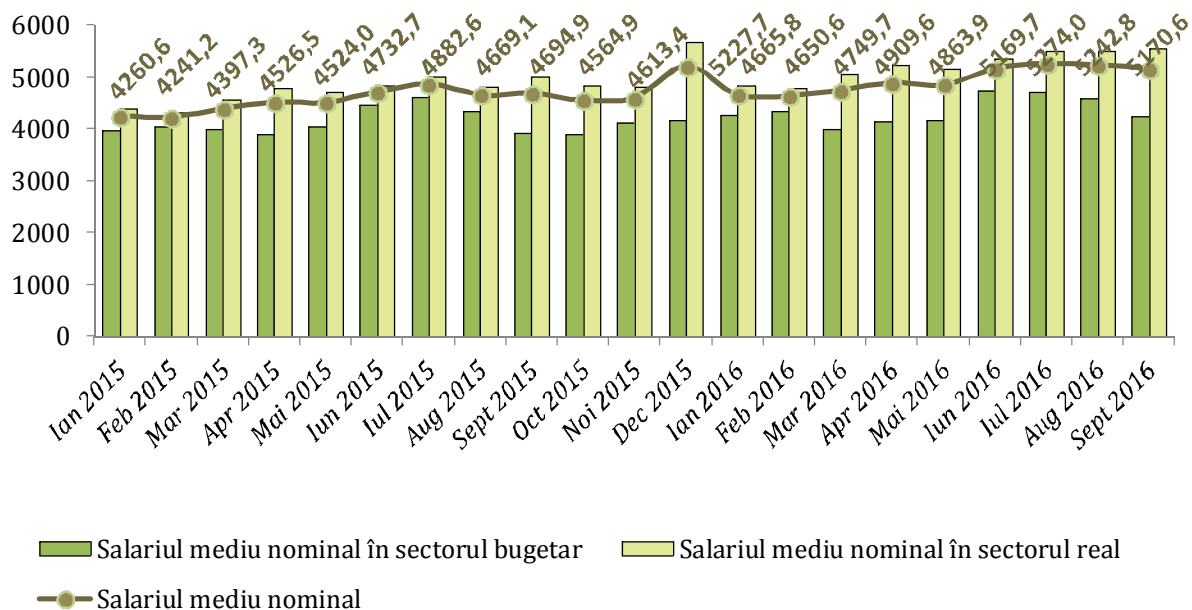

Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și a celui real în perioada ianuarie 2015 - septembrie 2016, MDL

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În comparație cu aceeași perioadă a anului precedent, în T. III din 2016 indicii salariului real au fost mult mai mari, înregistrând o creștere a mărimii salariului real și anume în august-septembrie 2016, în comparație cu aceiași indici din perioada similară din 2015, când ei au prezentat scăderi. Aceste diferențe vin ca urmare a presiunilor inflaționiste, după cum se poate observa și în Tabelul 6.2, care în T. III din 2016 nu sunt atât de mari în comparație cu același trimestru din anul trecut.

Tabelul 6.2. Tendințele ratelor salariului nominal vs tendințele ratelor salariului real (față de perioada similară a anului precedent), %

2015												
Luna	Ian	Feb	Mar	Apr	Mai	Iun	Iul	Aug	Sept	Oct	Noi	Dec
Salariul nominal, %	112,8	114,1	112,4	112,9	112,2	112,6	112,8	109,2	110,0	105,9	105,9	107,4
Salariul real, %	107,7	107,1	104,9	104,9	103,8	104,0	103,9	97,3	97,7	93,6	93,3	94,5
2016												
Luna	Ian	Feb	Mar	Apr	Mai	Iun	Iul	Aug	Sept			
Salariul nominal, %	109,5	109,7	108,0	108,5	107,5	109,2	108,0	112,3	110,1			
Salariul real, %	96,6	99,5	98,7	100,2	99,6	101,7	100,9	108,4	106,9			

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Conform datelor statisticii oficiale reiese, că cea mai mare parte din veniturile disponibile ale populației Republicii Moldova o ocupă câștigurile salariale. În intervalul de timp analizat, ponderea câștigurilor salariale constituie 41,6 la sută în structura veniturilor totale disponibile. Astfel, acest indicator reprezintă componenta de bază în veniturile populației, însă comparativ cu T. III din anul precedent, contribuția acestor venituri s-a majorat cu 1,7 p.p.

Veniturile disponibile ale populației pe o lună în trimestrul III din 2016 au constituit 2080,5 MDL în medie la o persoană, ceea ce este cu 5,2% mai mult decât în același trimestru din 2015. În termeni reali creșterea este nesemnificativă, 0,7%.

Veniturile disponibile ale populației pe o lună în T. III din anul 2016 au alcătuit în mediu pe o persoană 2080,5 MDL, respectiv cu 5,2% mai mult decât în p.s.a.p. Veniturile populației în termeni reali cu ajustarea la indicii prețurilor de consum au înregistrat o creștere nesemnificativă, de 0,7%. Contribuția salariilor în structura veniturilor populației constituie cea mai importantă sursă financiară. Veniturile din salarii reprezintă 41,6% din veniturile total disponibile, valoarea acestora fiind în creștere față de T. III al anului 2015 cu 1,7 p.p. Prestațiile sociale fiind o a doua sursă semnificativă de venit a moldovenilor în proporție de 24,3% sau cu 2,8 p.p. mai mult f.p.s.a.p. Veniturile populației obținute din activitatea pe cont propriu constituie 14,6% din care 7,6% sunt din activități individuale agricole și 7,0% din cele non-agricole. Veniturile din transferurile bănești din străinătate așa și rămân o sursă importantă pentru bugetul gospodăriei. Acestea reprezintă 16,1% din totalul veniturilor, relevând o contribuție mai mică cu 2,2 p.p. față de perioada similară a anului precedent. Putem menționa că oamenii de la sate sunt dependenți mai mult de transferurile bănești, ponderea acestora fiind de 21,9% în veniturile totale, mai mare decât în cazul populației urbane (10,3%). În dependență de mediul de reședință, se menține aceeași tendință: veniturile populației din mediul urban au fost în medie cu 579,1 MDL mai mare sau de 1,3 ori mai mari față de veniturile populației din mediul rural.

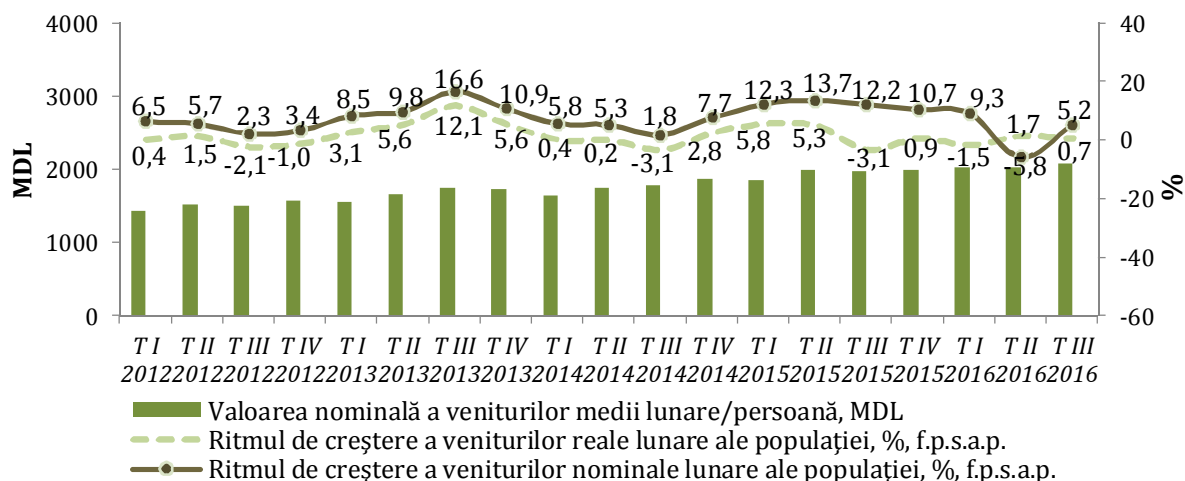

Figura 6.4. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T. I 2012 - T. III 2016

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Cheltuielile de consum medii lunare a populației în trimestrul III din 2016 au constituit 2200,1 MDL și au fost în creștere în valoare nominală cu 3,2% față de trimestrul III din anul trecut, însă în valoare reală s-au redus cu 1,3%.

Cheltuielile de consum medii lunare a populației în anul 2016 au constituit în medie pe o persoană 2200,1 MDL, în creștere cu 3,2% față de T. III din anul 2015. În termeni reali, potrivit indicilor prețurilor de consum, populația a cheltuit în medie cu 1,3% mai puțin comparativ cu perioada anului precedent. În perioada analizată, consumul alimentar constituie cea mai mare parte a cheltuielilor – 41,3% (41,6% în T. III din 2015). Pentru întreținerea locuinței în medie o persoană a alocat 18,0% din cheltuielile totale de consum (18,9% în același trimestru din anul 2015), iar pentru îmbrăcăminte și încălțăminte – 10,8% (în scădere cu 1,0 p.p. față de T. III din 2015). Celelalte cheltuieli au fost direcționate pentru sănătate – 7,4% față de 6,2% în p.s.a.p., comunicații – 4,3%, transport – 4,3% față de 4,0% în p.s.a.p., dotarea locuinței – 4,1%, învățământ – 0,7% etc. Cheltuielile de consum ale populației din mediul urban în medie au constituit 2635,4 MDL pe lună pe o pers., cu 770,1 MDL sau de 1,4 ori mai mult decât în mediul

rural. Populația din mediul urban, pentru asigurarea consumului de produse alimentare a direcționat 38,7% din cheltuielile lunare de consum (38,3% f.p.s.a.p.), iar în mediul rural – 44,1% (45,1% f.p.s.a.p.). Totodată, populația urbană a cheltuit mai mult pentru întreținerea locuinței – 18,4% față de 17,5% în mediul rural, pentru transport – 4,7% față de 3,9%, comunicații – 4,5% față de 4,2%, pentru hoteluri, cafenele și restaurante – 2,8% față de 0,4%, servicii de agrement – 2,4% față de 0,9%. Populația rurală a cheltuit mai mult pentru îmbrăcăminte, încălțăminte – 11,1% față de 10,4% în mediul urban, pentru sănătate – 8,0% (în comparație cu 6,8% în mediul urban) și dotarea locuinței – 4,6% față de 3,6%.

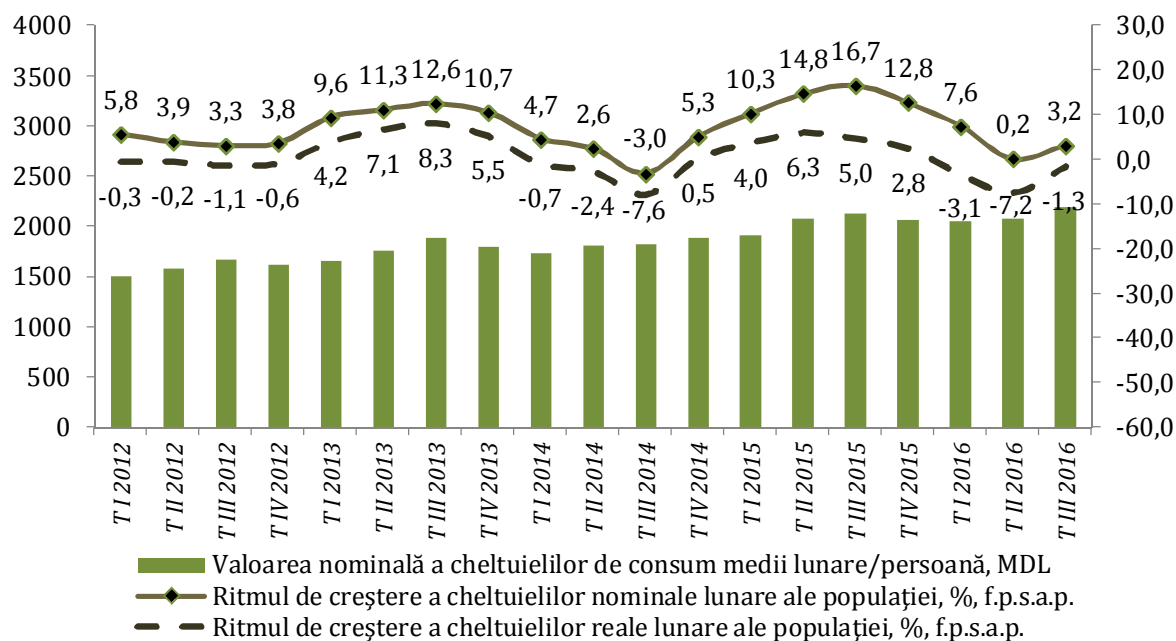

Figura 6.5. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T. I 2012 – T. III 2016

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 octombrie 2016 a constituit 686,5 mii pers. sau cu 10,4 mii pers. mai mult comparativ cu 1 octombrie 2015. Mărimea medie a pensiei lunare a constituit 1277,7 MDL, cu 9,5% mai mult față de perioada precedentă a anului trecut.

Dezvoltarea socială a regiunii Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru¹⁵

Situația demografică. Scăderea naturală al populației în ianuarie-septembrie 2016 a constituit 1539 de pers., comparativ cu perioada similară a anului precedent s-a micșorat cu 1,1%. Pe perioada ianuarie - septembrie 2016 au fost înregistrați 3504 născuți-vii, reprezentând 93,2% f.p.s.a.p., iar numărul de decese a ajuns la 5043 pers., constituind 94,9% din p.s.a.p. În perioada analizată anului 2016, comparativ cu p.s.a.p. a crescut numărul de decese cauzate de cancer – 4,6%, leziuni cerebrale vasculare – 1,1%, în același timp, a scăzut mortalitatea de la boli digestive – 9,8%, de la intoxicații, leziuni și omor – 9,1%, de la boli de inimă coronariene – 8,4%. Mortalitatea infantilă sub vârstă de 1 an s-a ridicat la 20 pers., care este cu 16,7% mai puțin decât în p.s.a.p. Structura principalelor cauze ale mortalității infantile include: condițiile care provin din perioada perinatală (7 cazuri), anomalii congenitale (3 cazuri), sepsis (2 cazuri) și accidente, intoxicații, traume (2 cauze).

¹⁵ Analiza a fost efectuată în baza datelor Serviciului Statistic al Transnistriei

Scăderea migrațională a populației, în perioada analizată, luând în considerație migrațiunea internă și externă, s-a ridicat la 1660 pers., comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, s-a micșorat cu 5,4%. În perioada analizată în regiune *au sosit* 4321 de pers. (din afara regiunii – 1008 pers.), ceea ce reprezintă 99,2% din numărul de sosiri în ianuarie – septembrie 2015, dintre ei copii sub vârsta de 16 ani – 855 pers., adică 19,8% din numărul total de sosiri. *Au plecat* 5981 pers. (în afara regiunii – 2102 pers.) sau 97,9% din cei care au plecat în ianuarie – septembrie 2015, inclusiv copii cu vârsta mai mică de 16 ani – 1100 pers. sau 18,4% din numărul total de plecări. Din numărul total de sosiri în regiune – 45,2% sunt bărbați (1954 pers.), numărul bărbaților care pleacă din țară constituie 47,4% (2835 pers.). Pe parcursul perioadei analizate în zonele urbane au sosit 2844 pers. și au plecat 4221 pers., ceea ce constituie comparativ cu p.s.a.p., 102,5% și 99,0%, respectiv. Din afara regiunii au sosit 791 pers., iar din regiune au plecat 1718 pers. În localitățile rurale au venit 1477 pers. și au plecat 1760 pers., ceea ce în raport cu perioada precedentă reprezintă 93,5% și 95,4%, respectiv.

Numărul *căsătoriilor* înregistrate a fost de 2069, în comparație cu ianuarie - septembrie 2015 a scăzut cu 15,6%. Numărul de *divorțuri* a atins cifra de 1246, comparativ cu perioada precedentă s-a majorat cu 0,7%.

Piața forței de muncă. Numărul de angajați în toate organizațiile economice (cu excepția întreprinderilor mici, organizațiilor religioase și non-profit, structurilor de securitate și autorităților vamale) în perioada 01.10.2016 au fost 98,3 mii pers., comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, a scăzut cu 1524 pers. sau 1,5%. De la începutul anului 2016 din numărul cetățenilor înregistrați la agențiile de ocupare a forței de muncă au fost recrutate 12570 pers., inclusiv 611 pers. – la locurile de muncă nou-create. Procentul de substituție a angajaților pensionari cu personal nou a fost de 97,6%. Pe parcursul perioadei ianuarie – septembrie 2016 din instituții și organizații s-au concediat 12884 de persoane, reprezentând 13,1% din numărul scriptic de angajați de la începutul anului. Motivul principal de concediere este din propria inițiativă a lucrătorului, din această categorie fac parte 10991 pers. (85,3%).

Potrivit Fondului de asigurări sociale ale Transnistriei la sfârșitul lunii septembrie 2016 numărul cetățenilor înregistrați oficial ca șomeri a constituit 4137 pers., cu 31,8% mai mult decât la sfârșitul lunii septembrie 2015. Din numărul total de cetățeni înregistrați, 2217 pers. sau 53,6% sunt femei. Pe parcursul perioadei ianuarie – septembrie 2016 prin intermediul Agenției Transnistrene pentru Ocuparea Forței de Muncă au fost înregistrați 6120 pers. ca șomeri, dintre care 3010 pers. sunt femei (49,2% din numărul total al cetățenilor înregistrați). În perioada ianuarie – septembrie 2016 pentru plata ajutoarelor de șomaj au fost cheltuit 11668,0 mii de ruble. Prestații de șomaj au primit 3253 pers., mărimea medie a ajutoarelor de șomaj în ianuarie – septembrie 2016 – 429,3 ruble sau 33,6% din bugetul minimului de existență în medie pe cap de locuitor.

Remunerarea muncii. În luna ianuarie – septembrie 2016 *salariul nominal mediu lunar* pe salariat în regiunea (cu excepția întreprinderilor mici și organizațiilor religioase și non-profit, al structurilor de securitate și autorităților vamale) s-a ridicat la 3810 ruble, sau 98,9% f.p.s.a.p. La organizațiile de stat salariul mediu a fost de 2699 ruble, s-a majorat cu 1,5% f.p.s.a.p.

În perioada analizată¹⁶, salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mare decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Electro- și radio-comunicații” (9584 ruble sau 852 dolari SUA), „Bănci și credite” (7079 ruble sau 629 dolari SUA), „Asigurări” (6884 ruble sau 612 dolari SUA), „Servicii de informare și de calculator” (5246 ruble sau 466 dolari SUA), „Industria” (4931 ruble sau 438 dolari SUA), „Construcții” (4485 ruble sau 399 dolari SUA), „Tranzacții imobiliare” (4320 ruble sau 384 dolari SUA), „Organele

¹⁶ Cursul oficial de schimb mediu al autorității monetare din partea stângă a râului Nistru pe perioada ianuarie - septembrie 2016 – 1 dolar SUA=11,2453 ruble (http://www.cbpmr.net/data/svk_itog_pokvart_03_10_16.pdf)

puterii de stat și de control” (4281 ruble sau 381 dolari SUA), ”Transport” (3916 ruble sau 348 dolari SUA), „Comerț și alimentarea publică” (3837 ruble sau 341 dolari SUA).

Salariul nominal mediu lunar calculat al unui lucrător a fost mai mic decât salariul mediu pe regiune în următoarele ramuri economice: „Geologie și meteorologie” (2001 ruble sau 178 dolari SUA), „Asistență socială” (2108 ruble sau 187 dolari SUA), „Comunicații poștale” (2322 ruble sau 206 dolari SUA), „Cultură și artă” (2409 ruble sau 214 dolari SUA), „Învățământ” (2670 ruble sau 237 dolari SUA), „Sănătate” (2700 ruble sau 240 dolari SUA), „Silvicultura” (2585 ruble sau 230 dolari SUA), „Agricultura” (3151 ruble sau 280 dolari SUA), „Știință” (3056 ruble sau 272 dolari SUA).

În industrie, cel mai mare salariu nominal lunar în perioada analizată a fost înregistrat pentru lucrătorii următoarelor subramuri: energia electrică – 6082 ruble sau 541 dolari SUA, ceea ce este mai mult decât salariul mediu pe regiune cu 59,6%; siderurgia – 5545 ruble sau 493 dolari SUA sau cu 45,5% mai mult decât salariul mediu pe economie; fabricarea de mașini și prelucrarea metalelor – 5133 ruble sau 456 dolari SUA sau cu 34,7% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria alimentară – 4562 ruble sau 406 dolari SUA sau cu 19,7% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria poligrafică – 4220 ruble sau 375 dolari SUA sau cu 10,8% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria chimică – 4167 ruble sau 370 dolari SUA sau cu 9,4% mai mult decât salariul mediu de economie; industria materialelor de construcție – 4100 ruble sau 364 dolari SUA sau cu 7,6% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria de morărit și panificație – 4017 ruble sau 357 dolari SUA sau cu 5,4% mai mult decât salariul mediu pe economie; industria ușoară – 3927 ruble sau 349 dolari SUA sau cu 3,1% mai mult decât salariul mediu pe economie.

Protecția socială a populației. În perioada ianuarie – septembrie 2016 numărul mediu al pensionarilor îl constituie 126631 pers., dintre care pensie de muncă o primesc – 122426 pers., pensie socială – 4205 pers. Mărimea medie a pensiilor a fost stabilită de 1355,29 ruble (pensia de muncă – 1379,93 ruble și pensia socială – 637,85 ruble) ceea ce este mai mult cu 1,4% comparativ cu perioada similară a anului trecut.

Minimul de existență. În ianuarie – septembrie 2016 mărimea *minimului de existență* a constituit în medie pentru o persoană 1279,55 ruble pe lună, ceea ce este cu 1,8% mai puțin comparativ cu p.s.a.p.

Tabelul 6.3. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului în trimestrul III al anului 2016

(medie pe o persoană, ruble pe lună)

	Total populație	Inclusiv:				
		Aptă de muncă		Pensionari	Copii	
		Bărbați	Femei		cu vârsta sub 6 ani	de la 7 până la 15 ani
<i>Ianuarie</i>	1277,05	1394,05	1325,04	1076,32	1170,29	1406,34
<i>Februarie</i>	1267,58	1383,19	1315,92	1068,39	1162,21	1394,66
<i>Martie</i>	1268,99	1385,08	1317,95	1068,75	1164,43	1394,87
<i>Aprilie</i>	1272,29	1389,99	1320,64	1071,65	1164,28	1398,47
<i>Mai</i>	1275,94	1395,63	1323,24	1074,54	1165,30	1402,96
<i>Iunie</i>	1320,51	1445,97	1365,27	1110,90	1208,83	1462,49
<i>Iulie</i>	1284,72	1405,13	1331,33	1079,70	1181,69	1416,84
<i>August</i>	1270,56	1388,20	1318,65	1066,99	1170,72	1400,34
<i>Septembrie</i>	1278,28	1395,88	1327,74	1072,36	1179,42	1409,99

Sursa: Conform datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.

Infrațiuni. Potrivit organelor de ocrotire a ordinii publice, în ianuarie – septembrie 2016, au fost înregistrate 8049 cereri și rapoarte cu privire la crime, ceea ce este cu 6,8% mai puțin decât în p.s.a.p. În perioada analizată, nivelul infrațiunilor în regiune, în funcție de tipul de infracțiune

se caracterizează prin următoarele date: 14 – omoruri, 41 – vătămări intenționate grave, 58 – violuri și alte infracțiuni contra integrității sexuale, 208 – crime ce țin de traficul ilegal de arme, 63 – crime comise cu utilizarea armelor, munițiilor și explozivului, 441 – infracțiuni contra ordinii publice, 524 – infracțiuni legate de droguri, 839 – furturi, 114 – jafuri, 93 – huliganisme, 18 – cazuri de corupție (mită), 801 – alte crime etc. În perioada analizată au fost investigate 3184 de infracțiuni, dintre care 661 (20,8%) de infracțiuni au fost comise de persoane anterior condamnate, 415 (13,0%) – femei, 298 (9,4%) – grupuri de indivizi, 212 (6,7%) – infracțiuni comise de către minori, 401 (12,6%) – crime comise într-o stare de ebrietate alcoolică, narcotică sau de altă natură. În rezultatul acestor infracțiuni efectuate au suferit 1760 pers., dintre care, au decedat 27 pers. (1,5%), li s-au pricinuit grave vătămări ale sănătății la 30 pers (1,7%).

ANEXE STATISTICE

RESURSE PIB																					
Perioada	PIB			VAB			Agricultura			Industria			Construcții			Alte activități			Impozite nete pe produs		
	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.
2011	82348,7	106,8	106,3	68390	100,5	105,2	11518	110,2	110,2	2720	101,9	101,8	45831	101,3	101,3	13959	109,6	101,3	13959	109,6	101,3
2012	88227,8	99,3	99	73686	79,9	79,9	12314	100,8	100,8	3041	101,8	101,8	50178	103,2	103,2	14542	100,8	103,2	14542	100,8	103,2
2013	100510,5	109,4	110,2	83719	12383	146,6	14328	107,6	107,6	3373	105,3	105,3	55346	103,9	103,9	16791	105,1	103,9	16791	105,1	103,9
2014	111757,4	104,6	105,2	94228,3	14111,8	108,2	16246,8	107,2	107,2	3964,8	110,6	110,6	62112,3	103,8	103,8	17529,1	101,5	103,8	17529,1	101,5	103,8
2015	121850,9	99,5	99,6	103160,8	14267,8	86,6	14919,3	103,4	103,4	4359,7	100,6	100,6	69441,4	102,8	102,8	18690,1	99,2	102,8	18690,1	99,2	102,8
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7	104,4	17917,5	977,2	110,2	3373,0	105,7	105,7	597,9	108,9	108,9	13497,8	103,8	103,8	3581,7	100,7	103,8	3581,7	100,7	103,8
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3	104,9	21985,9	2354	108,7	3959,1	103,9	103,9	1403,4	110,5	110,5	14823,9	104,4	104,4	4295	101,1	104,4	4295	101,1	104,4
Trimestrul III 2014	34115	105,8	106,2	29372,9	6931,1	108,4	4420,0	106,1	106,1	1271,1	113,7	113,7	17293,1	104,8	104,8	4742	103,4	104,8	4742	103,4	104,8
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2	104,9	24951,9	3849,6	107,3	4495,0	112,7	112,7	692,4	106,7	106,7	16497,5	102,2	102,2	4910,4	100,7	102,2	4910,4	100,7	102,2
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	105,2	20473,7	914,7	104,4	4001,4	107,9	107,9	708,6	106,2	106,2	15763,5	105,2	105,2	3949,4	103,1	105,2	3949,4	103,1	105,2
Trimestrul II 2015	29526,8	102,5	102,7	23950,3	2064,6	102,7	4569,5	104,6	104,6	1521,4	101,1	101,1	16755,0	103,5	103,5	4568,5	101,5	103,5	4568,5	101,5	103,5
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	96,1	30723,9	6484,8	82,6	4846,8	102,5	102,5	1393,5	98,2	98,2	19030,7	101,2	101,2	5165,7	97,6	101,2	5165,7	97,6	101,2
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7	96,9	28004,8	4803,7	81,7	4010,9	98,1	98,1	736,2	98,9	98,9	19002,6	106,2	106,2	5006,5	95,6	106,2	5006,5	95,6	106,2
Trimestrul I 2016	27097,4	100,8	100,6	23018,9	1005,9	105,1	4529,9	101,14	101,14	697,3	96,0	96,0	17143,0	98,8	98,8	4078,4	102,2	98,8	4078,4	102,2	98,8
Trimestrul II 2016	31433,8	101,8	102,4	26575,5	2078,4	104,1	4839,2	100,00	100,00	1410,5	85,5	85,5	18247,4	102,5	102,5	4858,3	98,7	102,5	4858,3	98,7	102,5
Trimestrul III 2016	39749,3	106,3	107,1	34143,8	8202,8	124,2	4647,6	101,2	101,2	1463,3	97,2	97,2	19099,6	101,3	101,3	5605,5	101,7	101,3	5605,5	101,7	101,3

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	UTILIZĂRI PIB													
	PIB			Consum final			Formarea brută de capital fx			Variația stocurilor			Export net	
	mil. lei	in %	f.p.s.a.p.	mil. lei	in %	f.p.s.a.p.	mil. lei	in %	f.p.s.a.p.	mil. lei	in %	f.p.s.a.p.	mil. lei	in %
	preț. curente	f.p.s.a.p.		preț. curente	f.p.s.a.p.		preț. curente	f.p.s.a.p.		preț. curente	f.p.s.a.p.		preț. curente	f.p.s.a.p.
2011	82348,7	106,8		96090,5	107,3		19178,8	113		725,2	x		-33645,8	x
2012	88227,8	99,3		103062,6	100,9		20864,1	101,8		-3,2	x		-35695,7	x
2013	100510	109,4		113169	105,2		23062	103,8		1721	x		-37442	x
2014	111757,4	104,6		123357,5	102,4		27608,2	110,1		1447,4	x		-40655,8	x
2015	121850,9	99,5		131230,0	98,1		29492,3	98,8		-1952,2	x		-36919,2	x
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7		24926,1	100,5		4993,3	108,6		-238	x		-8182,2	x
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3		29542,5	101,4		6683,6	107,6		-109,3	x		-9835,9	x
Trimestrul III 2014	34115	105,8		35387,1	103,3		8173,6	111,5		973,4	x		-10419,1	x
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2		33501,8	103,9		7757,7	112,1		821,4	x		-12218,6	x
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8		27244,8	100,3		5972,5	107,8		-73,9	x		-8720,3	x
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5		31504,5	100,1		7053,9	98,5		-865,8	x		-9165,7	x
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3		36492,0	95,4		8534,7	95,2		594,4	x		-9731,5	x
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7		35988,8	97,6		7931,1	97,1		-1606,9	x		-9301,7	x
Trimestrul I 2016	27097,4	100,8		29742,0	101,9		5946,8	96,4		449,7	x		-9040,6	x
Trimestrul II 2016	31433,8	101,8		34136,9	101,8		6838,3	90,6		113,1	x		-9659,5	x
Trimestrul III 2016	39749,3	106,3		39624,7	104,1		8667,7	98,9		889,1	x		-9432,2	x

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

	PREȚURILE DE CONSUM			
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2011	7,6	8,4	5,8	8,8
2012	4,6	3,8	4,2	6,2
2013	4,6	6,6	4,3	2,6
2014	5,1	6,5	5,5	2,5
2015	9,7	9,8	11,8	6,2
T I 2014	5,4	7,9	4,8	2,7
T II 2014	5,2	6,9	5,2	2,6
T III 2014	5,1	6,1	5,6	2,6
T IV 2014	4,8	5,1	6,3	1,9
T I 2015	6,1	5,8	9,3	1,9
T II 2015	8,0	8,7	11,1	2,6
T III 2015	11,1	10,7	12,8	8,6
T IV 2015	13,4	14,1	13,8	11,4
T I 2016	11,0	12,2	10,0	10,5
T II 2016	7,9	8,3	7,1	7,7
T III 2016	4,5	6,2	5,0	2,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

	PREȚURILE DE CONSUM			
	Ritmii de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmii de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmii de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmii de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2014	5,1	7,3	4,6	2,7
Februarie 2014	5,4	7,9	4,9	2,8
Martie 2014	5,7	8,5	5,0	2,7
Aprilie 2014	5,8	8,7	5,2	2,5
Mai 2014	4,7	5,7	5,1	2,6
Iunie 2014	5,0	6,4	5,3	2,7
Iulie 2014	5,3	7,1	5,2	2,8
August 2014	5,1	6,6	5,4	2,5
Septembrie 2014	4,8	4,7	6,3	2,6
Octombrie 2014	4,8	4,8	6,2	2,6
Noiembrie 2014	4,8	5,5	6,2	1,6
Decembrie 2014	4,7	5,1	6,5	1,6
Ianuarie 2015	4,7	4,5	7,0	1,8
Februarie 2015	6,5	6	10,2	1,9
Martie 2015	7,1	7	10,7	2,1
Aprilie 2015	7,6	7,8	11	2,6
Maie 2015	8,1	9	11	2,6
Iunie 2015	8,3	9,2	11,4	2,7
Iulie 2015	8,6	8,7	12,2	3
August 2015	12,2	10,9	13,4	11,3
Septembrie 2015	12,6	12,6	12,9	11,4
Octombrie 2015	13,2	13,5	13,5	11,7
Noiembrie 2015	13,5	14,5	13,8	11,3
Decembrie 2015	13,6	14,3	14,1	11,3
Ianuarie 2016	13,4	14,6	13,3	11,3
Februarie 2016	10,3	11,8	8,8	10,0
Martie 2016	9,4	10,1	7,9	10,1
Aprilie 2016	8,3	9,3	7,2	7,8
Mai 2016	7,9	8,1	7,3	7,7
Iunie 2016	7,4	7,6	6,9	7,6
Iulie 2016	7	7,9	5,9	7,4
August 2016	3,6	6,2	4,5	-0,4
Septembrie 2016	3	4,6	4,6	-0,8
Octombrie 2016	2,5	3,5	3,9	-0,5
Noiembrie 2016	2,6	3,2	3,5	0,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE						
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2011	6,8	2,6	6,3	10,5	9	10
2012	5,7/3,1*	3,8/4,7*	5,1/2,0*	9,2/11,4*	10	17,7
2013	3,2/3,3*	1,6/1,6*	3,8/3,8*	-0,4/-0,4*	8,3	-22,2
2014	5,5*	3,9*	6,5*	-1,4*	8,2	6,5
2015	6,3	4,4	6,8	2,8	8,0	18,8
T I 2014	4,9	1,3	5,9	-2,5	9,1	-15,2
T H 2014	6,7	4,9	7,9	-2,5	7,4	-0,5
T III 2014	6,4	5,1	7,4	-0,8	8,2	2,6
T IV 2014	4,2	4,2	4,7	0	8,3	8,6
T I 2015	5,7	5,6	6,3	0,7	7,7	1,0
T H 2015	4,5	4,2	5,0	0,3	7,9	-13,8
T III 2015	6,1	3,5	6,5	3,4	8,3	27,6
T IV 2015	8,9	4,6	9,2	6,8	8,2	33,0
T I 2016	6,7	3,3	6,2	10,7	9,1	-0,4
T H 2016	5,2	3,1	5,1	6,6	7,6	7,8
T III 2016	3,5	2,7	3,5	3,6	8,7	-7,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

* Începând cu ianuarie 2014 în statistica prețurilor producției industriale este utilizat clasificatorul CAEM, rev.2 armonizat la clasificatorul NACE-2. Pentru anii 2012-2013, IPPI a fost recalculat din CAEM rev.1 în CAEM, rev.2 în retrospectivă.

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE					
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	
Ianuarie 2014	4,6	-1,3	5,6	-2,5	
Februarie 2014	4,9	2,2	5,8	-2,5	
Martie 2014	5,2	3,0	6,2	-2,5	
Aprilie 2014	5,7	3,1	6,8	-2,5	
Mai 2014	6,6	4,0	7,9	-2,5	
Iunie 2014	7,8	7,5	9,1	-2,5	
Iulie 2014	7,7	5,3	9,1	-2,4	
August 2014	6,2	5,3	7,0	0,1	
Septembrie 2014	5,3	4,7	6,0	0	
Octombrie 2014	4,3	4,5	4,9	0	
Noiembrie 2014	4,3	3,8	4,9	0	
Decembrie 2014	4,0	4,4	4,4	0,1	
Ianuarie 2015	4,6	7,0	7,0	0,8	
Februarie 2015	6,2	5,1	7	0,6	
Martie 2015	6,2	4,6	6,9	0,8	
Aprilie 2015	5,5	5,3	6,1	0,3	
Mai 2015	4,5	4,7	5	0,3	
Iunie 2015	3,4	2,6	3,9	0,3	
Iulie 2015	3,8	3,4	4,2	0,3	
August 2015	7,4	3,4	7,2	9,8	
Septembrie 2015	7,2	3,7	8,2	0,2	
Octombrie 2015	8,2	3,9	9,3	0,2	
Noiembrie 2015	9,3	4,6	9,4	9,8	
Decembrie 2015	9,1	5,3	9,0	10,5	
Ianuarie 2016	8,2	4,2	8,1	9,7	
Februarie 2016	6,2	3,6	5,6	11,1	
Martie 2016	5,6	2,2	4,9	11,4	
Aprilie 2016	5,1	3,0	5,0	6,6	
Mai 2016	5,4	3,1	5,3	6,6	
Iunie 2016	5,2	3,3	5,1	6,6	
Iulie 2016	4,9	2,5	4,7	6,7	
August 2016	2,5	2,5	3,2	-2,6	
Septembrie 2016	3,1	3	2,7	6,7	
Octombrie 2016	3,1	1,9	2,5	9	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

	CURSUL VALUTAR			
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritm. de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritm. de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2010	12,4	16,4	11,3	5,8
2011	11,7	16,3	-5,1	-0,4
2012	12,1	15,6	3,2	-4,7
2013	12,6	16,7	3,9	7,4
2014	14,0	18,6	11,1	11,4
2015	18,8	20,9	34,3	12,4
TI 2014	13,4	18,3	9,8	13,9
TH 2014	13,7	18,8	10,4	16,0
TH 2014	14,1	18,7	10,0	10,3
TI 2014	15,0	18,8	15,4	6,0
TI 2015	18,0	20,4	34,7	10,9
TH 2015	18,1	20,1	32,6	6,9
TH 2015	19,4	21,6	38,1	15,8
TH 2015	19,9	21,8	32,5	16,2
TI 2016	20,1	22,1	11,4	8,8
TH 2016	19,8	22,4	9,2	11,5
TH 2016	19,8	22,1	2,1	2,3
				5,3
				-9
				0,7
				0,9
				7,8
				22,3
				5,4
				7,1
				7,5
				11,1
				25,7
				21,7
				22,0
				16,7
				1,0
				1,4
				-1,5
				0,4
				-4,5
				-6,5
				4,3
				6,6
				2,2
				10,1
				12,1
				5,2
				1,2
				4,2
				-1,1
				3,3
				2,6
				-2,0
				3,3
				0,2

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

FINANȚE PUBLICE							
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Cresșterea veniturilor la BPN, % (p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Cresșterea cheltuielilor din BPN, % (p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %	
		9		1			
2011	30150,5		32117		1958,5	31	
2012	33526,1	11	35364	10	1837,9	31	
2013	36908,5	10	38673,1	9	1764,6	37	
2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	32	
2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	35,8	
Trimestrul I 2014	8413,2	0,12	8483,2	12	70		
Trimestrul II 2014	18847	0,13	19312	13	465		
Trimestrul III 2014	30454	0,18	30533,6	15	260,5		
Trimestrul IV 2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7		
Trimestrul I 2015	10173,8	20,93	9830,5	15,88	343,3		
Trimestru II 2015	20790,5	10,31	21463,9	11,14	673,6		
Trimestrul III 2015	31822,5	4,49	32687,1	7,05	864,6		
Trimestrul IV 2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2		
Trimestrul I 2016	9916,9	-2,5	9826,4	-0,04	-90,5		
Trimestru II 2016	21031,3	1,2	21709,4	1,1	678,1		
Trimestrul III 2016	32470,3	1,8	33516,0	2,5	1045,7		

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Perioada	FINANȚE PUBLICE					Datoria de stat internă după maturitate, mil. MDL	Datoria de stat externă după maturitate, mil. MDL	
	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)			Datoria de stat, mil. MDL
Januarie 2014	2359,7	0,08	2395,3	9	35,6	24200,8	6099,3	17301,5
Februarie 2014	5018,3	0,11	5353,9	12	274,6	24701,0	7028,7	17672,2
Martie 2014	8413,2	0,12	8483,2	12	70	24456,0	7006,7	17449,3
Aprilie 2014	11796,9	0,10	11888,6	10	91,7	25061,1	7079,3	17981,8
Mai 2014	14768,6	0,10	14768,6	11	542,4	25508,1	7142,1	18445
Iunie 2014	18847	0,13	19312	13	465	25899,7	7166,0	18733,7
Iulie 2014	22170,2	0,11	22687,2	11	517	25409,0	6905,9	18503,1
August 2014	26944,5	0,19	26615,5	14	329	25361,4	6916,0	18445,4
Septembrie 2014	30454	0,18	30533,6	15	260,5	25982,2	7025,4	18956,8
Octombrie 2014	34238,3	0,16	34818,3	17	580	26367,2	7162,4	19204,8
Noiembrie 2014	37681,9	0,15	38762,7	17	1080,8	26564,0	7183,5	19380,5
Decembrie 2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	27470,6	7075,4	20395,3
Januarie 2015	2620,3	11,04	2853,1	19,11	232,8	30105,0	7239,8	22865,3
Februarie 2015	5449,0	8,58	6323,4	18,11	874,4	31168,6	6988,5	24180,1
Martie 2015	10173,8	20,93	9830,5	15,88	343,3	29901,3	6829,6	23071,7
Aprilie 2015	13550,4	14,86	13738,3	15,56	187,9	29883,2	6788,6	23094,6
Mai 2015	16693,2	13,03	17252,8	16,82	559,6	29926,3	6937,7	22988,6
Iunie 2015	20790,5	10,31	21463,9	11,14	673,6	31225,7	7090,7	24135,0
Iulie 2015	24634,1	11,11	25583,4	12,77	949,3	31259,9	7168,2	24091,7
August 2015	28020,7	3,99	29181,6	9,64	1160,9	32951,4	7224,8	25726,5
Septembrie 2015	31822,5	4,49	32687,1	7,05	864,6	33554,1	6714,2	26824,7
Octombrie 2015	35468,3	3,59	36499,4	4,83	1031,1	32947,2	6400,3	26546,9
Noiembrie 2015	39214,3	4,07	40567,1	4,65	1352,8	32714,7	6432,5	26282,2
Decembrie 2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	33508,8	7225,4	26283,4
Januarie 2016	2582,0	-1,5	2485,1	-1,3	-96,9	34897,1	7439,7	27457,4
Februarie 2016	5567,4	2,2	6042,5	-4,4	475,1	34626,1	7884,8	26741,2
Martie 2016	9916,9	-2,5	9826,4	-0,04	-90,5	34794,7	8184,5	26610,2
Aprilie 2016	13579,6	0,2	14042,1	2,2	462,5	35356,5	8406,9	26949,6
Mai 2016	17018,1	1,9	17715,0	2,7	696,9	35556,3	8420,8	27135,5
Iunie 2016	21031,3	1,2	21709,4	1,1	678,1	35596,4	8530,4	27066,0
Iulie 2016	24620,9	-0,01	25780,9	0,7	1160,0	35580,1	8741,0	26839,1
August 2016	28354,7	-1,19	29619,5	1,50	1264,8	37380,32	8615,9	28764,40
Septembrie 2016	32470,3	2,04	33516,0	2,54	1045,7	37207,89	8526,81	28661,08
Octombrie 2016	36297,5	2,34	37921,7	2,90	1624,7	50343,66	21784,05	28559,61
Noiembrie 2016	40172,5	2,44	42311,7	4,30	2139,2	50585,34	21695,67	28869,67

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

SECTORUL BANCAR																		
Perioada	Indicatori					Structura Depozitelor, %				Veniturile și profitabilitatea, %			Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligățiun, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite în valută/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în moneda națională	în moneda străină	în moneda națională	în moneda străină	în moneda națională	în moneda străină	
2011	47707,8	39613,5	30963,0	30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	7,54	3,69	14,37	8,75			
2012	58304,4	48058,4	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	7,59	4,3	13,34	8,28			
2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	7,23	4,41	12,26	7,77			
2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	5,72	4,19	10,59	7,99			
2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93			
Trimestrul I 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60	8,12			
Trimestrul II 2014	79991,1	67845,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	48,5	1,1	7,8	0,7	34,2	4,92	3,85	10,03	7,78			
Trimestrul III 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97	7,61			
Trimestrul IV 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95	7,72			
Trimestrul I 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43			
Trimestru II 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83			
Trimestru III 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,4	2,6	16,1	0,7	38,8	13,80	2,08	15,44	6,70			
Trimestrul IV 2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93			
Trimestrul I 2016	69662,1	57582,4	37851,2	50071,9	71,5	28,3	51,8	2,60	15,73	0,68	42,31	14,69	2,06	15,53	6,14			
Trimestrul II 2016	70578,5	58563,8	37236,2	52216,2	71,1	28,5	78,7	2,37	14,39	0,68	45,02	10,71	2,20	14,15	6,14			
Trimestrul III 2016	72727,7	60202,6	36336,5	54263,3	68,9	30,8	47,0	2,47	15,01	0,65	47,20	7,60	2,12	13,59	5,78			

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Perioada	SECTORUL BANCAR														
	Indicatori			Structura Depozitelor, %			Veniturile și Profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %		
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Depozite mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite în valută/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principal II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
Januarie 2014	77327,9	65795,0	42295,3	55704,6	57,5	28,5	46,1	1,0	6,8	0,7	34,3	5,91	4,60	12,29	7,63
Februarie 2014	77824,4	66163,2	42676,2	53063,2	61,3	29,0	45,0	1,2	8,4	0,7	34,2	5,84	4,61	11,96	8,39
Martie 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60	8,12
Aprilie 2014	78629,6	66555,9	43344,2	53878,5	60,4	29,1	46,5	1,2	8,3	0,7	34,0	4,94	4,34	11,49	7,41
Mai 2014	79433,2	67328,9	43968,1	54669,9	60,3	28,8	47,0	1,3	9,1	0,7	34,0	5,00	4,46	11,20	7,84
Iunie 2014	79951,1	67045,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	40,5	1,1	7,0	0,7	34,2	4,92	3,85	10,03	7,70
Iulie 2014	80078,6	67894,8	45612,0	55669,8	60,3	28,6	49,4	1,1	7,8	0,7	33,7	6,30	3,64	10,53	7,83
August 2014	80154,0	67852,1	46170,4	56582,3	59,4	28,5	50,9	1,2	8,3	0,7	33,5	6,45	4,16	10,66	7,84
Septembrie 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,5	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97	7,61
Octombrie 2014	83345,4	70806,7	47981,3	59172,3	57,8	29,3	52,6	1,3	8,8	0,7	34,8	5,49	3,94	10,80	7,93
Noiembrie 2014	97305,7	84612,4	40654,2	66404,5	51,6	27,9	50,6	1,3	9,4	0,6	22,3	5,67	4,40	9,81	8,18
Decembrie 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95	7,72
Januarie 2015	102707,6	90163,6	42139,9	68823,5	52,7	25,9	55,5	1,5	12,6	1,5	24,4	6,92	3,93	11,60	7,49
Februarie 2015	102170,8	89465,8	42831,8	69410,5	52,1	25,9	56,1	1,9	15,9	1,5	25,2	6,88	3,37	11,94	7,35
Martie 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43
Aprilie 2015	98700,7	85844,7	41792,4	66295,4	52,8	25,2	55,6	1,2	9,7	1,5	26,1	11,76	2,40	13,66	7,14
Mai 2015	99645,2	86598,7	41756,9	65902,9	52,4	25,5	55,2	1,4	11,2	1,5	27,6	11,58	2,38	13,85	7,24
Iunie 2015	101176,4	88267,8	42700,1	66751,6	52,9	24,0	56,0	1,1	0,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83
Iulie 2015	101387,9	88361,2	42664,2	65505,5	52,5	24,7	55,9	1,2	9,7	1,5	12,7	11,93	2,02	14,37	6,85
August 2015	102187,4	88919,2	43199,3	65708,8	52,9	23,6	56,3	1,41	13,33	1,58	14,08	13,25	2,15	14,54	6,82
Septembrie 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,3	2,64	16,07	0,73	38,83	13,80	2,08	15,44	6,70
Octombrie 2015	69254,1	57389,9	39358,7	50120,1	69,0	30,3	54,9	1,82	14,41	0,73	39,73	14,02	2,31	15,75	7,05
Noiembrie 2015	68862,2	56884,1	38731,9	49505,2	69,7	29,8	53,5	1,83	14,17	0,72	40,23	14,35	2,06	15,67	6,55
Decembrie 2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93
Januarie 2016	70351,8	58468,9	38165,3	51314,1	70,4	29,2	53,5	2,54	15,55	0,69	42,59	15,33	2,20	16,08	6,45
Februarie 2016	69742,6	57667,9	37307,9	50676,4	70,3	29,3	52,1	2,65	16,05	0,67	43,25	14,44	2,05	16,01	6,35
Martie 2016	69662,1	57582,4	37851,2	50071,9	71,5	28,3	51,8	2,60	15,73	0,68	42,31	14,69	2,06	15,53	6,14
Aprilie 2016	69805,5	57647,5	37576,6	50940,0	71,5	28,1	50,1	2,57	15,45	0,67	43,53	13,86	2,45	15,67	6,30
Mai 2016	70843,1	58705,8	37883,6	51942,8	70,8	28,9	49,5	2,83	17,04	0,67	44,83	12,48	2,12	15,23	6,23
Iunie 2016	70578,5	58563,8	37236,2	52216,2	71,1	28,5	78,7	2,37	14,39	0,68	45,02	10,71	2,20	14,15	6,14
Iulie 2016	70925,1	58746,1	37104,7	52546,6	70,7	28,9	47,6	2,40	14,60	0,67	45,14	9,85	2,15	14,00	5,96
August 2016	72473,6	60118,1	37157,8	54047,2	69,1	30,7	47,6	2,41	14,88	0,67	46,09	8,24	2,15	13,70	5,67
Septembrie 2016	72727,7	60202,6	36336,5	54263,3	68,9	30,8	47,0	2,47	15,01	0,65	47,20	7,60	2,12	13,59	5,78
Octombrie 2016	73189,7	60523,8	35929,3	54564,4	68,4	31,4	47,1	2,41	14,66	0,65	47,61	7,24	2,14	13,05	5,71
Noiembrie 2016	72873,2	60145,3	35621,7	54421,7	68,8	31,0	47,1	2,24	15,59	0,64	48,09	7,48	1,86	12,56	5,35

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI															Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %							
	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD			Valoarea exportului, mil. USD			Valoarea importului, mil. USD			Exportul net, mil. USD			UE	CSI	Total		UE	CSI	Total				
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări								Total	CSI	UE	Alte țări
2011	7408,1	2632,7	3339,3	1436,1	2216,8	919,3	1083,0	214,5	5191,3	1713,4	2256,3	1221,6	-2974,5						42,7				
2012	7374,7	2551,8	3332,0	1490,9	2161,8	920,1	1013,4	220,3	5212,9	1623,7	2318,6	1270,6	-3051,1						41,5				
2013	7920,7	2595,5	3609,4	1715,8	2428,3	923,2	1137,3	367,8	5492,4	1672,3	2472,1	1348,0	-3064,1						44,2				
2014	7656,5	2184,9	3813,7	1657,9	2339,5	735,6	1246,1	357,8	5317,0	1449,3	2567,6	1300,1	-2977,5						44,0				
2015	5953,7	1510,4	3171,7	1271,6	1966,9	492,3	1217,6	257,0	3986,8	1018,1	1954,1	1014,6	-2019,9						49,3				
Trimestrul I 2014	1791,2	565,1	867,9	358,2	573,0	180,8	318,9	73,3	1218,2	384,3	549,0	284,9	-645,2						47,0				
Trimestrul II 2014	1928,0	523,3	995,7	409,0	599,2	204,5	301,9	92,8	1328,8	318,8	693,8	316,2	-729,6						45,1				
Trimestrul III 2014	1884,0	520,1	954,1	409,8	565,2	184,3	284,0	96,9	1318,8	335,8	670,1	312,9	-753,6						42,9				
Trimestrul IV 2014	2053,3	576,4	996,0	480,9	602,1	166,0	341,3	94,8	1451,2	410,4	654,7	386,1	-849,1						41,5				
Trimestrul I 2015	1464,3	394,0	753,3	317,0	488,1	104,0	320,0	64,1	976,2	290,0	433,3	252,9	-488,1						50,0				
Trimestrul II 2015	1513,5	354,6	835,0	274,4	504,8	137,5	306,1	61,2	1009,1	217,1	528,9	262,7	-503,9						50,0				
Trimestrul III 2015	1432,7	360,8	772,4	299	455,5	125,2	273,1	56,7	977,2	235,6	499,3	242,3	-521,7						46,6				
Trimestrul IV 2015	1543,5	400,8	811,2	331,5	519,2	125,5	318,8	74,9	1024,4	275,3	492,4	256,6	-497,1						50,8				
Trimestrul I 2016	1306,6	335,5	692,7	278,4	417,2	85	266,2	66	889,4	250,5	426,5	212,4	-472,2						46,9				
Trimestrul II 2016	1496,6	324,7	832	339,5	488,9	102,7	308,0	78,2	1007,7	222	524	261,3	-518,8						48,5				
Trimestrul III 2016	1554,2	369,9	853,4	330,9	527,3	113,3	341	73	1026,9	256,6	512,4	257,9	-499,6						51,3				

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI														Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net, mil. USD		
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări			
Ianuarie 2014	490,2	181,5	217,6	91,1	170,7	56,0	92,2	22,5	319,5	125,5	125,4	68,6	-148,8	53,4	
Februarie 2014	603,9	191,3	290	122,6	188,2	59,5	105,4	23,3	415,7	131,8	184,6	99,3	-227,5	45,3	
Martie 2014	697,1	192,3	360,3	144,5	214,1	65,3	121,2	27,6	483	127,0	239,1	116,9	-268,9	44,3	
Aprilie 2014	637,7	168,2	328,2	141,3	194,5	63,1	94,4	37	443,2	105,1	233,8	104,3	-248,7	43,9	
Mai 2014	635,2	160,1	338	137,1	201,7	64,3	108,6	28,8	433,5	95,8	229,4	108,3	-231,8	46,5	
Iunie 2014	655,1	195	329,5	130,6	203	77,1	98,9	27	452,1	117,9	230,6	103,6	-249,1	44,9	
Iulie 2014	651,3	180,2	334,7	136,4	204,3	72,5	99	32,8	447	107,7	235,7	103,6	-242,7	45,7	
August 2014	589	161,6	299,1	128,3	176,1	52,7	90,7	32,7	412,9	108,9	208,4	95,6	-236,8	42,6	
Septembrie 2014	643,7	178,3	320,3	145,1	184,8	59,1	94,3	31,4	458,9	119,2	226	113,7	-274,1	40,3	
Octombrie 2014	694,3	195,5	354,3	144,5	212,5	69,7	113,4	29,4	481,8	125,8	240,9	115,1	-269,3	44,1	
Noiembrie 2014	672,6	191	333,2	148,4	208,3	53	127,4	27,9	464,3	138	205,8	120,5	-256,0	44,9	
Decembrie 2014	686,4	189,9	308,5	188	181,3	43,3	100,5	37,5	505,1	146,6	208	150,5	-323,8	35,9	
Ianuarie 2015	417,1	120,8	208,5	87,8	147,8	28,9	100	18,9	269,3	91,9	108,5	68,9	-121,5	54,9	
Februarie 2015	469,8	126	244,8	99	165,5	33,5	110,9	21,1	304,3	92,5	133,9	77,9	-138,8	54,4	
Martie 2015	577,3	147,2	299,9	130,2	174,7	41,6	109	24,1	402,6	105,6	190,9	106,1	-227,9	43,4	
Aprilie 2015	480,8	112,4	268,9	99,5	151,3	34	94,8	22,5	329,5	78,4	174,1	77	-178,2	45,9	
Mai 2015	500,9	111,6	281,1	108,2	172,9	44,4	109,8	18,7	328	67,2	171,3	89,5	-155,1	52,7	
Iunie 2015	531,9	130,6	285	116,3	180,6	59,1	101,6	19,9	351,3	71,5	183,4	96,4	-170,7	51,4	
Iulie 2015	505,8	130,4	273,2	102,1	164,9	51,3	95,9	17,6	340,9	79,1	177,3	84,5	-176,0	48,4	
August 2015	425,8	112,9	223,8	88,7	127,2	35,7	73,4	17,7	298,6	77,2	150,4	71,0	-171,4	42,6	
Septembrie 2015	501,1	117,5	275,4	108,2	163,4	38,2	103,8	21,4	337,7	79,3	171,6	86,8	-174,3	48,4	
Octombrie 2015	525,7	130,1	288,6	107	188,5	48,9	115,8	23,8	337,2	81,2	172,8	83,2	-148,7	55,9	
Noiembrie 2015	501,7	131,2	267,6	102,9	167,2	38,5	104,7	24,0	334,5	92,7	162,9	78,9	-167,3	50,0	
Decembrie 2015	516,1	139,5	255	121,6	163,5	38,1	98,3	27,1	352,6	101,4	156,7	94,5	-189,1	46,4	
Ianuarie 2016	324,1	93,8	163	67,3	116,7	19,7	78	19	207,4	74,1	85	48,3	-90,7	56,2	
Februarie 2016	425,5	109	222	94,3	138,5	28,6	89,8	20,1	287,0	80,4	132,2	74,2	-148,5	48,2	
Martie 2016	557	132,8	307,5	116,7	162,0	36,7	98,4	26,9	395,0	96,1	209,1	89,8	-233,0	41	
Aprilie 2016	533,5	122,9	289,1	121,5	178,5	38,6	105,9	34,0	355,0	84,3	183,2	87,5	-176,5	50,3	
Mai 2016	481,0	101,9	264,7	113,4	153,0	29,8	98,1	25,1	328,0	73,1	166,6	88,3	-175	46,6	
Iunie 2016	482,1	98,9	278,6	104,6	157,4	34,3	104,0	19,1	324,7	64,6	174,6	85,5	-170,3	48,5	
Iulie 2016	479,8	110,6	272,7	96,5	165,7	35,2	107,8	22,7	314,1	75,4	164,9	73,8	-148,4	52,8	
August 2016	519,1	124,9	277,6	116,6	168	40,9	103,1	24,0	351,1	84,0	174,5	92,6	-183,1	47,8	
Septembrie 2016	555,3	134,4	303,1	117,8	193,6	37,2	130,1	26,3	361,7	97,2	173,0	91,5	-168,1	53,5	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI															
	Creșterea schimburilor comerciale cu bunuri f.p.s.a.p., %					Ritmul de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %					Ritmul de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %					
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări
2011	37,3	40,0	37,2	32,6	43,8	47,3	48,6	13,7	34,7	36,3	32,4	36,6	28,6			
2012	-0,5	-3,1	-0,2	3,8	-2,5	1,0	-6,4	2,7	0,4	-5,2	2,8	4,0	2,6			
2013	7,4	1,7	8,3	15,1	12,3	-0,5	12,2	67,0	5,4	3,0	6,6	6,1	0,4			
2014	-3,3	-15,8	5,7	-3,4	-3,7	-20,3	9,6	-2,7	-3,2	-13,3	3,9	-3,6	-2,8			
2015	-22,2	-30,9	-16,0	-23,3	-15,9	-33,1	-2,3	-28,2	-2,5	-29,8	-23,9	-22	-32,2			
Trimestrul I 2014	-2,2	-16,1	12,2	-7,1	-2,8	-26,6	22,5	-11,8	-2,0	-10,0	6,9	-5,8	-1,2			
Trimestrul II 2014	1,6	-11,6	12,9	-3,5	9,6	-1,8	20,2	6,4	-1,7	-16,9	10,0	-6,1	-9,3			
Trimestrul III 2014	-4,9	-17,7	5,2	-7,3	-6,5	-21,4	3,0	2,4	-4,2	-15,5	6,1	-9,9	-2,3			
Trimestrul IV 2014	-7,1	-17,5	-4,8	3,6	-12,4	-29,1	-2,5	-7,9	-4,7	-11,6	-6,0	6,8	1,7			
Trimestrul I 2015	-18,3	-30,3	-13,2	-11,5	-14,8	-42,5	0,3	-12,6	-19,9	-24,5	-21,1	-11,2	-24,3			
Trimestrul II 2015	-21,5	-32,2	-16,1	-32,9	-15,8	-32,8	1,4	-34,1	-24,1	-31,9	-23,8	-16,9	-30,9			
Trimestrul III 2015	-24,0	-30,6	-19,0	-27,0	-19,4	-32,1	-3,8	-41,5	-25,9	-29,8	-25,5	-22,6	-30,8			
Trimestrul IV 2015	-24,8	-21,5	-19,6	-31,1	-13,8	-24,4	-6,4	-21	-29,4	-32,9	-24,8	-33,5	-41,5			
Trimestrul I 2016	-10,8	-14,9	-8,1	-12,2	-14,6	-18,3	-16,9	2,9	-8,9	-13,7	-1,6	-16,1	-3,3			
Trimestrul II 2016	-1,2	-8,4	-0,4	23	-3,2	-25,4	0,6	27	-0,2	22	-1	-0,5	2,9			
Trimestrul III 2016	8,4	2,5	10,4	10,6	15,8	-9,5	24,9	28,7	5,0	8,9	2,9	6,4	-4,3			

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI													
	Creșterea schimburilor comerciale totale cu bunuri, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere al exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere al importurilor, f.p.s.a.p., %					
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
													Ritm. de creștere al exportului net de bunuri, f.p.s.a.p., %	Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %
Ianuarie 2014	-4,6	-5,9	4,2	-18,7	3,2	-12,1	12,0	16,0	-8,2	-2,8	-0,9	-25,9	-18,6	112,5
Februarie 2014	-0,6	-13,1	10,6	-1,8	-6,3	-24,7	17,4	-27,3	2,3	-6,7	7,1	6,9	10,6	91,7
Martie 2014	-2,0	-26,1	19,0	-2,7	-4,2	-37,0	37,6	-13,2	-1,0	-18,9	11,4	0,2	1,7	96,8
Aprilie 2014	-6,1	-19,1	3,9	-9,1	0,8	-10,6	7,3	7,6	-8,8	-23,4	2,6	-13,8	-15,1	110,5
Mai 2014	9,9	-7,6	24,0	3,9	20,1	2,6	39,6	4,7	5,8	-13,4	17,8	3,7	-4,1	113,5
Iunie 2014	2,2	-7,6	12,4	-4,5	9,4	2,8	15,9	6,7	-0,7	-13,3	10,9	-7,0	-7,6	110,1
Iulie 2014	-4,3	-17,1	5,9	-7,3	-0,2	-8,7	4,2	7,9	-6,1	-22,0	6,6	-11,3	-10,5	106,2
August 2014	-9,0	-22,7	2,7	-12,7	-13,2	-31,3	-3,2	0,6	-7,1	-17,7	5,5	-16,5	-1,9	93,4
Septembrie 2014	-1,4	-13,1	6,8	-1,8	-6,2	-24,5	8,3	-0,9	0,7	-6,0	6,2	-2,1	6,0	93,1
Octombrie 2014	-1,9	-11,3	3,1	0,5	-6,6	-11,9	-2,6	-8,1	0,3	-11,0	6,1	3,0	6,5	93,1
Noiembrie 2014	-9,4	-15,3	-8,1	-3,6	-18,3	-37,4	-3,3	-27,7	-4,7	-2,0	-10,9	4,4	10,3	85,7
Decembrie 2014	-9,6	-24,8	-9,4	12,8	-11,4	-38,6	-1,4	16,1	-9,0	-19,5	-12,8	12,1	-7,5	97,3
Ianuarie 2015	-14,9	-33,4	-4,2	-3,6	-13,4	-48,4	8,5	-16,0	-15,7	-26,8	-13,5	0,4	-18,3	102,8
Februarie 2015	-22,2	-34,1	-15,6	-19,2	-12,1	-43,7	5,2	-9,4	-26,8	-29,8	-27,5	-21,6	-39,0	120,1
Martie 2015	-17,2	-23,5	-16,8	-9,9	-18,4	-36,3	-10,1	-12,7	-16,6	-16,9	-20,2	-9,2	-15,2	98,0
Aprilie 2015	-24,6	-33,2	-18,1	-29,6	-22,2	-46,1	0,4	-39,2	-25,7	-25,4	-25,5	-26,2	-28,3	104,6
Mai 2015	-21,1	-30,3	-16,8	-21,1	-14,3	-30,9	1,1	-35,1	-24,3	-29,9	-25,3	-17,4	-33,1	113,3
Iunie 2015	-18,8	-33,0	-13,5	-10,9	-11,0	-23,3	2,7	-26,3	-22,3	-39,4	-20,5	-6,9	-31,5	114,5
Iulie 2015	-22,3	-27,6	-18,4	-25,1	-19,3	-29,2	-3,1	-46,3	-23,7	-26,6	-24,8	-18,4	-27,5	105,9
August 2015	-27,7	-30,1	-25,2	-30,9	-27,8	-32,3	-19,1	-45,9	-27,7	-29,1	-27,8	-25,7	-27,6	100,0
Septembrie 2015	-22,2	-34,1	-14,0	-25,4	-11,6	-35,4	10,1	-31,8	-26,4	-33,5	-24,1	-23,7	-36,4	120,1
Octombrie 2015	-24,3	-33,5	-18,5	-26,0	-11,3	-29,8	2,1	-19,0	-30,0	-35,5	-28,3	-27,7	-44,8	126,8
Noiembrie 2015	-25,4	-31,3	-19,7	-30,7	-19,7	-27,4	-17,8	-14,0	-28,0	-32,8	-20,8	-34,5	-34,6	111,4
Decembrie 2015	-24,9	-26,6	-17,4	-36,4	-9,8	-12,0	-2,2	-27,8	-30,2	-30,8	-24,6	-37,2	-41,6	129,2
Ianuarie 2016	-22,3	-22,4	-21,9	-23,4	-21,1	-31,9	-2,2	0,5	-2,3	-19,4	-21,7	-29,9	-25,4	102,3
Februarie 2016	-9,5	-13,5	-9,4	-4,8	-16,4	-14,7	-18,9	-4,8	-5,7	-13,1	-1,3	-4,8	6	88,6
Martie 2016	-3,6	-9,8	2,5	-10,4	-7,3	-11,8	-9,8	11,6	-1,9	-9	9,5	-15,4	2,2	94,4
Aprilie 2016	10,9	9,3	7,5	2,2	17,9	13,5	11,7	5,1	7,7	7,5	5,2	14	-1,0	232
Mai 2016	-4	-8,7	-5,9	4,8	-11,5	-32,9	-10,7	3,4	1,0	8,7	-2,8	-1,4	13	
Iunie 2016	-9,4	-24,3	-2,3	-10,1	-12,8	-4,2	2,3	-4,1	-7,6	-9,7	-4,8	-11,4	-0,3	94,3
Iulie 2016	-5,2	-15,2	-0,2	-5,5	0,4	-31,4	12,4	28,9	-7,9	-4,7	-7	-12,7	-15,7	108,6
August 2016	21,9	10,6	24,0	31,5	32,1	14,6	40,5	35,6	17,6	8,8	16	30,4	-6,8	111,9
Septembrie 2016	10,8	14,4	10,0	8,8	18,5	-2,7	25,3	22,9	7,1	22,6	0,8	54	-3,6	110,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN												
Valoarea exporturilor, mil. USD												
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1/2016	T2/2016	T3/2016	
Total export	573,0	599,2	565,2	602,1	488,0	504,8	455,4	519,2	417,2	488,8	527,3	
Produce agroalimentare	255,7	259,3	246,0	300,1	243,6	233,2	177,6	131,5	176,1	205,8	230,6	
<i>Fruite și legume</i>	72,7	51,5	44,0	100,5	70,9	59,6	42,7	81,0	41,5	34,1	32,8	
<i>Cereale</i>	46,8	38,0	70,7	45,3	38,4	29,1	37,7	23,5	14,2	37,7	70,3	
<i>Semințe oleaginoase</i>	41,9	42,2	34,0	35,3	51,4	52,0	26,1	47,9	36,3	49,6	33,4	
<i>Băuturi</i>	40,9	46,9	44,5	59,6	33,1	35,1	40,1	46,5	35,5	42,8	45,8	
<i>Uleiuri</i>	30,2	24,5	2,9	21,9	22,7	25,7	1,2	22,4	13,3	11,5	1,4	
<i>Minerale</i>	3,8	5,2	4,2	2,9	2,2	2,5	3,8	1,6	2,2	2,9	4,3	
<i>Mașini și echipamente electrice</i>	58,2	65,4	60,5	60,0	57,8	62,0	59,5	56,2	53,0	62,7	66,4	
<i>Îmbrăcăminte</i>	67,5	78,2	74,6	57,3	51,0	61,9	62,1	54,5	54,8	61,8	67,0	
<i>Medicamente</i>	36,7	34,2	23,6	30,6	13,4	21,4	17,5	23,9	4,5	11,5	14,0	
<i>Mobilă</i>	27,0	26,7	26,9	28,4	22,9	22,4	25,0	27,4	29	29,7	34,4	
Structura exporturilor, %												
	T1/14	T2/14	T3/14	T4/14	T1/15	T2/15	T3/15	T4/15	T1/2016	T2/2016	T3/2016	
Total export	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100	100	100	
Produce agroalimentare	44,6	43,3	43,5	49,8	49,9	46,2	39,0	25,3	42,2	42,1	43,7	
<i>Fruite și legume</i>	12,7	8,6	7,8	16,7	14,5	11,8	9,4	15,6	9,9	6,9	6,2	
<i>Cereale</i>	8,2	6,3	12,5	7,5	7,9	5,8	8,3	4,5	3,4	7,7	13,3	
<i>Semințe oleaginoase</i>	7,1	7,2	5,8	6,0	8,7	8,8	4,4	9,2	8,7	10,1	6,3	
<i>Băuturi</i>	7,1	7,8	7,9	9,9	6,8	6,9	8,8	9,0	8,6	8,8	8,7	
<i>Uleiuri</i>	5,3	4,1	0,5	3,6	4,7	5,1	0,3	4,3	3,2	2,4	0,3	
<i>Minerale</i>	0,7	0,9	0,7	0,5	0,4	0,5	0,8	0,3	0,5	0,6	0,8	
<i>Mașini și echipamente electrice</i>	10,2	10,9	10,7	10,0	11,8	12,3	13,1	10,8	12,7	12,8	12,6	
<i>Îmbrăcăminte</i>	11,8	13,0	13,2	9,5	10,4	12,3	13,6	10,5	13,1	12,6	12,7	
<i>Medicamente</i>	6,4	5,7	4,2	5,1	2,7	4,2	3,8	4,6	1,1	2,4	2,7	
<i>Mobilă</i>	4,7	4,4	4,8	4,7	4,7	4,4	5,5	5,2	6,9	6,1	6,5	

Sursa: Calculele autorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

SECTORUL EXTERN												
Valoarea importurilor, mil. dolari USD												
	T1/2014	T2/2014	T3/2014	T4/2014	T1/2015	T2/2015	T3/2015	T4/2015	T1/2016	T2/2016	T3/2016	
TOTAL	1 218,2	1 328,8	1 318,7	1 451,1	976,1	1 009,2	977,1	1 024,4	861,3	1 007,7	1 026,9	
Produse alimentare	133,9	142,3	127,9	138,9	92,1	116,2	94,5	127,9	103,1	108,6	97,7	
Uleiuri, grăsimi	2,6	3,5	2,9	3,9	2,2	2,1	2,1	2,5	1,7	2,3	3,4	
Băuturi și tutun	17,3	32,8	34,9	32,3	16,3	25,9	30,6	26,5	22,3	27,4	29,7	
Materiale brute necomestibile	35,2	27,5	27,0	22,7	33,5	24,2	21,8	20,2	32,5	22,6	19,6	
Combustibili minerali	298,5	244,9	258,6	334,0	234,7	163,6	150,5	160,9	156,6	126,5	136,3	
Produse chimice	178,1	218,1	193,7	206,9	140,6	170,8	152,5	162,2	133,5	172,4	158,5	
Mărfuri manufacturate	201,1	269,3	283,6	238,5	169,9	211,8	222,9	203,2	170,7	231,5	239,2	
Mașini și echipamente pentru transport	249,9	275,3	266,3	332,3	198,6	202,6	208,1	211,8	162,4	216,0	236,6	
Articole manufacturate	101,4	115,2	123,6	141,6	87,5	91,2	92,6	99,6	76,5	99,1	105,7	
Structura Importurilor, %												
	T1/2014	T2/2014	T3/2014	T4/2014	T1/2015	T2/2015	T3/2015	T4/2015	T1/2016	T2/2016	T3/2016	
TOTAL	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Produse alimentare	10,9	10,7	9,7	9,6	9,4	11,5	9,8	12,5	12,0	10,8	9,5	
Uleiuri, grăsimi	0,2	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	
Băuturi și tutun	1,4	2,5	2,6	2,2	1,7	2,6	3,1	2,6	2,6	2,7	2,9	
Materiale brute necomestibile	2,9	2,1	2,0	1,6	3,4	2,4	2,2	2,0	3,8	2,2	1,9	
Combustibili minerali	24,5	18,4	19,6	23,0	24,0	16,2	15,4	16,5	18,2	12,6	13,3	
Produse chimice	14,6	16,4	14,7	14,3	14,4	16,9	15,6	15,8	15,5	17,1	15,4	
Mărfuri manufacturate	16,5	20,3	21,5	15,5	17,4	21,0	22,8	19,8	19,8	23,0	23,3	
Mașini și echipamente pentru transport	20,5	20,7	20,2	22,9	20,3	20,1	21,3	20,7	18,9	21,4	23,0	
Articole manufacturate	8,3	8,7	9,4	9,8	9,0	9,0	9,5	9,7	8,9	9,8	10,3	

Perioada	MEDIUL DE AFACERI	
	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
TIII 2011	1543	861
TIII 2012	1378	845
TIII 2013	1379	657
TIII 2014	1581	683
TIII 2015	1374	1220
TIII 2016	1304	983
Ian. 2015	481	215
Feb. 2015	579	280
Mar. 2015	542	283
Apr. 2015	500	255
Mai 2015	521	238
Iun. 2015	461	321
Iul. 2015	506	440
Aug. 2015	385	326
Sept. 2015	483	454
Oct. 2015	509	316
Noiem. 2015	503	308
Dec. 2015	515	469
Ian. 2016	380	354
Feb. 2016	569	366
Mar. 2016	637	489
Apr. 2016	564	394
Mai 2016	401	290
Iun. 2016	399	348
Iul. 2016	441	292
Aug. 2016	396	317
Sep. 2016	467	374

Sursa: Conform Camerei Înregistrării de Stat

Perioada	SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ													
	Numărul populației prezentă (mil locuitori) la începutul anului		Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
	Numărul populației stabilă (mil locuitori) la începutul anului		Numărul născuți-vii - total (pers.)	născuți-vii la 1000 locuitori	Numărul decedați - total (pers.)	decedați la 1000 locuitori	Numărul decedați în vârstă sub 1 an - total (pers.)	la 1000 locuitori	Sporul natural (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul căsătorilor - total (numărul)	căsătorii la 1000 locuitori	Numărul divorțurilor - total (numărul)	divorțuri la 1000 locuitori
2011	3560,4	3413,0	39182	11,0	39249	431	10,9	-67	0,0	25900	7,3	11120	3,1	
2012	3559,5	3412,6	39435	11,1	39560	387	9,8	-125	0,0	24262	6,8	10637	3,0	
2013	3559,5	3414,3	37871	10,6	38060	359	9,4	-189	-0,1	24449	6,9	10775	3,0	
2014	3557,6	3413,2	36616	10,9	39494	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1	
2015	3555,2	3384,1	38567	10,9	39905	374	9,7	-1338	-0,3	24689	6,9	11106	3,1	
Ianuarie 2013			3371	11,2	4089	35	10,4	-718	-2,3	1229	4,1	1115	3,7	
Februarie 2013			6177	10,7	7405	66	7,9	-1228	-2,2	2409	4,2	1854	3,2	
Martie 2013			8974	10,2	10859	92	8,4	-1885	-2,2	3899	4,4	2919	3,3	
Aprilie 2013			11744	10,0	14169	122	9,6	-2425	-2,1	4615	3,9	3726	3,2	
Mai 2013			14732	10,0	17285	152	9,8	-2553	1,7	6646	4,5	4768	3,2	
Iunie 2013			17779	10,1	19936	178	10,1	-2157	1,2	9014	5,1	5506	3,1	
Iulie 2013			21204	10,3	22592	209	9,9	-1388	-0,6	10927	5,3	6331	3,1	
August 2013			24632	10,4	25105	232	9,4	-473	-0,2	14406	6,1	7097	3,0	
Septembrie 2013			27960	10,5	27907	266	9,5	53	0,0	18039	6,8	7794	2,9	
Octombrie 2013			31880	10,8	31416	294	9,2	464	0,2	21038	7,1	8644	2,9	
Noiembrie 2013			35030	10,8	34724	325	9,3	306	0,1	23369	7,2	9745	3,0	
Decembrie 2013			37871	10,6	38060	359	9,4	-189	-0,1	24449	6,9	10775	3,0	
Trimestrul I 2014			8985	10,2	10956	99	11,0	-1971	-2,3	4152	4,7	2957	3,4	
Trimestrul II 2014			18248	10,3	20542	188	10,3	-2294	-1,3	9876	5,6	5653	3,2	
Trimestrul III 2014			29068	10,9	28932	280	9,6	136	0,0	19319	7,3	8141	3,1	
Trimestrul IV 2014			38616	10,9	39494	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1	
Trimestrul I 2015			9179	10,5	11166	90	9,8	-1987	-2,2	3893	4,4	2864	3,3	
Trimestrul II 2015			18522	10,5	21049	182	9,8	-2527	-1,4	9553	5,4	5724	3,2	
Trimestrul III 2015			28881	10,9	29725	272	9,4	-844	-0,3	18727	7,0	8270	3,1	
Trimestrul IV 2015			38567	10,9	39905	374	9,7	-1338	-0,3	24689	6,9	11106	3,1	
Trimestrul I 2016			9342	10,6	10752	99	10,6	-1410	-1,6	3679	4,2	2767	3,1	
Trimestrul II 2016			18258	10,3	20160	179	9,8	-1902	-1,1	8661	4,9	5574	3,2	
Trimestrul III 2016			28264	10,6	28626	256	9,1	-362	-0,2	16872	6,3	7955	3,0	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ																				
	Numărul persoanelor economice active (mii pers.)			Rata de activitate a populației, %			Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)			Rata de ocupare a populației, %			Numărul șomerilor BIM (mii pers.)			Rata șomajului, %					
	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural	
2011	1257,5	42,3	45,6	39,3	48,0	38,0	1173,5	39,4	42,1	37,1	44,1	36,0	84,0	6,7	7,7	5,6	8,2	5,2			
2012	1214,5	40,7	43,5	38,2	47,0	36,0	1146,8	38,4	40,6	36,5	43,6	34,6	67,7	5,6	6,8	4,3	7,3	3,9			
2013	1235,9	41,4	44,5	38,6	45,6	38,1	1172,8	39,3	41,8	37,0	42,8	36,6	63,1	5,1	6,0	4,1	6,3	4,1			
2014	1232,4	41,2	44,1	38,6	44,1	39,1	1184,9	39,6	42,1	37,4	41,8	38,0	47,5	3,9	4,6	3,1	5,2	2,7			
2015	1265,6	42,4	45,1	39,9	44,9	40,4	1203,6	40,3	42,3	38,4	42,0	38,9	62,1	4,9	6,2	3,6	6,4	3,5			
Trimestrul I 2014	1128,1	37,7	40,4	35,4	43,9	33,2	1070,6	35,8	37,9	33,9	41,2	31,8	57,5	5,1	6,1	4,1	6,0	4,2			
Trimestrul II 2014	1328,6	44,5	47,8	41,5	45,0	44,1	1280,1	42,8	45,8	40,1	42,3	43,2	48,5	3,7	4,1	3,2	5,8	1,9			
Trimestrul III 2014	1319,6	44,2	47,5	41,1	44,5	43,9	1275,7	42,7	45,6	40,0	42,4	42,9	43,9	3,3	4,0	2,6	4,6	2,3			
Trimestrul IV 2014	1153,4	38,6	40,9	36,5	43,2	35,2	1113,1	37,2	39,0	35,6	41,3	34,2	40,2	3,5	4,5	2,4	4,2	2,8			
Trimestrul I 2015	1151,9	38,6	41,2	36,1	43,7	34,5	1054,0	35,3	36,6	34,1	39,7	31,8	97,9	8,5	11,2	5,7	9,2	7,8			
Trimestrul II 2015	1339,2	44,8	47,9	42,1	44,3	45,2	1284,0	43,0	45,4	40,8	41,6	44,1	55,1	4,1	5,2	3,0	6,2	2,5			
Trimestrul III 2015	1349,2	45,2	48,2	42,4	45,5	44,9	1305,2	43,7	46,4	41,3	43,2	44,1	44,0	3,3	3,9	2,6	5,0	1,8			
Trimestrul IV 2015	1222,3	40,9	43,2	38,9	46,0	36,9	1171,1	39,2	41,1	37,5	43,4	35,8	51,2	4,2	4,8	3,6	5,6	2,8			
Trimestrul I 2016	1198,1	40,1	43,1	37,5	44,9	36,3	1123,7	37,6	39,5	35,9	41,1	34,8	74,4	6,2	8,3	4,0	8,4	4,0			
Trimestrul II 2016	1362,9	45,7	48,3	43,3	45,3	46,0	1307,9	43,8	45,6	42,2	42,2	45,1	55,0	4,0	5,6	2,5	6,8	1,9			
Trimestrul III 2016	1337,0	44,8	50,3	49,7	45,1	44,5	1298,3	43,5	50,0	50,0	44,1	55,9	38,7	2,9	3,4	2,4	4,3	1,8			

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	REMUNERAREA MUNCII										
	Câștigul salarial mediu lunar - Total					Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de anul precedent), %					Indicele câștigului salarial real lunar (față de anul precedent), %
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR		
Ianuarie 2014	3777,4	286,9	210,4	110,2	101,6	98,9				104,9	
Februarie 2014	3717,9	275,6	202,1	109,8	98,4	96,6				104,2	
Martie 2014	3912,4	289,5	209,6	107,3	97,8	91,8				101,5	
Aprilie 2014	4009,1	298,5	216,0	107,2	98,5	92,7				101,3	
Mai 2014	4032,6	294,9	214,3	107,3	96,9	91,6				102,5	
Iunie 2014	4203,9	301,9	222,1	108,9	97,4	94,4				103,7	
Iulie 2014	4328,8	308,8	227,8	110,8	100,2	96,6				105,2	
August 2014	4276,9	309,2	232,1	111,6	102,9	102,8				106,2	
Septembrie 2014	4267,7	298,0	230,5	113,5	102,1	105,3				108,3	
Octombrie 2014	4309,5	293,7	231,6	113,8	101,2	108,7				108,6	
Noiembrie 2014	4354,9	291,4	233,3	114,8	99,6	107,7				109,5	
Decembrie 2014	4865,4	315,2	255,7	113,7	96,1	106,7				108,6	
Ianuarie 2015	4260,6	256,5	219,1	112,8	89,4	104,1				107,7	
Februarie 2015	4241,2	225,2	198,1	114,1	81,7	98,0				107,1	
Martie 2015	4397,3	236,0	217,1	112,4	81,5	103,6				104,9	
Aprilie 2015	4526,5	251,3	233,2	112,9	84,2	108,0				104,9	
Mai 2015	4524,0	252,0	225,7	112,2	85,5	105,3				103,8	
Iunie 2015	4732,7	256,7	228,6	112,6	85,0	102,9				104,0	
Iulie 2015	4882,6	257,4	233,8	112,8	83,4	102,6				103,9	
August 2015	4669,1	245,8	220,4	109,2	79,5	95,0				97,3	
Septembrie 2015	4694,9	239,0	212,6	110,0	80,2	92,2				97,7	
Octombrie 2015	4564,9	229,2	203,8	105,9	78,0	88,0				93,6	
Noiembrie 2015	4613,4	230,7	214,5	105,9	79,2	91,9				93,3	
Decembrie 2015	5227,7	263,6	243,0	107,4	83,6	95,0				94,5	
Ianuarie 2016	4665,8	229,7	211,4	109,5	89,6	96,5				96,6	
Februarie 2016	4650,6	231,5	208,3	109,7	102,8	105,1				99,5	
Martie 2016	4749,7	239,7	216,1	108,0	101,6	99,5				98,7	
Aprilie 2016	4909,6	249,10	219,8	108,5	99,10	94,3				100,2	
Mai 2016	4863,9	244,9	216,5	107,5	97,2	95,9				99,6	
Iunie 2016	5169,7	260,9	232,4	109,2	101,6	101,7				101,7	
Iulie 2016	5274,0	266,2	240,3	108,0	103,6	102,8				100,9	
August 2016	5242,8	265,2	236,4	112,3	107,9	107,2				108,4	
Septembrie 2016	5170,6	261,3	232,9	110,	109,3	105,9				106,9	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Activități economice		Remunerarea muncii după activități economice, 2015 – T. I 2016															
		Total economie	Agricultura, silvicultura și pescuit	Industrie	Construcții	Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	Transport și depozitare	Activități de cazare și alimentație publică	Informații și comunicații	Activități financiare și de asigurări	Tranzacții imobiliare	Activități profesionale, științifice și tehnice	Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	Învățământ	Sănătate și asistență socială	Artă, activități de recreere și de agrement
Januarie 2015	4260,6	2602,0	4514,4	3442,4	4085,4	7215,1	4447,5	3950,8	3552,4	4130,6	2827,6	8533,6	7683,3	4014,8	5735,9	3634,2	5460,4
Februarie 2015	4241,2	2576,2	4445,4	4002,3	4012,3	7353,5	4075,4	4011,3	3559,2	3940,4	2781,9	8889,3	7305,5	3942,7	5790,8	3291,5	5568,9
Martie 2015	4397,3	2834,8	4707,1	4549,3	4220,2	7803,3	4574,6	4229,2	3657,1	4113,4	2904,1	9650,7	8825,2	4028,8	6064,7	3334,9	5792,4
Aprilie 2015	4526,5	2815,9	4994,9	4538,9	4307,0	9134,2	5307,9	4369,0	3797,5	4406,4	2851,2	10443,5	9595,3	4257,0	5785,6	3531,6	5493,6
Mai 2015	4524,0	2900,1	4845,4	4550,4	4417,7	7672,0	4609,9	4561,7	3826,5	4566,5	2970,3	9400,4	8092,1	4259,6	6240,4	3641,5	5503,1
Iunie 2015	4732,7	2936,6	4936,5	4752,5	4515,4	7771,4	4751,2	4687,3	3974,5	4369,3	3081,0	9611,4	8471,0	4119,4	6558,3	3715,0	5997,0
Iulie 2015	4882,6	3233,9	5076,0	4995,4	4668,0	7768,0	4969,9	4762,1	4054,1	4541,4	3219,2	9640,5	10121,3	4316,4	6854,3	3739,9	6604,3
August 2015	4569,1	2878,7	5027,4	4683,8	4614,7	7806,1	4912,4	4690,4	3977,6	4615,6	3181,1	9392,6	8235,3	4112,6	6442,1	3816,8	5841,1
Septembrie 2015	4694,9	3484,0	5150,1	4638,6	4554,3	9366,0	4811,5	4781,2	4034,8	4596,3	3204,1	12024,8	8005,3	4195,9	6449,9	3729,6	5347,9
Octombrie 2015	4564,9	3395,4	4942,8	4761,8	4913,8	4485,7	3220,2	9725,0	8736,8	4231,5	6362,7	3773,5	5324,0	3648,5	4250,2	2918,1	7143,9
Notembrie 2015	4613,4	3363,1	5007,2	4637,6	3937,5	4271,0	3131,7	9553,1	8246,3	4247,8	6661,0	3635,6	5771,7	3735,3	4404,6	3107,2	7141,6
Decembrie 2015	5227,7	3713,0	5884,1	5145,5	4453,4	4907,6	3290,8	10429,6	10685,4	4922,9	7102,4	4039,9	6279,6	3878,5	5518,1	3118,6	8574,9
2015	4610,9	3072,3	4962,8	4559,0	3903,2	4111,3	3055,6	9770,7	8659,6	4218,7	6320,2	3669,7	5749,2	3813,6	4430,2	3015,8	6965,4
Januarie 2016	4665,8	2677,1	4837,7	4423,8	4221,7	4372,5	3194,0	9534,2	9040,2	4290,3	6349,3	3790,8	6126,9	3708,5	4354,4	3109,9	8351,3
Februarie 2016	4650,6	2861,0	4843,2	4539,2	4171,1	4303,8	3193,0	9928,7	8723,3	4370,7	6497,7	3756,7	6143,5	3789,3	4097,6	3147,8	8513,1
Martie 2016	4749,7	3003,2	4982,5	4648,6	4284,5	4399,2	3317,0	12310,5	10503,5	4384,4	6803,8	4034,6	5593,3	3686,0	4207,1	2948,7	8911,4
Aprilie 2016	4909,6	3096,1	5290,6	4712,5	4394,5	4557,8	3361,3	11153,8	11206,1	4684,5	6646,1	3891,4	6067,9	3715,8	4672,7	2984,7	8484,0
Mai 2016	4863,9	3040,6	5159,1	4841,4	4483,4	4790,6	3420,8	10869,0	9136,3	4739,2	6552,9	4110,8	5771,0	3908,7	4492,4	3062,0	8404,5
Iunie 2016	5169,7	3122,1	5272,1	4995,4	4607,0	4895,7	3542,7	10933,8	9828,6	4875,5	6959,8	4074,6	6683,2	4438,3	4903,5	3257,6	9434,2
Iulie 2016	5272,0	3567,7	5466,3	5132,4	4604,6	4772,6	3591,4	10000,3	10025,2	4967,0	7045,1	4215,2	6785,3	4279,0	5460,3	3221,9	9002,8
August 2016	5242,8	3283,0	5608,1	5339,3	4739,9	5224,5	3607,8	10593,0	9714,1	4799,1	6649,9	4335,0	6310,2	4354,8	5093,8	2920,8	9136,6
Septembrie 2016	5170,6	3745,3	5455,6	5344,5	4716,6	5014,4	3585,0	12900,0	9259,6	4803,0	6616,8	4292,0	5733,0	4115,0	4909,5	3140,9	9381,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Notă: Informația cuprinde unitățile din sectorului real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați.

Notă: Începând cu luna ianuarie 2014 este implementată în practică versiunea nouă a Clasificatorului Activităților din Economia Moldovei (CAEM Rev.2), armonizat integral cu Nomenclatorul de Activități Economice din Comunitatea Europeană (NACE Rev.2).

Perioada	Veniturile disponibile ale populației									
	Veniturile disponibile ale populației MDL	Structura veniturilor disponibile ale populației, %								
	activitatea salariată	activitatea individuală agricolă	activitatea individuală non-agricolă	proprietate	prestații sociale	alte surse				
2011	1444,7	44,7	10,0	6,8	0,4	18,1	20,1			
2012	1508,8	42,7	9,6	7,2	0,2	19,2	21,2			
2013	1681,4	41,6	9,1	6,9	0,2	19,9	22,3			
2014	1767,5	41,6	9,5	6,6	0,1	20,2	21,9			
2015	1956,6	41,4	9,0	6,9	0,2	20,9	21,6			
Trimestrul I 2014	1650,0	42,6	10,1	5,9	0,1	20,0	21,2			
Trimestrul II 2014	1756,1	43,0	10,4	5,6	0,0	18,8	22,2			
Trimestrul III 2014	1787,4	40,7	9,0	6,6	0,1	21,4	22,3			
Trimestrul IV 2014	1877,8	40,1	8,8	8,1	0,2	20,7	22,0			
Trimestrul I 2015	1854,0	40,2	9,6	5,3	0,2	21,3	23,3			
Trimestrul II 2015	1997,2	43,5	9,3	6,6	0,1	19,9	20,6			
Trimestrul III 2015	1978,3	39,9	8,5	7,5	0,2	21,2	22,4			
Trimestrul IV 2015	1999,4	41,7	8,9	8,2	0,2	20,9	20,1			
Trimestrul I 2016	2026,8	42,5	8,7	6,2	0,2	19,5	23,0			
Trimestrul II 2016	2030,4	41,1	9,1	6,7	0,0	21,4	21,7			
Trimestrul III 2016	2080,5	41,6	7,6	7,0	0,1	24,3	19,4			

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	Cheltuielile de consum ale populației													
	Cheltuielile de consum ale populației MDL	Structura cheltuielilor de consum ale populației, %												
		produse alimentare	băuturi alcoolice, tutun	îmbrăcăminte și încălțăminte	locuințe și comodități	dotarea locuinței	sănătate	transport	servicii de comunicații	agrement	învățământ	hotel, restaurant, cantină	alte bunuri și servicii	
2011	1534,1	42,5	1,8	10,4	18,1	3,6	5,4	5,2	4,4	1,7	1,1	1,9	4,0	
2012	1598,6	43,2	1,7	10,6	18,5	3,5	5,6	4,2	4,4	1,4	1,0	1,7	4,1	
2013	1775,8	42,8	1,5	10,3	19,2	3,6	5,7	4,7	4,2	1,5	0,8	1,5	4,0	
2014	1816,7	43,8	1,3	10,6	18,9	3,5	5,6	4,4	4,3	1,3	0,7	1,5	4,0	
2015	2048,5	42,1	1,4	11,2	17,9	3,9	6,5	4,5	4,3	1,4	0,6	1,7	4,4	
Trimestrul I 2014	1733,7	43,9	1,2	10,4	18,6	3,2	6,6	4,4	4,5	1,2	0,6	1,2	4,1	
Trimestrul II 2014	1807,9	44,9	1,4	10,3	18,3	3,2	5,5	4,4	4,5	0,9	0,9	1,6	4,1	
Trimestrul III 2014	1832,0	43,6	1,2	10,7	19,9	3,8	5,3	4,1	4,2	1,2	0,7	1,5	3,8	
Trimestrul IV 2014	1893,7	42,9	1,5	11,1	18,7	3,9	5,2	4,4	4,2	1,7	0,7	1,5	4,1	
Trimestrul I 2015	1913,3	41,5	1,4	10,9	17,1	3,5	7,7	4,9	4,4	1,6	0,6	1,7	4,8	
Trimestrul II 2015	2075,9	41,9	1,4	11,0	17,9	4,0	6,3	4,7	4,5	1,1	0,6	2,0	4,5	
Trimestrul III 2015	2132,7	41,5	1,4	11,8	18,9	4,1	6,2	4,0	4,1	1,5	0,7	1,4	4,3	
Trimestrul IV 2015	2072,9	43,3	1,5	11,0	17,6	4,1	5,9	4,6	4,2	1,2	0,7	1,8	4,1	
Trimestrul I 2016	2058,5	42,0	1,4	9,7	17,5	3,6	6,3	7,3	4,3	1,2	0,6	1,1	5,0	
Trimestrul II 2016	2079,6	43,3	1,5	10,7	18,5	3,8	5,8	4,1	4,4	1,1	0,8	1,5	4,5	
Trimestrul III 2016	2200,1	41,3	1,7	10,8	18,0	4,1	7,4	4,3	4,3	1,7	0,7	1,6	4,1	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	INFRAȚIUNI																					
	Infrațiuni înregistrate - total, (cauze)																					
	Infrațiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)			Infrațiuni privind viața sexuală (cauze)			Infrațiuni contra patrimoniului (cauze)							Infrațiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)		Infrațiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infrațiuni economice (cauze)		Infrațiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)		
	Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Total	Furt	Tălhărie	Jaf	Escrocherie	Pungășie	Șantaj	Total	Infrațiuni legate de droguri	Total	Trafic de copii	Total	Contrabandă	Fabricarea banilor falși	Total	Huliganism	
2011	35124	1799	216	360	461	291	19340	15060	152	1151	1574	554	44	1810	1658	597	24	1384	211	681	1342	1152
2012	36615	1755	223	325	617	360	18751	14294	167	1175	1651	540	64	1785	1575	953	20	1928	163	1156	1514	1284
2013	38157	1647	215	324	608	349	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444
2014	41786	1542	172	320	647	352	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614
2015	39782	1389	177	252	639	303	20588	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491
Trimestrul I 2014	8940	336	42	67	156	91	4489	3350	28	245	467	173	25	316	276	492	6	319	54	46	389	352
Trimestrul II 2014	18138	769	115	140	306	172	10012	7563	84	550	1007	378	41	575	503	663	14	501	73	188	786	694
Trimestrul III 2014	30328	1116	129	223	497	279	15620	11828	83	840	1577	571	55	1093	979	1810	14	930	156	176	1296	1163
Trimestrul IV 2014	41786	1542	172	320	647	352	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614
Trimestrul I 2015	8875	276	39	63	130	63	4601	3339	40	239	439	264	12	332	299	529	5	324	47	104	421	358
Trimestrul II 2015	18696	599	74	118	286	139	9615	7143	72	462	919	514	23	716	632	1039	19	713	97	259	847	722
Trimestrul III 2015	28583	950	118	171	478	224	14462	10793	87	714	1429	704	47	1079	955	1563	30	1012	145	333	1289	1100
Trimestrul IV 2015	39782	1389	177	252	639	303	20588	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491
Trimestrul I 2016	9808	351	46	68	141	65	5338	3916	43	247	546	365	23	285	244	466	5	247	47	47	426	366
Trimestrul II 2016	20588	724	88	127	316	170	11147	8149	66	485	1193	771	47	597	508	1065	14	560	120	105	925	797
Trimestrul III 2016	30719	1088	140	181	480	264	16381	11942	93	792	1707	1096	72	1001	880	1581	23	810	150	144	1436	1245

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Redactor-șef CE: Iulita BÎRCĂ
Designer copertă: Virgiliu MOREI

Adresa redacției: Complexul Editorial, INCE, MD-2064,
or. Chișinău, str. I. Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.ince.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 12.01.2017. Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 5,7. Coli editoriale 5,9. Com. 1.
Complexul-Editorial al INCE, 2017